

**“Vuosi vei keikat, autot, kaataneen yrityksen, käy
mielenterveydelle ja vielä jännitetään, pitääkö
asuntokin myydä.”**

Koronaviruskontrollin ja poikkeustilatoimien vaikutukset musiikin esittäjien työ- ja
taloustilanteisiin

Viljami Sainio
Pro gradu -tutkielma
Rikollisuus, kontrolli ja valta

27.5.2023

Pro gradu -tutkielma

Oppiaine: Oikeustiede

Tekijä: Viljami Sainio

Otsikko: “Vuosi vei keikat, autot, kaataneet yrityksen, käy mielenterveydelle ja vielä jännitetään, pitääkö asuntokin myydä.” – Koronaviruskontrollin ja poikkeustilatoimien vaikutukset musiikin esittäjien työ- ja taloustilanteisiin

Ohjaaja: Anne Alvesalo-Kuusi

Sivumäärä: 65 sivua ja liitteet

Päivämäärä: 27.05.2023

Tässä tutkimuksessa tarkastellaan niitä musiikin esittäjiin vaikuttavia poikkeustilatoimia ja muita koronaviruskontrollin toimenpiteitä, joihin valtioneuvosto sekä toimivaltaiset viranomaiset ryhtyivät Suomessa poikkeusolojen aikana 16.3.2020–16.6.2020. Tutkimuksen pääasiallinen tavoite on analysoida, millä tavalla koronaviruskontrollin toimenpiteet vaikuttivat musiikin esittäjien taloudelliseen tilanteeseen sekä työmahdollisuuksiin. Niin ikään analysoidaan, millaisia vaikutuksia valtion ja muiden instanssien toteuttamalla rahallisilla tukitoimilla eli kompensatiokeinoilla oli musiikin esittäjiin.

Käsillä olevaa tutkimusta varten on kerätty aineisto yhteistyössä Suomen Muusikkojen liitto ry:n kanssa. Webropol-ohjelmaa hyödyntävä kysely on toteutettu elo-syyskuussa 2020 ja siihen on saatu yhteensä 707 vastausta. Aineistoa on analysoitu kvantitatiivisesti tilastollisin menetelmin. Analysoinnissa on hyödynnetty Webropol-ohjelman ristiintaulukointia sekä Google Sheets -laskentataulukointia. Avoimia tekstivastauksia on lisäksi analysoitu aineistolähtöisen sisällönanalyysin keinoin.

Tulokset vahvistavat aiemman tutkimuskirjallisuuden havaintoja siitä, että poikkeustilatoimilla ja koronaviruskontrollin toimenpiteillä on ollut merkittäviä negatiivisia vaikutuksia musiikin esittäjien taloudelliseen tilanteeseen ja työmahdollisuuksiin. Negatiiviset vaikutukset ovat käsillä olevan tutkimuksen ristiintaulukointien perusteella keskittyneet palkansaajien sijaan freelancereille, yksityisille elinkeinonharjoittajille, muille yrittäjille, työttömille ja opiskelijoille. Varsin suuri osa epätyypillisessä työmarkkina-asemassa olevista musiikin esittäjistä ei lainkaan hakenut tukea tai apurahaa poikkeusolojen aikana ja osa epätyypillisessä työmarkkina-asemassa olevista musiikin esittäjistä ei puolestaan saanut lainkaan tukea tai apurahaa poikkeusolojen aikana, vaikka olikin näitä hakenut. Tuloksista ilmenee myös kompensatian myöntämisessä ja maksatuksessa ainakin tietynasteista hitautta.

Tulosten perusteella voidaan esittää toimenpidesuosituksena, että toimivaltaisten viranomaisten tulisi kehittää parempia toimintamalleja, joilla taloudellista kompensatiota jaetaan musiikin esittäjille yhteiskunnallisten kriisien ja poikkeusolojen aikana. Jakamisessa tulisi huomioida paremmin esittävän säveltaiteen alalle tavanomaiset epätyypilliset työmarkkina-asetat.

Avainsanat: koronavirus, musiikin esittäjä, koronaviruskontrolli, poikkeusolot, poikkeustilatoimi, talous, työmarkkina-asema, prekaari työ

Sisällys

Lähteet	V
Liitteet	XI
1. Johdanto	1
1.1. Tutkimuksen tausta – koronaviruskriisistä koronaviruskontrolliin	1
1.2. Tutkimuksen tavoitteet – koronaviruskontrollin ja poikkeustilatoimien vaikutukset musiikin esittäjiin	3
1.3. Tutkimuksen rakenne.....	5
2. Tutkimuksen ajatuspohja	7
2.1. Keskeiset käsitteet	7
2.2. Aiempi tutkimushistoria – musiikin esittäjien toimeentulon pirstaleisuus ja koronaviruskriisin vaikutukset kulttuurialaan	11
2.3. Musiikin esittäjiin vaikuttaneet oikeudelliset ja hallinnolliset toimet koronaviruskriisin aikana	18
3. Tutkimuskysymykset, aineisto ja metodi	23
3.1. Empiiriset tutkimuskysymykset	23
3.2. Aineiston keruu, analyysimenetelmät ja tutkimuseettiset kysymykset.....	24
3.3. Sidonnaisuudet ja yhteistyötahot.....	28
4. Tutkimuksen tulokset	30
4.1. Taustamuuttujat.....	30
4.2. Poikkeustilatoimien ja koronaviruskontrollin toimenpiteiden vaikutukset musiikin esittäjien työ- ja taloustilanteisiin.....	36
4.2.1. Prosentuaalisia tuloksia ja ristiintaulukoita	36
4.2.2. Avoimet tekstivastaukset.....	42
4.3. Poikkeustilatoimien ja koronaviruskontrollin toimenpiteiden rahallinen kompensointi	47
5. Yhteenveto ja johtopäätökset	56
5.1. Tulosten yhteenveto.....	56
5.2. Tutkimuksen luotettavuus.....	60

5.3. Jatkotutkimusehdotukset.....	65

Lähteet

Kirjallisuus

- Alvesalo, Anne – Ervasti, Kaijus, Oikeus yhteiskunnassa – näkökulmia oikeussosiologiaan. Edita publishing Oy 2006.
- Contini, Carlo – Di Nuzzo, Mariachiara – Barp, Nicole – Bonazza, Aurora – De Giorgio, Roberto – Tognon, Mauro – Rubino, Salvatore, The novel zoonotic COVID-19 pandemic: An expected global health concern. *The Journal of Infection in Developing Countries* 14(3) 2020, s. 254–264.
- Doustaly, Cécile – Roy, Vishalakshi, A Comparative Analysis of the Economic Sustainability of Cultural Work in the UK since the COVID-19 Pandemic and Examination of Universal Basic Income as a Solution for Cultural Workers. *Journal of Risk and Financial Management* 15(5):196 2022, s. 79–95.
- Eikhof, Doris Ruth, COVID-19, inclusion and workforce diversity in the cultural economy: What now, what next? *Cultural Trends* 29 2022, s. 234–250.
- Elstad, Beate – Døving, Erik – Jansson, Dag, Precariousness during an ongoing crisis. Cultural workers and the corona pandemic. *Industrial Relations Journal* 53 2022, s. 466–483.
- Eskola, Jari – Suonranta, Juha, Johdatus laadulliseen tutkimukseen. Vastapaino 2003.
- Huang, Xiaoyi – Wei, Fengxiang – Hu, Liang – Wen, Lijuan – Chen, Ken, Epidemiology and clinical characteristics of COVID-19. *Archives of Iranian Medicine* 23(4) 2020, s. 268–271.
- Kalleberg, Arne – Vallas, Steven, Probing precarious work: Theory, research, and politics. *Research in the Sociology of Work* 31(1) 2018, s. 1–30.
- Kreshpaj, Bertina – Orellana, Cecilia – Burström, Bo – Davis, Letitia – Hemmingsson, Tomas – Johansson, Gun – Kjellberg, Katarina – Jonsson, Johanna – Wegman, David – Bodin, Theo, What is precarious employment? A systematic review of definitions and operationalizations from quantitative and qualitative studies. *Scandinavian Journal of Work, Environment & Health* 46(3) 2020, s. 235–247.

- Miettinen, Anneli, Pätkätyön tulevaisuus? Asiantuntijanäkemyksiä määräaikaisten työn kehittämistarpeista ja tulevasta kehityksestä Suomessa. Väestöntutkimuslaitos katsauksia E27/2007.
- OECD, Culture shock: COVID-19 and the cultural and creative sector. OECD 2020. (<https://www.oecd.org/coronavirus/policy-responses/culture-shock-covid-19-and-the-cultural-and-creative-sectors-08da9e0e/>, Viitattu 9.5.2023).
- Quinlan, Michael, The 'pre-invention' of precarious employment: the changing world of work in context. *The Economic and Labour Relations Review* 23(4) 2012, s. 3–24.
- Rensujeff, Kaija, Taiteilijan asema 2010 – Taiteilijakunnan rakenne, työ ja tulonmuodostus. Taiteen edistämiskeskus 2015.
- Ruusuvirta, Minna – Lahtinen, Emmi – Rensujeff, Kaija – Kurlin Niiniaho, Ari, Taiteen ja kulttuurin barometri 2020 – Taiteilijat ja taiteen tekeminen kunnissa. Kulttuuripolitiikan tutkimuskeskus Cupore ja Taiteen edistämiskeskus Taite 2020.
- Shi, Yu – Wang, Gang – Cai, Xiao-Peng – Deng, Jing-Wen – Zheng, Lin – Zhu, Hai-Hong – Zheng, Min – Yang, Bo – Chen, Zhi, An overview of COVID-19. *Journal of Zhejiang University Science B: Biomedicine & Biotechnology* 21(5) 2020, s. 343–360.
- Tuomi, Jouni – Sarajärvi, Anneli, Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Kustannusosakeyhtiö Tammi 2018.
- Tutkimuseettinen neuvottelukunta, Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen käsitteleminen Suomessa. Tutkimuseettisen neuvottelukunnan julkaisu 2/2023.
- Yan, Yuxin – Shin, Woo In – Pang, Yoong Xin – Meng, Yang – Lai, Jianchen – You, Chong – Zhao, Haitao – Lester, Edward – Wu, Tao – Pang, Cheng Heng, The First 75 Days of Novel Coronavirus (SARS-CoV-2) Outbreak: Recent Advances, Prevention, and Treatment. *International Journal of Environmental Research and Public Health* 17(7) 2020, s. 2323–2346.

Virallislähteet

Aluehallintovirastojen tiedote: Aluehallintovirastot määräävät oppilaitokset suljettavaksi ja kieltävät yli 10 hengen yleisötilaisuudet (Aluehallintovirastot 17.3.2020).

Eduskunnan täysistunnon pöytäkirja PTK 27/2020 vp.

Perustuslakivaliokunnan mietintö valtioneuvoston asetuksesta valmiuslain 86, 88, 93–95 ja 109 §:ssä säädettyjen toimivaltuuksien käyttöönotosta PeVM 2/2020 vp.

Tartuntatautilain 58 §:n mukainen päätös Lounais-Suomen aluehallintoviraston toimialueelle LSAVI/2788/2020.

Valtioneuvoston asetus ravitsemisliikkeiden aukiolon väliaikaisesta rajoittamisesta tartuntataudin leviämisen ehkäisemiseksi 173/2020.

Valtioneuvoston asetus ravitsemisliikkeiden toiminnan väliaikaisesta rajoittamisesta tartuntataudin leviämisen ehkäisemiseksi 477/2020.

Valtioneuvoston asetus valmiuslain 118 §:ssä säädettyjen toimivaltuuksien käyttöönotosta annetun valtioneuvoston asetuksen ja liikkumisen tilapäisistä rajoituksista väestön suojaamiseksi annetun valtioneuvoston asetuksen kumoamisesta 217/2020.

Valtioneuvoston asetus valmiuslain 106 §:n 1 momentissa ja 107 §:ssä säädettyjen toimivaltuuksien käyttöönotosta 186/2021.

Valtioneuvoston asetus valmiuslain 86 ja 88 §:ssä säädettyjen toimivaltuuksien käyttöönotosta 187/2021.

Valtioneuvoston etenemissuunnitelma kokoontumisrajoitusten hallitusta purkamisesta 17.6.2020.

Valtioneuvoston periaatepäätös koronaviruspandemian aikaisten rajoitusten hallitusta ja porrastetusta purkamisesta varhaiskasvatuksessa ja perusopetuksessa VNK/2020/54.

Valtioneuvoston päätös poikkeusolojen toteamisesta VNK/2020/31.

Valtioneuvoston päätös poikkeusolojen toteamisesta VNK/2021/21.

Valmiuslaissa säädettyjen toimivaltuuksien käytön ja valmiuslain mukaisten poikkeusolojen päätyminen VNK/2020/81.

Valtioneuvoston viestintäosaston tiedote: "Hallitus on todennut yhteistoiminnassa tasavallan presidentin kanssa Suomen olevan poikkeusoloissa koronavirustilanteen vuoksi" 140/2020.

Verkkolähteet

Advice for public. World Health Organization 2020 (a).

<https://www.who.int/emergencies/diseases/novel-coronavirus-2019/advice-for-public> (Viitattu 16.6.2020).

Ajankohtaista koronaviruksesta 15.6.2020. Terveystieteiden tutkimuskeskus 2020.

<https://thl.fi/fi/web/infektiotaudit-ja-rokotukset/ajankohtaista/ajankohtaista-koronaviruksesta-covid-19/tilannekatsaus-koronaviruksesta-ja>

<https://twitter.com/THLorg/status/1272496209572376581> (Viitattu 15.6.2020).

Business Finland auttaa yrityksiä koronaepidemian keskellä. Business Finland 2020.

<https://www.businessfinland.fi/suomalaisille-asiakkaille/koronavirus/> (Viitattu 25.6.2020).

COVID-19 Situation Report 14.6.2020. World Health Organization 2020 (b).

https://www.who.int/docs/default-source/coronaviruse/situation-reports/20200614-covid-19-sitrep-146.pdf?sfvrsn=5b89bdad_6 (Viitattu 15.6.2020).

Cultural statistics – cultural employment. Eurostat 2021.

https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Culture_statistics_-_cultural_employment (Viitattu 9.5.2023).

ELY-keskusten rahoitus yrityksille koronaviruksen aiheuttamassa

poikkeustilanteessa. ELY-keskus 2020. <https://www.ely-keskus.fi/web/ely/poikkeusrahoitus> (Viitattu 25.6.2020).

Erityistyöskentelytuki yksityishenkilöille tai yhteisöille/työryhmille. Musiikin edistämissäätiö 2020.

<https://www.musiikinedistamissaatio.fi/artikkelit/erityistyoskentelytuki-yksityishenkiloille-tai-tyoryhmille> (Viitattu 25.6.2020).

Gramexilta uusi koronatukipaketti: miljoona euroa säätiöiden kautta ja 770 000 euroa aikaistettuina tilityksinä. Gramex 2020. <https://www.gramex.fi/gramexilta-uusi-koronatukipaketti-miljoona-euroa-saatioiden-kautta-ja-770-000-euroa-aikaistettuina-tilityksina/2914/> (Viitattu 25.6.2020).

Keikalla.fi-livestream-palvelu julkistettu. Suomen Muusikkojen liitto ry 2020 (a).

<https://www.muusikkojenliitto.fi/keikalla-fi-livestream-palvelu-julkistettu/>
(Viitattu 24.6.2020).

Keikkoja, kulttuuritapahtumia ja yleisötilaisuuksia perutaan nyt urakalla – soitimme järjestäjille ympäri Suomea, näin he vastaavat. Yleisradio 12.3.2020.
<https://yle.fi/a/3-11253790> (Viitattu 6.5.2023).

Korona-apuraha. Suomen Muusikkojen liitto ry 2020 (b).

<https://www.muusikkojenliitto.fi/korona-apuraha/> (Viitattu 25.6.2020).

”Kuin olisi vedetty pesimailalla päähän” – Yksi viikko murensi monien kulttuurialan ihmisten toimeentulon, ja näin siitä yritetään selvittää. Helsingin Sanomat 18.3.2020.

<https://www.hs.fi/kulttuuri/art-2000006443745.html> (Viitattu 6.5.2023).

Kuntien myöntämä yksinyrittäjien korona-avustus. Kuntaliitto 2020.

<https://www.kuntaliitto.fi/elinvoima-ja-tyollisyys/kuntien-elinkeinopolitiikka/kuntien-myontama-yksinyrittajien-korona-avustus> (Viitattu 25.6.2020).

Live-striimejä ja virtuaalitapahtumia: keikkakatoa paikataan nyt Suomessa erilaisilla nettitempauksilla. Yleisradio 15.3.2020.

<https://yle.fi/uutiset/3-11258105> (Viitattu 24.6.2020).

Music Finland avaa tuen musiikkivientiin poikkeusoloissa. Music Finland ry 2020 (a).

<https://musicfinland.fi/fi/kuulumisia/music-finland-avaa-tuen-musiikkivientiin-poikkeusoloissa> (Viitattu 25.6.2020).

Musiikkialan tilannekuva 2020. Music Finland ry 2020 (b).

<https://musicfinland.fi/fi/tutkimukset/musiikkialan-tilannekuva-2020-koronatilanteen-aiheuttamat-tulonmenetykset-heijastuvat-musiikkialalle-laajasti> (Viitattu 24.6.2020).

Nyt perutaan pieniäkin keikkoja koronan takia – Johanna Pakonen: ”Pakkolomalle joutuvan esiintyjän toimeentuloa ei turvaa mikään”. Yleisradio 13.3.2020.

<https://yle.fi/a/3-11256238> (Viitattu 6.5.2023).

Poikkeusolot. Valtioneuvosto 2020. [https://valtioneuvosto.fi/tietoa-](https://valtioneuvosto.fi/tietoa-koronaviruksesta/poikkeusolot)

[koronaviruksesta/poikkeusolot](https://valtioneuvosto.fi/tietoa-koronaviruksesta/poikkeusolot) (Viitattu 5.5.2023).

Rautiainen, Pauli Twitter-julkaisu 16.3.2020.

<https://twitter.com/paulirautiainen/status/1239653836408659968> (Viitattu 13.6.2020).

Taike jakoi 533 korona-apurahaa ensimmäisellä hakukierroksella. Taiteen edistämiskeskus Taike 2020. <https://www.taike.fi/fi/uutinen/-/news/1312114> (Viitattu 25.6.2020).

Työvoimatutkimuksen tärkeimmät tunnusluvut, niiden kausitasoitettujen aikasarjat sekä kausi- ja satunnaisvaihtelusta tasoitetut trendit, 2010M01-2023M03 tilastotietokanta. Tilastokeskus 2023. https://pxdata.stat.fi/PxWeb/pxweb/fi/StatFin/StatFin__tyti/statfin_tyti_pxt_135z.px/ (Viitattu 9.5.2023).

Vappua juhlitaan JVG:n keikalla Virtuaalisessa Helsingissä - tallenne katsottavissa sunnuntai-iltaan. Helsingin kaupunki 2020.

<https://www.hel.fi/uutiset/fi/kaupunginkanslia/vappua-juhlitaan-jvgn-keikalla-virtuaalisessa-helsingissa> (Viitattu 24.6.2020).

Ylen julkaisujohtaja: Kotimaista musiikkia lisättiin merkittävästi kanavillemme koronakeväänä. Yleisradio 15.6.2020.

<https://yle.fi/aihe/artikkeli/2020/06/15/ylen-julkaisujohtaja-kotimaista-musiikkia-lisattiin-merkittavasti-kanavillemme> (Viitattu 24.6.2020).

Liitteet

Liite 1. Webropol-kyselylomake suomeksi

Koronaviruskontrollin ja poikkeustilatoimien vaikutukset musiikin esittäjien työ- ja taloustilanteeseen

Hei!

Olen oikeustieteen opiskelija Turun yliopistossa ja teen parhaillaan pro gradu -tutkielmaani. Tutkimukseni käsittelee koronaviruskriisiä, sen hillitsemiseksi tehtyjä viranomaistoimia sekä ennen kaikkea näiden toimien vaikutuksia musiikin esittäjien työ- ja taloustilanteeseen. Teen tutkimuksen toimeksiantona Muusikkojen liitolle ja sen tuloksia hyödynnetään liiton toiminnassa. Vastauksesi on tärkeä alan tilanteen kartoittamiseksi sekä liiton toiminnan kehittämiseksi. Vastaukset käsitellään ja raportoidaan täysin anonymisti, eikä tietoja luovuteta eteenpäin. Kyselyyn vastaaminen vie noin 10–20 minuuttia. Kyselyn päätteeksi voit jättää yhteystietosi, mikäli haluat osallistua lyhyeen etähaastatteluun. Halutessasi voit lopuksi osallistua Genelecin 8320 SAM -kaiutinparin (sisältäen GLM-mittausohjelmiston ja kalibrointimikin) arvontaan. Arvontaa varten selain ohjautuu lopuksi erilliseen lomakkeeseen.

Kiitän jo etukäteen lämpimästi vaivannäöstäsi!

Yst. Terv.

Viljami Sainio

puh. 050 412 8011

s-posti. vivisa@utu.fi

1. Sukupuoli? *

- Nainen
- Mies
- Muu

2. Ikä? *

- Alle 18 vuotta
- 18–30 vuotta
- 31–40 vuotta
- 41–50 vuotta
- 51–60 vuotta
- 61–70 vuotta
- Yli 70 vuotta

3. Asuinmaakunta? *

- Uusimaa
- Varsinais-Suomi
- Satakunta
- Kanta-Häme
- Pirkanmaa

- Päijät-Häme
- Kymenlaakso
- Etelä-Karjala
- Etelä-Savo
- Pohjois-Savo
- Pohjois-Karjala
- Keski-Suomi
- Etelä-Pohjanmaa
- Pohjanmaa
- Keski-Pohjanmaa
- Pohjois-Pohjanmaa
- Kainuu
- Lappi
- Ahvenanmaa
- Muu, mikä? _____

4. Mitkä seuraavista vaihtoehdoista kuvaavat asemaasi työmarkkinoilla? (voit valita useamman) *

- Palkansaaja
- Freelancer
- Yksityinen elinkeinonharjoittaja ("toiminimiyrittäjä")
- Muu yrittäjä (avoin yhtiö, kommandiittiyhtiö, osakeyhtiö)
- Työtön
- Eläkkeellä
- Opiskelija
- Muu, mikä? _____

5. Korkein musiikkialan koulutus? *

- Ei-ammattilliset opinnot (esimerkiksi vapaan sivistystyön oppilaitokset)
- Toisen asteen ammatillinen koulutus (esimerkiksi konservatorio)
- Alempi korkeakoulututkinto
- Ylempi korkeakoulututkinto
- Taiteellinen jatkotutkinto
- Ei virallista musiikkialan koulutusta
- Muu, mikä? _____

6. Työkokemuksesi musiikin esittäjänä? *

- Alle 2 vuotta
- 2–3 vuotta
- 4–5 vuotta
- 6–10 vuotta
- 11–15 vuotta
- 16–20 vuotta
- Yli 20 vuotta
- Ei lainkaan aiempaa työkokemusta musiikin esittäjänä

7. Minkä tyyllilajien parissa työskentelet musiikin esittäjänä? (voit valita monta) *

- Klassinen musiikki / taidemusiikki
- Rytmimusiikki / populaarimusiikki
- Muu, mikä? _____

8. Miten koronaviruskriisi ja koronaviruksen ehkäisemiseksi tehdyt viranomaistoimet (esimerkiksi ravintoloiden sulkeminen, julkisten kokoontumisten ja yleisötilaisuuksien rajoittaminen, palveluiden sulkeminen) vaikuttivat työmahdollisuuksiisi musiikin esittäjänä poikkeusolojen aikana eli 16.3.2020–16.6.2020 välisenä aikana? *

- Koronaviruskriisi vähensi työtilaisuuksiasi merkittävästi
- Koronaviruskriisi vähensi työtilaisuuksiasi jonkin verran
- Koronaviruskriisi ei vaikuttanut työtilaisuuksiini
- Koronaviruskriisi lisäsi työtilaisuuksiasi jonkin verran
- Koronaviruskriisi lisäsi työtilaisuuksiasi merkittävästi
- En osaa sanoa

9. Miten koronaviruskriisin hillitsemiseksi tehdyt viranomaistoimet vaikuttivat tulotasoosi musiikin esittäjänä poikkeusolojen aikana eli 16.3.2020–16.6.2020 välisenä aikana? *

- Tulotasoni laski poikkeusolojen aikana merkittävästi
- Tulotasoni laski poikkeusolojen aikana jonkin verran
- Tulotasoni ei muuttunut poikkeusolojen aikana
- Tulotasoni nousi poikkeusolojen aikana jonkin verran
- Tulotasoni nousi poikkeusolojen aikana merkittävästi
- En osaa sanoa

10. Arvioi kuinka monta ennalta sovittua esiintymistilaisuutta menetit poikkeusolojen aikana eli 16.3.2020–16.6.2020 välisenä aikana? *

- 1–5 tilaisuutta
  - 6–10 tilaisuutta
  - 11–20 tilaisuutta
  - 21–30 tilaisuutta
  - 31–50 tilaisuutta
  - 51–75 tilaisuutta
  - 76–100 tilaisuutta
  - Yli 100 tilaisuutta
  - En ole menettänyt esiintymistilaisuuksia
  - Esiintymistilaisuuksieni määrä on kasvanut poikkeusolojen aikana. Kuinka paljon?
-

11. Arvioi paljonko musiikkiesiintymisistä kertyviä henkilökohtaisia tuloja olet menettänyt poikkeusolojen aikana eli 16.3.2020–16.6.2020 välisenä aikana? *

- 1–500 €
- 501–1 000 €
- 1 001–2 000 €
- 2 001–3 500 €
- 3 501–5 000 €
- 5 001–7 500 €
- 7 501–10 000 €
- 10 001–15 000 €
- 15 001–20 000 €
- 20 001–30 000 €
- 30 001–40 000 €
- Yli 40 000 €
- En ole menettänyt tuloja

- Tulotasoni on kasvanut poikkeusolojen aikana. Kuinka paljon? _____

12. Kuinka paljon arvioit tulojesi vähentyneen prosentuaalisesti, jos vertaat musiikkiesiintymistulojasi poikkeusolojen aikana 16.3.2020–16.6.2020 sekä musiikkiesiintymistulojasi vuotta aiemmin samana ajanjaksona eli 16.3.2019–16.6.2019? *

- 1–10 prosenttia
- 11–20 prosenttia
- 21–30 prosenttia
- 31–40 prosenttia
- 41–50 prosenttia
- 51–60 prosenttia
- 61–70 prosenttia
- 71–80 prosenttia
- 81–90 prosenttia
- 91–100 prosenttia
- Tuloni eivät vähentyneet
- Tuloni kasvoivat. Kuinka paljon prosentuaalisesti? _____

13. Millaisia esiintymistilaisuuksia menetit poikkeusolojen aikana eli 16.3.2020–16.6.2020 välisenä aikana? (valitse kaikki sopivat vaihtoehdot) *

- Ravintola- ja yökerhoesiintymiset
- Yksityistilaisuudet (esimerkiksi häät, syntymäpäivät, hautajaiset)
- Yritysesiintymiset (esimerkiksi virkistystilaisuudet)
- Esiintymiset kirkollisissa tilaisuuksissa ja seurakunnissa
- Konserttialiesiintymiset
- Sinfonia- ja kaupunginorkesteriesiintymiset
- Esiintymiset päiväkodeissa ja kouluissa
- Esiintymiset hoitolaitoksissa, sairaaloissa ja vanhainkodeissa
- Esiintymiset valtion ja kuntien järjestämissä tilaisuuksissa
- Teatteriesiintymiset
- Festivaaliesiintymiset
- Muu, mikä? _____

14. Millaisia korvaavia työtilaisuuksia poikkeusolojen aikana eli 16.3.2020–16.6.2020 välillä syntyi (esimerkiksi striimaukset / live-esiintymiset verkossa)? Millainen vaikutus näillä korvaavilla työtilaisuuksilla oli tulotasosi?

---

15. Miten koronaviruksen rajoittamiseksi tehdyt toimenpiteet vaikuttivat taloudelliseen tilanteeseesi ja työmahdollisuusiisi kokonaisuudessaan poikkeusolojen aikana eli 16.3.2020–16.6.2020?

---

16. Myönnettiinkö sinulle poikkeusolojen aikana (16.3.2020–16.6.2020) koronaviruskriisiin liittyvää tukea tai apurahaa työhösi musiikin esittäjänä? *

- Sain tukea tai apurahaa useammalta taholta
- Sain tukea tai apurahaa yhdeltä taholta
- En saanut tukea tai apurahaa, vaikka hainkin
- En hakenut tukea tai apurahaa

17. Miltä tahoilta sait koronaviruskriisiin liittyvää tukea tai apurahaa poikkeusolojen aikana eli 16.3.2020–16.6.2020? (voit valita useamman)

- Business Finland
- ELY-keskus
- Kunnallinen tuki yksityisyritykselle
- Kunnallinen tuki kulttuurialalle
- Muusikkojen liitto
- Musiikin edistämissäätiö
- Music Finland
- Taiteen edistämiskeskus Taite
- Opetus- ja kulttuuriministeriö
- Gramex
- Koneen säätiö
- Muu, mikä? _____
- En saanut tukea tai apurahaa

18. Missä kuussa sinulle myönnettiin koronaviruskriisiin liittyvää tukea tai apurahaa? (voit valita useamman)

- Maaliskuussa 2020
- Huhtikuussa 2020
- Toukokuussa 2020
- Kesäkuussa 2020
- Minulle myönnettiin tuki tai apuraha heinäkuussa 2020 tai myöhemmin
- En saanut tukea tai apurahaa

19. Missä kuussa koronaviruskriisin takia saamasi tuki tai apuraha maksettiin? (voit valita useamman)

- Maaliskuussa 2020
- Huhtikuussa 2020
- Toukokuussa 2020
- Kesäkuussa 2020
- Saamani tuki tai apuraha maksettiin heinäkuussa 2020 tai maksetaan myöhemmin
- En saanut tukea tai apurahaa

20. Millainen oli koronaviruskriisin takia saamasi tuen tai apurahan muoto?

- Laina tai muu takaisinmaksettava rahallinen tuki
- Kustannuskorvaus
- Suora rahallinen tuki tai apuraha
- Muu, mikä? _____

- En saanut tukea tai apurahaa

21. Millaisena koit koronaviruskriisiin liittyvän tuen tai apurahan hakuprosessin?

- Hakuprosessi oli erittäin yksinkertainen
- Hakuprosessi oli yksinkertainen
- Hakuprosessi oli tavanomainen
- Hakuprosessi oli monimutkainen
- Hakuprosessi oli erittäin monimutkainen
- En osaa sanoa
- En hakenut tukea tai apurahaa

22. Kuinka suuri oli koronaviruskriisin takia saamiesi tukien ja apurahojen yhteismäärä? *

- 1–500 €
- 501–1 000 €
- 1 001–2 000 €
- 2 001–3 500 €
- 3 501–5 000 €
- 5 001–7 500 €
- 7 501–10 000 €
- 10 001–15 000 €
- 15 001–20 000 €
- 20 001–30 000 €
- 30 001–40 000 €
- Yli 40 000 €
- En saanut tukea tai apurahaa

23. Kysyttävää tai kommentoitavaa? Sana on vapaa.

---

24. Henkilötietojen käsittely *

- Hyväksyn henkilötietojeni käsittelyn tietosuojailmoituksessa kuvatulla tavalla.

Tietosuojailmoitus: <https://tietosuojailmoitus-pro-gradu-tutkielma-koronaviruskontrolli.webnode.fi/>
Kopioithan osoitteen tarvittaessa uuteen välilehteen, muutoin et välttämättä pääse takaisin muokkaamaan vastauksiasi.

Liite 2. Webropol-kyselylomake englanniksi

Controlling coronavirus: the actions taken by the authorities and the economical impact of these measures to music performers

Hi!

I am a law student at the university of Turku and I am currently writing my Master's thesis. This thesis is about the coronavirus crisis, the actions taken by the authorities to control the crisis and most of all the economical impact that the coronavirus control had on music performers. This study is done as an assignment for the Finnish Musicians' Union and the findings are used in the daily operation of the Union. Your answer is important to the field of music and needed for the development of the Finnish Musicians' Union. All answers are analysed and reported anonymously and your personal information is not transferred to any third parties. The survey takes approximately 10 to 20 minutes to complete. After the survey you can leave your contact information if you are willing to participate in a brief interview. At the very end you can also take part in a prize draw of Genelec 8320 SAM speaker pair. For the prize draw your browser will automatically open a separate form. Thank you for your time!

Kind regards,

Viljami Sainio

phone. +358 50 412 8011

e-mail. vivisa@utu.fi

1. Gender? *

- Female
- Male
- Other

2. Age? *

- Under 18 years old
- 18 to 30 years old
- 31 to 40 years old
- 41 to 50 years old
- 51 to 60 years old
- 61 to 70 years old
- Over 70 years old

3. Region of living? *

- Uusimaa
- Varsinais-Suomi
- Satakunta
- Kanta-Häme
- Pirkanmaa
- Päijät-Häme
- Kymenlaakso
- Etelä-Karjala

- Etelä-Savo
- Pohjois-Savo
- Pohjois-Karjala
- Keski-Suomi
- Etelä-Pohjanmaa
- Pohjanmaa
- Keski-Pohjanmaa
- Pohjois-Pohjanmaa
- Kainuu
- Lappi
- Ahvenanmaa
- Other, what? _____

4. How would you describe your position in the labour market? (you can choose multiple options) *

- Employee
- Freelancer
- An independent entrepreneur / self-employed
- Other entrepreneur (for example in a joint-stock company)
- Unemployed
- Retired
- Student
- Other, what? _____

5. Highest level of education in the field of music? *

- Non-vocational education
- Vocational education
- Undergraduate degree
- Graduate degree
- Postgraduate degree
- No official education in the field of music
- Other, what? _____

6. Work experience as a music performer? *

- Under 2 years
- 2 to 3 years
- 4 to 5 years
- 6 to 10 years
- 11 to 15 years
- 16 to 20 years
- More than 20 years
- No previous work experience as a music performer

7. What genres of music do you work with? (you can choose multiple options) *

- Classical music / art music
- Popular music / jazz / folk
- Other, what? _____

8. How did the coronavirus crisis and the control measures taken by the authorities (for example the restaurant closures, restrictions for public events and gatherings, closure of public services) affect

your job opportunities as a music performer during the state of emergency (between 16th of March 2020 and 16th June 2020)? *

- There was a significant decline in the number of job opportunities
- There was a slight decline in the number of job opportunities
- The crisis did not have an effect on my job opportunities
- There was a slight increase in the number of job opportunities
- There was a significant increase in the number of job opportunities
- I do not know

9. How did the coronavirus crisis and the measures of coronavirus control affect your income level as a music performer during the state of emergency (between 16th of March 2020 and 16th of June 2020)? *

- There was a significant decline in my income level
- There was a slight decline in my income level
- My income level did not change during the crisis
- There was a slight increase in my income level
- There was a significant increase in my income level
- I do not know

10. Please estimate how many previously agreed performances you lost during the state of emergency (between 16th of March 2020 and 16th of June 2020). *

- 1 to 5 performances
- 6 to 10 performances
- 11 to 20 performances
- 21 to 30 performances
- 31 to 50 performances
- 51 to 75 performances
- 76 to 100 performances
- More than 100 performances
- I did not lose performances
- The amount of my performances increased during the state of emergency. How much?

_____

11. Please estimate the amount of personal income from music work that you lost during the state of emergency (between 16th of March and 16th of June 2020). *

- 1 to 500 euros
- 501 to 1,000 euros
- 1,001 to 2,000 euros
- 2,001 to 3,500 euros
- 3,501 to 5,000 euros
- 5,001 to 7,500 euros
- 7,501 to 10,000 euros
- 10,001 to 15,000 euros
- 15,001 to 20,000 euros
- 20,001 to 30,000 euros
- 30,001 to 40,000 euros
- More than 40,000 euros
- I did not lose personal income
- My personal income increased during the state of emergency. How much? _____

12. Please estimate how much income you lost percentually if you compare your income from music work during the state of emergency (between 16th of March 2020 and 16th of June 2020) and your income from music work year before during the same time period (between 16th of March 2019 and 16th June 2019) *

- 1 to 10 percent
- 11 to 20 percent
- 21 to 30 percent
- 31 to 40 percent
- 41 to 50 percent
- 51 to 60 percent
- 61 to 70 percent
- 71 to 80 percent
- 81 to 90 percent
- 91 to 100 percent
- I did not lose income (0 percent)
- My income level increased. How much percentually? _____

13. What types of performances did you lose during the state of emergency (between 16th of March 2020 and 16th of June 2020)? *

- Restaurant and nightclub performances
- Private events (for example weddings, birthday parties and funerals)
- Corporate events
- Church-related performances
- Performances in concert halls
- Performances in symphony or city orchestra
- Kindergraden and school performances
- Hospital and nursing home performances
- Municipal and state-organised performances
- Theatre performances
- Festival performances
- Other performances, which? _____

14. What types of substitutive job opportunities (for example streamings / live performances online) did you have during the state of emergency (between 16th of March 2020 and 16th June 2020)? How did these substitutive job opportunities affect your income level?

---

15. All in all, How did the measures taken to control the coronavirus affect your job opportunities and income level as a music performer during the state of emergency (between 16th of March 2020 and 16th June 2020)?

---

16. Did you receive a grant or any type of financial support for your work as a music performer during the state of emergency (between 16th of March 2020 and 16th of June 2020)? *

- I received multiple grants or types of financial support
- I received a single grant or type of a financial support
- I did not receive a grant or financial support, though I applied
- I did not apply for a grant or financial support

17. Which institutions granted you a coronavirus-related grant or financial support for your work as a music performer during the state of emergency (between 16th of March 2020 and 16th of June 2020)? (you can choose multiple options)

- Business Finland
- ELY-centre (Centre for Economic Development, Transport and the Environment)
- Municipal support for a private entrepreneur
- Municipal support targeted to the field of culture
- Finnish Musicians' Union
- MES (The Finnish Music Foundation)
- Music Finland
- Taike (The Arts Promotion Centre Finland)
- Ministry of Education and Culture
- Gramex (Copyright society of performing artists and phonogram producers in Finland)
- Koneen säätiö
- Other, what? _____
- I did not receive a grant or financial support

18. In which month was your grant or financial support granted? (you can choose multiple options)

- March 2020
- April 2020
- May 2020
- June 2020
- July 2020 or later
- I did not receive a grant or financial support

19. In which month was your grant or financial support paid? (you can choose multiple options)

- March 2020
- April 2020
- May 2020
- June 2020
- The grant or financial support was paid in July 2020 or later
- I did not receive a grant or financial support

20. What type of a grant or financial support you received?

- Loan or other repayable financial aid
- Expense reimbursement
- Direct grant or financial aid
- Other, what? _____
- I did not receive a grant or financial support

21. How was the process of applying for a grant or financial support?

- The process was very simple
- The process was simple
- The process was common
- The process was complicated
- The process was very complicated
- I do not know
- I did not apply for a grant or financial support

22. What was the total value of all the grants or financial supports that you received during the coronavirus crisis? *

- 1 to 500 euros
- 501 to 1,000 euros
- 1,001 to 2,000 euros
- 2,001 to 3,500 euros
- 3,501 to 5,000 euros
- 5,001 to 7,500 euros
- 7,501 to 10,000 euros
- 10,001 to 15,000 euros
- 15,001 to 20,000 euros
- 20,001 to 30,000 euros
- 30,001 to 40,000 euros
- More than 40,000 euros
- I did not receive a grant or financial support

23. Questions? Comments?

---

24. The treatment of personal data *

- I allow my personal data to be used in accordance with the privacy statement.

Privacy statement: <https://tietosuojailmoitus-pro-gradu-tutkielma-koronaviruskontrolli.webnode.fi/>
Please open the link by copying and pasting it to a new tab, otherwise you might not be able to return to this form.

Liite 3. Tietosuojailmoitus

TIETOSUOJAILMOITUS

1. Rekisterin nimi: Koronaviruskontrollin vaikutukset esiintyvään musiikkialaan.
2. Rekisterinpitäjä ja henkilö, johon voi olla yhteydessä tietosuojaan liittyvissä kysymyksissä: Viljami Sainio.
3. Rekisterinpitäjän yhteystiedot: Vikantie 33, 23100 Mynämäki, puh. 050 412 8011, viljamissainio@gmail.com.
4. Tutkielman ohjaaja: Anne Alvesalo-Kuusi, Turun yliopiston oikeustieteellinen tiedekunta.
5. Henkilötietojen käsittelyn tarkoitus: Pro gradu -tutkielma, joka käsittelee koronaviruskontrollin vaikutuksia esiintyvien muusikoiden työmahdollisuuksiin.
6. Henkilötietojen käsittelyn oikeusperuste: Tutkielmassa henkilötietojasi käsitellään suostumuksesi perusteella. Voit koska tahansa peruuttaa suostumuksesi.
7. Erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvien tietojen käsittelykiellosta (EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen 9 artiklan 1 kohta) poikkeamisen peruste: Erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvia tietoja käsitellään tutkielmassa suostumuksesi perusteella. Voit koska tahansa peruuttaa suostumuksesi.
8. Rekisteriin talletetaan rekisteröidystä seuraavia tietoja: sukupuoli, ikä, koulutustaso, asuinmaakunta, asema työmarkkinoilla, työkokemus, koronaviruskontrollin vaikutukset työtilanteeseen ja taloudelliseen asemaan sekä henkilön saamat taloudelliset tuet koronaviruskriisin aikana.
9. Tietojen antamisen muut vaikutukset: Henkilötietojasi ei käytetä automaattiseen päätöksentekoon tai profilointiin. Henkilötietojen antamiseen ei ole lakiin tai sopimukseen perustuvaa velvollisuutta. Tutkimukseen osallistuminen ja tietojen luovutus sitä varten on täysin vapaaehtoista.
10. Henkilötietojen vastaanottajat ja vastaanottajaryhmät: Henkilötietojasi ei luovuteta ulkopuolisille, eikä niitä näin ollen myöskään siirretä EU-ETA:n ulkopuolelle. Henkilötietoja sisältävää aineistoa käsittelevät vain tutkielman tekijä ja tarvittaessa hänen ohjaajansa.
11. Henkilötietojen säilyttämisaika: Henkilötietojasi käsitellään vain niin kauan kuin pro gradu -tutkielma on saatu valmiiksi. Tutkielman valmistuttua aineistosta poistetaan henkilötiedot ja se arkistoidaan Tietoarkistoon opiskelu-, opetus- ja tutkimuskäyttöön luovutettavaksi.

12. Tutkielman toimeksiantaja on Suomen Muusikkojen Liitto ry, joka on välittänyt tämän kyselylomakkeen jäsenistölleen sähköpostitse. Tutkielman tekijällä ei ole ollut pääsyä henkilötietoihisi tämän kyselylomakkeen välittämisen yhteydessä. Toimeksiantajalla ei ole pääsyä rekisterin tietoihin.

13. Tutkittavan tietosuojalainsäädännön mukaiset oikeudet:

Henkilötietojesi käsittelyn ajan sinulla on rekisteröitynä seuraavia tietosuojalainsäädäntöön kuuluvia oikeuksia, joista tutkimuksen yhteydessä voidaan poiketa vain lainsäädännön mukaisesti:

- Oikeus saada pääsy tietoihin
- Oikeus saada virheelliset tiedot oikaistua
- Oikeus tietojen poistamiseen ("oikeus tulla unohdetuksi") tietyissä tilanteissa
- Oikeus käsittelyn rajoittamiseen tietyissä tilanteissa
- Oikeus käsittelyn vastustamiseen tietyissä tilanteissa
- Oikeus tehdä valitus valvontaviranomaiselle: tietosuoja.fi, puh: 0295666700, sähköposti: tietosuoja@om.fi

1. Johdanto

1.1. Tutkimuksen tausta – koronaviruskriisistä koronaviruskontrolliin

Kiinassa Wuhanin kaupungissa havaittiin joulukuun 2019 alussa joukko ihmisiä, joille ilmaantui keuhkokuumeen oireita ilman selkeää etiologista syytä.¹ Paikalliset terveysviranomaiset raportoivat asiasta Maailman terveysjärjestö WHO:lle 31. joulukuuta 2019 ja tammikuun 2020 alkupuolella kiinalaiset tutkijat onnistuivat ensimmäistä kertaa eristämään taudin aiheuttaneen uudentyypin koronaviruksen. Kansainvälinen virusluokituskomitea (ICTV) antoi helmikuussa 2020 virukselle virallisen nimen SARS-CoV-2 eli *severe acute respiratory syndrome coronavirus 2* ja WHO nimesi viruksen aiheuttaman taudin virallisesti nimellä *coronavirus disease 2019* eli COVID-19.² Nimeämisen taustalla on uuden viruksen perimä, joka on samankaltainen kuin vuonna 2002 Etelä-Kiinasta alkaneen SARS-epidemian aiheuttaneen SARS-CoV viruksen.³ Koronavirukset aiheuttavat tyypillisesti akuutteja ja kroonisia hengitystietulehduksia ja onkin arvioitu, että esimerkiksi jopa viidennes tavallisista flunssista on lievien koronavirusten aiheuttamia.⁴

COVID-19 on zoonoosi eli tartuntatauti, jonka aiheuttaja voi siirtyä eläimistä ihmisiin ja päinvastoin. Tutkimukset ovat osoittaneet, että SARS-CoV-2 virus on alkujaan lähtöisin todennäköisesti virustartunnan saaneista lepakoista ja suurin osa ensimmäisistä tartunnoista onkin pystytty linkittämään marraskuulle 2019 Huanan kalatorille, jossa on myyty muun muassa eläviä eläimiä.⁵ Sitten COVID-19 on kuitenkin levinnyt pääasiallisesti ihmisestä toiseen. Tartunnat ovat tapahtuneet eritoten pisaratartuntana, mutta myös kosketustartuntoja ja tartuntoja ulosteen kautta on pidetty mahdollisina. Saastuneiden pintojen kautta taudin saamista on kuitenkin pidetty melko epätodennäköisenä.⁶ Tutkimusten mukaan myös oireettomat taudinkantajat voivat levittää virusta.⁷ Arviot taudin itämisajasta ovat vaihdelleet noin 0 ja 24 vuorokauden välillä ja itämisajan mediaaniksi on arvioitu noin 3 vuorokautta.⁸

---

¹ Huang et al. 2020, s. 268.

² Yan et al. 2020, s. 2323–2324.

³ Contini et al. 2020, s. 257, Yan et al. 2020, s. 2325–2327.

⁴ Contini et al. 2020, s. 255.

⁵ Yan et al. 2020, s. 2325–2327 ja 2332, Contini et al. 2020, s. 260.

⁶ Contini et al. 2020, s. 254–255, Shi et al. 2020, s. 347–348.

⁷ Shi et al. 2020, s. 346.

⁸ Yan et al. 2020, s. 2330.

COVID-19-taudin kliiniset oireet ovat vaihtelevia ja monimuotoisia. Tyypillisimpiä oireita ovat olleet kuume, yskä, hengenhädistys, lihaskivut sekä yleinen voimattomuus, mutta näiden lisäksi on esiintynyt vaihtelevasti muun muassa sekavuutta, nuhaa, päänsärkyä, kurkkukipua, veriysköksiä, mahakipua, ripulia ja oksentelua. Alustavien tutkimusten mukaan ikäihmiset sekä ihmiset, joilla on entuudestaan heikentynyt immuunijärjestelmä, esimerkiksi tietyn perussairauden kuten diabeteksen takia, omaavat suuremman riskin vakavalle infektiolle.⁹ Joissakin lähteissä myös miessukupuolta on pidetty yhtenä riskitekijänä vakavaan infektiin sairastumiselle.¹⁰ Noin 80 % sairastaa taudin lievänä, osa jopa kokonaan ilman kliinisiä oireita.¹¹

Monilla COVID-19 -sairauteen menehtyneillä viimekätinen kuolinsyy on ollut akuutti hengitysvajausoireyhtymä ARDS.¹² Arviot uuden koronaviruksen aiheuttaman taudin kuolleisuusasteesta ovat vaihdelleet, mutta kuolleisuusaste on kuitenkin ollut merkittävästi pienempi kuin perimältään samankaltaisten ja aiemmin 2000-luvulla globaaleja ongelmia aiheuttaneiden SARS-CoV:in ja *Middle East Respiratory Syndrome* MERS-CoV:in. SARS-CoV-2:n on kuitenkin todettu tarttuvan merkittävästi edellä mainittuja viruksia herkemmin.¹³

Maailman terveysjärjestö WHO on julkaissut ohjeita tartunnan välttämiseksi. WHO:n ohjeissa on korostunut esimerkiksi tehokas käsien saippuapesu ja niin ikään järjestö on suositellut alkoholipohjaisia käsihuuhteita, suun peittämistä yskiessä tai aivastaessa, noin 1 metrin turvaväliä, fyysisten kontaktien välttämistä, kirurgisten suu-nenäsuojainten käyttöä julkisilla paikoilla sekä suun, silmien ja nenän koskettelun välttämistä.¹⁴ Myös useiden maiden viranomaiset ovat antaneet vastaavanlaisia ohjeita, sääntöjä ja rajoituksia.¹⁵

Kiinassa ryhdyttiin heti taudin leviämisen alkuvaiheissa voimakkaisiin ennaltaehkäiseviin toimiin, kuten 60 miljoonan ihmisen karanteeniin, liikenteen rajoittamiseen kaupunkien välillä ja lentokenttien sulkemiseen.¹⁶ Lisäksi tartuntaketjuja pyrittiin jäljittämään ja altistuneita eristämään. Myös kalatoreja suljettiin, villieläinten kauppa kiellettiin ja ihmisiä ohjeistettiin hygieni- ja eristäytymisohjeilla.¹⁷ Näiden toimien myötä tartunnat Kiinassa

---

⁹ Yan et al. 2020, s. 2328, Contini et al. 2020, s. 259, Shi et al. 2020, s. 350.

¹⁰ Shi et al. 2020, s. 350.

¹¹ Contini et al. 2020, s. 259.

¹² Huang et al. 2020, s. 269.

¹³ Yan et al. 2020, s. 2330 ja 2340, Contini et al. 2020, s. 255–256.

¹⁴ Advice for public. WHO 2020 (a).

¹⁵ Yan et al. 2020, s. 2333–2334.

¹⁶ Contini et al. 2020, s. 258.

¹⁷ Shi et al. 2020, s. 349.

kääntyivätkin selkeästi laskuun; samalla kuitenkin toimien aiheuttamien negatiivisten talousvaikutusten on kuvailtu olevan “mahdottomia arvioida”.¹⁸ SARS-CoV-2:n leviäminen onkin viime vuosina käynnissä ollut globaali terveysongelma, jonka mittakaavaa on kuvattu ennennäkemättömäksi.¹⁹ Maailman terveysjärjestö WHO julisti COVID-19-taudin pandemiaksi 11. maaliskuuta 2020.²⁰

Uusi koronavirus iski kevään 2020 aikana myös Suomeen. Kuten muuallakin maailmassa, johti taudin leviämisen ehkäisy kotimaassakin poikkeuksellisen rajuihin oikeudellisiin ja hallinnollisiin toimiin. Valtioneuvosto totesi yhteistoiminnassa tasavallan presidentin kanssa Suomen olevan poikkeusoloissa koronavirustilanteesta johtuen ja ilmoitti tiedotustilaisuudessaan 16. maaliskuuta 2020 ottavansa asetuksen avulla käyttöön valmiuslain toimivaltuuksia.²¹ Koronaviruskontrollin tarkempia toimenpiteitä ja poikkeusolojen aikaa Suomessa avataan yksityiskohtaisemmin tämän tutkimuksen 2.3. alaluvussa.

1.2. Tutkimuksen tavoitteet – koronaviruskontrollin ja poikkeustilatoimien vaikutukset musiikin esittäjiin

Tämä muutamiin viime vuosiin peilaten varsin ajankohtainen tutkimus tarkastelee niitä musiikin esittäjiin vaikuttavia juridis-hallinnollisia toimia, joihin valtioneuvosto sekä toimivaltaiset viranomaiset ryhtyivät poikkeusolojen aikana 16.3.2020–16.6.2020.

Tutkimuksen pääasiallinen tavoite on analysoida minkälaisia vaikutuksia näillä poikkeustilatoimilla ja muilla koronaviruskontrollin toimenpiteillä oli musiikin esittäjien työ- ja taloustilanteisiin. Niin ikään analysoidaan, millaisia vaikutuksia valtion ja muiden instanssien toteuttamilla rahallisilla tukitoimilla eli kompensatiokeinoilla oli musiikin esittäjiin.

Tämä pro gradu -tutkielma on saatettu valmiiksi kalenterivuonna 2023. Tästä syystä on paikallaan erityisesti tähdentää, että tutkimus koskee nimenomaisesti *poikkeusolojen aikaa 16.3.2020–16.6.2020*, jolloin valmiuslain toimivaltuuksia oli Suomessa ensimmäisen kerran voimassa. Tutkimusta varten toteutettu Webropol-kysely on suoritettu 25.8.2020–11.9.2020 eli varsin lähellä edellä mainittua aikaikkunaa. Tutkimuksen aikahaarukan korostaminen on erityisen tärkeää, koska koronaviruksen rajoittamiseksi tehtyjä juridis-hallinnollisia

---

¹⁸ Contini et al. 2020, s. 258.

¹⁹ Yan et al. 2020, s. 2339–2340.

²⁰ Contini et al. 2020, s. 260.

²¹ VNK/2020/31, muistio, s. 1–2.

toimenpiteitä jatkettiin, lisättiin, muutettiin ja poistettiin myös loppuvuonna 2020 sekä kalenterivuosina 2021 ja 2022. Esimerkkinä mainittakoon, että valtioneuvosto totesi 1.3.2021 yhteistoiminnassa tasavallan presidentin kanssa, että Suomi on jälleen poikkeusoloissa koronavirus tilanteen vuoksi.²² Tämän myötä valtioneuvosto otti valmiuslain toimivaltuuksia uudelleen käyttöön 5.3.2021 antamallaan käyttöönasetuksilla.²³ Käsillä oleva tutkimus rajautuu kuitenkin ajallisesti ainoastaan koronaviruskriisin alkuvaiheisiin ja tarkemmin sanottuna poikkeusolojen ensimmäiseen voimassaoloaikaan eli 16.3.2020–16.6.2020.

Käsillä oleva tutkimus on saanut alkunsa keväällä 2020 käydystä vilkkaasta mediakeskustelusta, jonka perusteella vaikutti lähes välittömästi koronaviruskriisin alettua siltä, että monet musiikin esittäjät olivat joutuneet perumaan laajalla mittakaavalla kevään ja kesän 2020 esiintymisiä.²⁴ Mediakeskustelusta esiin piirtyvän kuvan perusteella vaikuttikin jopa siltä, että monet musiikin esittäjät olivat menettäneet koronaviruskontrollin toimenpiteiden myötä tulonsa laajalti tai jopa kokonaisuudessaan.²⁵ Julkisessa keskustelussa esiin nousi myös välittömästi keväällä 2020 ainakin yksittäisiä kritiikkejä siitä, että musiikin esittäjien toimeentuloa ei ollut turvattu riittävästi koronaviruskontrollin toimenpiteiden myötä.²⁶

Suomalaisen musiikin elinvoimaisuutta ja kansainvälistymistä edistävä Music Finland ry julkaisi heti huhtikuussa 2020 Musiikkialan tilannekuvan, jossa se arvioi Musiikkialan talousraporttien menetelmien pohjalta, että koronaviruspandemia aiheuttaa musiikkialalle noin 127 miljoonan euron tulonmenetykset kotimaassa vuonna 2020, mikäli elävän musiikin tapahtumat peruuntuvat heinäkuun loppuun saakka. Mikäli tapahtumat peruuntuvat myös loppukesän 2020 osalta, tulonmenetykset voivat nousta Music Finlandin mukaan jopa yli 150 miljoonaan euroon. Kokonaisuudessaan tämä summa vastaa Music Finlandin arvion mukaan 23 % koko musiikkialan vuotuisesta arvosta kotimaassa. Samassa tilannekuvassa analysoitiin, että koronaviruskontrollin toimenpiteet ovat erityisesti iskeneet musiikkialan ydinsektoreista suurimpaan: elävän musiikin kenttään.²⁷

---

²² VNK/2021/21, muistio, s. 5.

²³ Valtioneuvoston asetukset 186/2021 ja 187/2021.

²⁴ Ks. aiheeseen liittyen esimerkiksi: Keikkoja, kulttuuritapahtumia ja yleisötilaisuuksia perutaan nyt urakalla – soitimme järjestäjille ympäri Suomea, näin he vastaavat. Yleisradio 12.3.2020.

²⁵ Ks. aiheeseen liittyen esimerkiksi: ”Kuin olisi vedetty pesismailalla päähän” – Yksi viikko murensi monien kulttuurialan ihmisten toimeentulon, ja näin siitä yritetään selvittää. Helsingin Sanomat 18.3.2020.

²⁶ Ks. aiheeseen liittyen esimerkiksi: Nyt perutaan pieniäkin keikkoja koronan takia – Johanna Pakonen: ”Pakkolomalle joutuvan esiintyjän toimeentuloa ei turvaa mikään”. Yleisradio 13.3.2020.

²⁷ Musiikkialan tilannekuva 2020. Music Finland ry 2020 (b).

Käsillä oleva tutkimus pureutuukin viime vuosina laajasti esillä olleeseen koronavirustilanteeseen ja sen tarkoituksena onkin toimia jatkona koronaviruksen taloudellisia vaikutuksia tutkineille varhaisemmille musiikkialan ja muun kulttuurialan tutkimuksille, joita on tarkemmin tarkasteltu tämän tutkimuksen 2. luvussa. Käsillä olevan tutkimuksen tavoitteena on saada tuloksia, jotka hyödyttävät esiintyvää musiikkialaa tarjoamalla tietoa alan etujärjestöille sekä musiikin esittäjille. Tutkimuksen tuottamaa tietoa voidaan tulevaisuudessa hyödyntää musiikkialan etujen ajamiseen erityisesti, mikäli kotimaassa päädytään tulevaisuudessa uudemman kerran poikkeusoloihin. Oikeudellis-hallinnollisten päätöksentekijöiden näkökulmasta tutkimuksen tuloksissa on kiinnostavaa se, miten koronaviruskontrollin päätökset vaikuttivat musiikkialaan ja toisaalta se, miten laajamittaisesti sekä nopeasti valtio ja muut instanssit onnistuivat musiikin esittäjiin kohdistuvissa rahallisissa tukitoimissa (kompensaatiokeinot).

Tämän tutkimuksen tulokset nousevatkin käytännön viranomaistyössä tärkeäksi, jos vastaavanlaisiin poikkeuksellisen voimakkaisiin juridis-hallinnollisiin keinoihin täytyy tulevaisuudessa turvautua. Tutkimuksen tuloksia voidaankin hyödyntää laajasti, kun tulevaisuudessa keskustellaan voimakkaiden oikeudellis-hallinnollisten rajoitustoimien tarpeellisuudesta, rajoitustoimien mahdollisesti vaatimista kompensatiokeinoista ja tarvittavan kompensaation laajuudesta, muodosta, nopeudesta sekä tavoitavuudesta.

1.3. Tutkimuksen rakenne

Tämän tutkimuksen 2. luku käsittelee tutkimuksen taustalla olevaa ajatuspohjaa. Alaluvussa 2.1. määritellään ensin tutkimuksen kannalta keskeisimmät käsitteet ja alaluvussa 2.2. keskitytään puolestaan aiheeseen liittyvään aiempaan tutkimushistoriaan. Aiemman tutkimushistorian osalta keskiössä on erityisesti musiikin esittäjien epätyypilliset työmarkkina-asetat sekä koronaviruskriisin jo tutkitut vaikutukset kulttuurialaan kansainvälisesti ja kotimaassa. Alaluvussa 2.3. tarkastellaan niitä musiikin esittäjiin vaikuttaneita oikeudellisia ja hallinnollisia toimia, joihin valtioneuvosto ja toimivaltaiset viranomaiset ryhtyivät Suomessa poikkeusolojen aikana keväällä 2020.

Luvussa 3 keskitytään empiirisiin tutkimuskysymyksiin, kerättyyn aineistoon sekä valittuun metodiin. Alaluku 3.1. esittelee tarkemmin empiiriset tutkimuskysymykset ja alaluku 3.2. keskittyy puolestaan tutkimusaineiston keruuseen, aineiston analysoinnin menetelmiin sekä

tutkimuseettisiin kysymyksiin. Alaluvussa 3.3. käsitellään puolestaan tutkimukseen vaikuttavia sidonnaisuuksia sekä tutkimuksen yhteistyötahoja.

Tutkimuksen tuloksista kerrotaan tarkasti 4. luvussa. Alaluvussa 4.1. kerrotaan ensin kyselylomakkeen alussa kerätyistä vastaajien taustatiedoista, joita on käytetty ristiintaulukoinnin taustamuuttujina. Alaluvussa 4.2. vastataan puolestaan ensimmäiseen empiiriseen tutkimuskysymykseen ja analysoidaan, miten edellä mainitut poikkeustilatoimet ja muut koronaviruskontrollin toimenpiteet vaikuttivat musiikin esittäjien työ- ja taloustilanteisiin. Toiseen empiiriseen tutkimuskysymykseen vastataan alaluvussa 4.3. ja analyysin kohteena onkin se, miten edellä mainittuja poikkeustilatoimia ja koronaviruskontrollin toimenpiteitä kompensoitiin rahallisesti musiikin esittäjille valtion sekä muiden instanssien toimesta.

Luku 5 koskee tutkimuksen yhteenvetoa ja johtopäätöksiä. Luvussa annetaan yhteenveto tutkimuksen keskeisimmistä tuloksista ja niiden suhteesta aiempaan tutkimushistoriaan. Lisäksi luvussa analysoidaan tutkimuksen luotettavuutta lisääviä ja vähentäviä tekijöitä sekä esitetään jatkotutkimushankkeita ja toimenpidesuosituksia tulevaisuuteen.

2. Tutkimuksen ajatuspohja

2.1. Keskeiset käsitteet

Käsillä olevan tutkimuksen kannalta keskeisiksi käsitteiksi on valittu seuraavat termit: *musiikin esittäjä, koronavirus, poikkeusolot, poikkeustilatoimi, koronaviruskontrolli, kompensatiokeino, työ- ja talousvaikutus* sekä *prekaari työ*. Osa edellä esitetyistä käsitteistä on määritelty niiden vakiintuneen tieteellisen tai juridisen merkityksen mukaan, mutta osa termeistä on rajattu ja määritelty tälle tutkimukselle olennaisessa merkityksessä.

Terminologian käytössä on koko tutkimusraportin osalta pyritty johdonmukaisuuteen, yksiselitteisyyteen ja tarkkarajaisuuteen.

E erityisen olennaiseksi käsillä olevan tutkimuksen kannalta muodostuu *musiikin esittäjän* määrittelemisen ja rajaamisen. Musiikkialalla työskentelevistä henkilöistä käytetään tavanomaisessa arkikielessä vaihtelevia nimityksiä kuten muusikko, musiikin esittäjä ja esiintyvä muusikko. Käsillä olevassa tutkimuksessa on nimenomaisesti valittu käytettäväksi käsitteeksi *musiikin esittäjä*. Tässä tutkimuksessa *musiikin esittäjällä* tarkoitetaan sellaista henkilöä, joka ammatikseen harjoittaa säveltaiteen esityksiä eli henkilöä, jolle musiikkiesiintymiset tuovat toimeentulon joko kokonaan tai osittain. Tarkoitus ei ole rajata termin piiriin kuuluvia henkilöitä työmarkkina-aseman perusteella (esimerkiksi yrittäjät, freelancerit tai palkansaajat), muodollisen koulutustaustan perusteella tai kokemusvuosien perusteella. Tarkoitus ei ole myöskään rajata käsitettä koskemaan vain tietyn tyylin musikin esittäjiä (esimerkiksi rytmimusiikki tai klassinen musiikki). Käsitteen piiriin on katsottu kuuluvaksi kaikki Suomessa asuvat ja vaikuttavat musiikin esittäjät kansalaisuudesta riippumatta. Tässä tutkimuksessa musiikin esittäjien määritelmän ulkopuolelle on ainoastaan rajattu sellaiset henkilöt, joille musiikkiesiintymiset eivät tuo lainkaan toimeentuloa tai joille musiikkiesiintymiset tuovat vain pientä ja satunnaisluonteista tienestiä eli ovat pikemminkin harrastustoimintaa kuin työtä.

Termin valinnassa ja rajaamisessa on konsultoitu kesällä 2020 sähköpostitse Suomen Muusikkojen Liitto ry:n viestintäpäällikkö Sanni Kahilaista. Kahilaisen kanssa on käyty keskustelua muun muassa musiikkialan ammattilaisiin liittyvien termien monitulkintaisuudesta ja monimuotoisuudesta. Kahilainen on sähköpostivaihdossa esittänyt käsityksensä, että osa sellaisista henkilöistä, joilla ei ole muodollista musiikkialan koulutusta, mutta jotka harjoittavat musiikkiesiintymisiä tosiasiallisesti työkseen saattavat

identifioitua enemmän *musiikin esittäjäksi* kuin *muusikoksi*, johtuen muodollisen koulutustaustan puutteesta. Edellä esitetyn valossa tämän tutkimuksen keskeiseksi termiksi ja kyselylomakkeessa käytettäväksi termiksi on valittu *musiikin esittäjä*.

Toinen käsillä olevan tutkimuksen kannalta keskeinen käsite on *koronavirus*. Tässä tutkimuksessa termillä *koronavirus* viitataan Kansainvälisen virusluokituskomitean (ICTV) helmikuussa 2020 nimeämään virukseen, jonka virallinen nimi on SARS-CoV-2 eli *severe acute respiratory syndrome coronavirus 2* ja jonka aiheuttaman taudin nimeksi Maailman terveysjärjestö WHO on virallisesti antanut *coronavirus disease 2019* eli COVID-19.²⁸ Selvytyden vuoksi todettakoon, että koronavirusten heimoon kuuluu muitakin viruksia, kuten SARS-CoV-virus, joka aiheutti Etelä-Kiinasta alkaneen SARS-epidemian vuonna 2002²⁹ sekä Middle East Respiratory Syndrome eli MERS-CoV.³⁰ Luettavuuden, lääketieteellisestä näkökulmasta poikkeavan tavoitteen ja yksiselitteisyyden vuoksi tässä tutkimuksessa viitataan SARS-CoV-2 virukseen sekä sen aiheuttamaan COVID-19 tautiin yleiskielisellä nimityksellä “koronavirus”.

Tässä tutkimuksessa *poikkeusolot* määritellään termin vakiintuneen juridisen tarkoituksen mukaisesti. Valmiuslain (1552/2011) 3 §:ssä annetaan useita vaihtoehtoisia määritelmiä poikkeusoloille ja niiden voimassaololle. Valmiuslain 3 §:n (706/2022) mukaan poikkeusoloja ovat 1) Suomeen kohdistuva aseellinen tai siihen vakavuudeltaan rinnastettava hyökkäys ja sen välitön jälkitila; 2) Suomeen kohdistuva huomattava aseellisen tai siihen vakavuudeltaan rinnastettavan hyökkäyksen uhka, jonka vaikutusten torjuminen vaatii valmiuslain mukaisten toimivaltuuksien välitöntä käyttöön ottamista; 3) väestön toimeentuloon tai maan talouselämän perusteisiin kohdistuva erityisen vakava tapahtuma tai uhka, jonka seurauksena yhteiskunnan toimivuudelle välttämättömät toiminnot olennaisesti vaarantuvat; 4) erityisen vakava suuronnettomuus tai sen välitön jälkitila, 5) *vaikutuksiltaan erityisen vakavaa suuronnettomuutta vastaava hyvin laajalle levinnyt vaarallinen tartuntatauti*; sekä 6) sellainen a) julkisen vallan päätöksentekokykyyn; b) rajaturvallisuuden tai yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämiseen; c) välttämättömien sosiaali- ja terveydenhuollon tai pelastustoimen palvelujen saatavuuteen; d) energian, veden, elintarvikkeiden, lääkkeiden tai muiden välttämättömien hyödykkeiden saatavuuteen; e) välttämättömien maksu- ja arvopaperipalvelujen saatavuuteen; f) yhteiskunnallisesti kriittisten liikennejärjestelmien

---

²⁸ Yan et al. 2020, s. 2323–2324.

²⁹ Yan et al. 2020, s. 2325–2327, Contini et al. 2020, s. 257.

³⁰ Yan et al. 2020, s. 2330 ja 2340, Contini et al. 2020, s. 255–256.

toimivuuteen; tai g) edellä a–f alakohdassa lueteltuja toimintoja ylläpitävien tieto- ja viestintäteknisten palvelujen tai tietojärjestelmien toimivuuteen kohdistuva uhka, toiminta, tapahtuma tai näiden yhteisvaikutus, jonka seurauksena yhteiskunnan toimivuudelle välttämättömät toiminnot olennaisesti ja laajamittaisesti estyvät tai lamaantuvat tai joka muulla näihin vakavuudeltaan rinnastuvalla tavalla erityisen vakavasti ja olennaisesti vaarantaa yhteiskunnan toimintakykyä tai väestön elinmahdollisuuksia. Valmiuslain 3 § on edellä esitetty ajantasaisessa muodossaan (706/2022). Pykälä on aiemmin (1552/2011) ollut muutoin samansisältöinen, mutta 6. kohta on lisätty vuoden 2022 lakimuutoksella.

Tiivistäen voidaankin siis todeta, että *poikkeusolot* ovat kansakuntaa vakavasti uhkaavia kriisejä.³¹ Valmiuslain 6 §:n mukaan valtioneuvosto ja tasavallan presidentti voivat yhteistoiminnassa todeta maassa vallitsevan *poikkeusolot* ja tällöin voidaan valtioneuvoston käyttöönottoasetuksella säätää valmiuslain II osan säännösten soveltamisen aloittamisesta. Valmiuslain II osa käsittelee viranomaisten toimivaltuuksia poikkeusoloissa. Edellä mainittu käyttöönottoasetus voidaan valmiuslain 6 §:n mukaan antaa määräajaksi, kuitenkin enintään kuudeksi kuukaudeksi. Koronaviruspandemian voidaankin katsoa *poikkeusolojen* määritelmien valossa täyttävän eritoten edellä esitetyn valmiuslain 3.1 §:n 5. kohdan kriteerit eli “vaikutuksiltaan erityisen vakavaa suuronnettomuutta vastaava hyvin laajalle levinnyt vaarallinen tartuntatauti”.

Käsillä olevassa tutkimuksessa käytetään termiä *poikkeustilatoimi*. Termillä viitataan kaikkiin niihin toimenpiteisiin, joihin toimivaltaiset viranomaiset ovat ryhtyneet valmiuslain sallimien toimivaltuuksien puitteissa sen jälkeen, kun *poikkeusolot* on todettu ja valtioneuvoston edellä mainittu käyttöönottoasetus on saatettu voimaan. Selvyyden vuoksi todettakoon, että *poikkeustilatoimi* ei ole terminä yhtä juridisesti vakiintunut kuin *poikkeusolot*.

Tässä tutkimuksessa termillä *koronaviruskontrolli* viitataan kaikkiin niihin oikeudellisiin ja hallinnollisiin toimenpiteisiin, joiden avulla toimivaltaiset viranomaiset ovat pyrkineet hallitsemaan, hillitsemään ja rajoittamaan koronavirustaudin leviämistä. Poikkeustilatoimiin nähden käsitteenmäärittelyssä huomattavaa on se, että *koronaviruskontrollin* toimenpiteet voivat perustua myös muuhun lainsäädäntöön kuin valmiuslakiin ja näitä toimenpiteitä voidaan toteuttaa myös muulloin kuin poikkeusolojen aikana. Edellä esitettyyn tapaan myös *koronaviruskontrolli* on käsillä olevaa tutkimusta varten luotu termi, sillä vakiintunutta

---

³¹ Poikkeusolot. Valtioneuvosto 2020.

juridista termiä niille oikeudellisille ja hallinnollisille toimenpiteille, joilla toimivaltaiset viranomaiset ovat pyrkineet hallitsemaan, hillitsemään ja rajoittamaan koronavirustaudin leviämistä ei ole.

Yksi käsillä olevan tutkimuksen keskeisiä käsitteitä on *kompensaatiokeino*. Termillä viitataan tässä tutkimuksessa kaikkiin niihin toimenpiteisiin, joilla valtio, valtion alaiset instanssit ja muut tahot ovat pyrkineet korvaamaan koronaviruskontrollista ja poikkeustilatoimista aiheutuneita taloudellisia haittoja. Käsitteen määrittelyn piiriin kuuluvatkin siis esimerkiksi erilaiset rahalliset tuet, kuten koronaviruskriisiin spesifisti liittyvät apurahat. Tässä tutkimuksessa käytetään kompensatiokeinoihin liittyen myös lähikäsitteitä kuten “rahalliset tukitoimet” ja “tukitoimet”. Tässä tutkimuksessa *työ- ja talousvaikutuksilla* puolestaan tarkoitetaan kaikkia sellaisia seurauksia, tuloksia ja aikaansaatuja muutoksia, joilla on kytköksiä henkilön taloudelliseen asemaan, työtilanteeseen tai työn määrään.

Termille *prekaari työ* ei ole löydetty täysin vakiintunutta, yksiselitteistä ja yksimielistä määritelmää tutkimuskirjallisuuden parissa. Pelkästään englannin kielessä käytetäänkin rinnakkain ja maasta sekä kontekstista riippuen termejä kuten “the precariat”, “precarious employment”, “precarious work”, “atypical forms of employment”, “nonstandard forms of employment” sekä “contingent work”.³² Kalleberg ja Vallas ovat useisiin muihin tutkimuslähteisiin viitaten määritelleet käsitteen *prekaari työ* (precarious work) seuraavasti: prekaari työ on sellaista työtä, joka on epävarmaa, epävakaata ja turvatonta ja jossa työntekijät kantavat työnteon riskin yrityksen tai valtion sijaan sekä jossa saadaan vain rajoitetusti sosiaalietuuksia sekä rajoitettua lainsäädännöllistä suojaa.³³

Kreshpaj et al. teettivät puolestaan meta-analyysin 63:sta prekaaria työtä koskevasta tutkimuksesta, jotka sijoituivat vaihtelevasti eri maanosiin ja vaihteleville tieteenaloille. Näiden pohjalta tutkijat totesivat, että prekaarilla työllä on kolme keskeistä ulottuvuutta, jotka ovat 1) työllisyyden epävarmuus (employment insecurity), 2) toimeentulon riittämättömyys (income inadequacy) sekä 3) oikeuksien ja suojakeinojen puute (lack of rights and protections).³⁴

---

³² Kreshpaj et al. 2020, s. 236, Quinlan 2012, s. 3–23.

³³ Kalleberg – Vallas 2018, s. 1.

³⁴ Kreshpaj et al. 2020, s. 235–247.

Kotimaassa tutkija Anneli Miettinen on vuonna 2007 määritellyt *epätyypillisen työn* kaikkeksi sellaiseksi työkse, joka työsuhteen muodon, työajan tai työn sijoittumisen suhteen eroaa toistaiseksi solmitusta kokoaikaisesta palkkatyöstä. Miettisen mukaan epätyypillistä työtä ovatkin muun muassa määräaikainen työ, osa-aikainen työ, keikkatyö ja freelancetyö.³⁵ Myös suomeksi prekaariin työhön liittyvä terminologia on vaihtelevaa, kun samasta ilmiöstä käytetään useita termejä kuten prekaari työ, epätyypillinen työ, epäsäännöllinen työ, pätkätyö ja tilapäistyö.³⁶

Tässä tutkimuksessa nojataan erityisesti Kallebergin ja Vallaksen edellä esitettyyn määritelmään prekaarista työstä. *Prekaarilla työllä* tarkoitetaan sellaista työtä, joka on epävarmaa, epävakaata ja turvatonta ja jossa työntekijät kantavat työnteon riskin yrityksen tai valtion sijaan sekä jossa saadaan vain rajoitetusti sosiaalietuksia sekä rajoitettua lainsäädännöllistä suojaa.³⁷ Prekaarin työvoiman piiriin katsotaan tässä tutkimuksessa kuuluvaksi erityisesti freelancerit ja yksityiset elinkeinonharjoittajat. Tutkimuksessa käytetään samaan ilmiöön liittyen myös muita termejä kuten ”epätyypilliset työjärjestelyt” ja ”epätyypillinen työ”.

2.2. Aiempi tutkimushistoria – musiikin esittäjien toimeentulon pirstaleisuus ja koronaviruskriisin vaikutukset kulttuurialaan

Tässä alaluvussa tarkastellaan aiempia tutkimustuloksia koronaviruskriisin vaikutuksista kulttuurialaan kansainvälisesti ja kotimaassa. Toiseksi käsillä olevassa alaluvussa tarkastellaan aiempia tutkimustuloksia liittyen musiikin esittäjille tyypilliseen prekaariin työmarkkina-asemaan. Tarkastelun kohteeksi otetaan myös aiempia tutkimuksia siitä, millaisia ongelmia koronaviruskriisi on luonut erityisesti prekaarille työvoimalle kulttuurialalla.

Taloudellisen yhteistyön ja kehityksen järjestö (Organisation for Economic Co-operation and Development) OECD on katsonut syyskuussa 2020, että kulttuuriala on ollut yksi niistä aloista, joihin koronaviruskriisi on iskenyt pahimmin taloudellisesti. OECD nostaa muun

---

³⁵ Miettinen 2007, s. 7.

³⁶ Ks. aiheesta esimerkiksi *ibid.*

³⁷ Kalleberg – Vallas 2018, s. 1.

ohella esiintyvät taiteet ja elävän musiikin sellaisiksi kulttuurialan sektoreiksi, johon liikkumis- ja kokoontumisrajoitukset ovat erityisen ankarasti vaikuttaneet.³⁸

Myös Euroopan unionin tilastotoimisto Eurostat on todennut koronaviruskriisin voimakkaat vaikutukset kulttuurialaan ja arvioinut, että pandemian myötä kulttuurialan työllisyys laski Euroopan unionissa vuonna 2020 noin 3 %, kun työllisyyttä verrattiin vuoden 2019 vastaavaan lukuun. Huomionarvoista tilastoissa on kuitenkin se, että Eurostatin mukaan kulttuurialan työllisyys palasi *Euroopan unionissa* vuonna 2021 samalle tasolle kuin se oli ennen koronaviruskriisiä eli vuonna 2019.³⁹

Tilastokeskuksen työvoimatutkimuksen mukaan vuoden 2019 joulukuussa 15–64-vuotiaiden suomalaisten työllisyysaste oli 72,2 %, vuoden 2020 joulukuussa 70,0 % ja vuoden 2021 joulukuussa 73,3 %. Työllisyysaste nousikin 1,1 % vuoden 2019 joulukuun ja vuoden 2021 joulukuun välillä.⁴⁰ Eurostatin tilastotietojen mukaan kulttuurialan työllisyys kuitenkin laski *Suomessa* peräti 9,4 % samalla aikavälillä.⁴¹

Minna Ruusuvirta, Emmi Lahtinen, Kaija Rensujeff ja Ari Kurlin Niiniaho tutkivat syksyllä 2020 koronaviruspandemian vaikutuksia kulttuurialaan kotimaassa. Tutkijoiden toteuttaman Taiteen ja kulttuurin barometri 2020 -barometrikyselyn tuloksista ilmenee, että koronavirustilanne on vaikuttanut jopa 76 %:lla taiteilijoista taiteelliseen työskentelyyn. Ainoastaan viidenneksen mukaan (20 %) pandemialla ei ole ollut vaikutuksia taiteelliseen työskentelyyn ja 4 % ei puolestaan ole osannut sanoa, onko pandemialla ollut vaikutuksia taiteelliseen työskentelyyn. Tutkijoiden mukaan pandemia aiheutti eniten taiteellisen työn ja sen rahoittamiseksi tehtävien töiden peruuntumista, siirtymistä sekä vähenemistä ja tätä kautta merkittäviä ongelmia talouteen ja toimeentuloon sekä kasvavaa taloudellista epävarmuutta.⁴²

Ruusuvirta et al. ovat OECD:n tuloksen kanssa varsin yhteneväiseen tapaan todenneet, että pandemia on koetellut kaikkia taiteenaloja, mutta pandemian vaikutukset ovat kohdistuneet erityisen voimakkaasti esittävien taiteiden alalle ja musiikin alalle. Näiden alojen taiteilijoista valtaosa (91 % ja 90 %) kertoi edellä mainitussa barometrikyselyssä, että koronatilanteella oli

---

³⁸ OECD 2020, s. 2–4.

³⁹ Cultural statistics – cultural employment. Eurostat 2021.

⁴⁰ Työvoimatutkimuksen tärkeimmät tunnusluvut, niiden kausitasoitettujen aikasarjat sekä kausi- ja satunnaisvaihtelusta tasoitetut trendit, 2010M01-2023M03 tilastotietokanta. Tilastokeskus 2023.

⁴¹ Cultural statistics – cultural employment. Eurostat 2021.

⁴² Ruusuvirta et al. 2020, s. 109, 111 ja 125.

vaikutusta taiteelliseen työskentelyyn.⁴³ Ruusuvirta et al. toteavat myös, että taiteilijoista 13 % on harkinnut ammatinvaihtoa tai vaihtanut ammattia koronasta johtuen. Tutkijoiden mukaan ammatinvaihtoa harkinneissakin korostuvat ne ryhmät, jotka olivat myös kokeneet useimmin vaikutuksia koronatilanteen takia. Musiikkialan taiteilijoista 22 % ja esittävien taiteiden ammattilaisista 23 % olikin harkinnut ammatinvaihtoa tai jo vaihtanut ammattia koronaviruskriisistä johtuen.⁴⁴

Edellä esitettyjen tutkimustietojen valossa voidaan todeta, että koronaviruskriisillä on kansainvälisesti sekä kotimaassa ollut merkittäviä negatiivisia työllisyysvaikutuksia kulttuurialalla. Kulttuurialan tilanne on kuitenkin jo ennen koronaviruskriisiä ollut tietyllä tapaa haavoittuvainen, kuten seuraavista tutkimustuloksista ilmenee.

Kaija Rensujeff on vuonna 2015 julkaistussa tutkimuksessaan “Taitelijan asema 2010 – Taiteilijakunnan rakenne, työ ja tulonmuodostus” tutkinut muun ohella taiteilijoiden työmarkkina-asemaa sekä taiteilijoiden työn prekaariutta Suomessa.⁴⁵ Rensujeffin tutkimuksesta ilmenee, että säveltaiteen alalle on jo selvästi ennen koronaviruskriisiä ollut tyypillistä tilapäiset ja epätyypilliset työsuhteet, sillä tutkimuksen mukaan vuoden 2010 aikana vain 42 % säveltaiteen alalla toimivista taiteilijoista on ollut määräaikaissa tai vakituksessa työsuhteessa, 25 % on toiminut vapaana taiteilijana, 17 % on toiminut yrittäjänä, 5 % ei ole toiminut taiteilija-ammattissa, 32 % on ollut muussa tilanteessa (sisältäen esimerkiksi henkilöt joilla oli työttömyysjaksoja, opiskelijat ja eläkeläiset) ja peräti 43 % on toiminut samana vuonna freelancerina. Rensujeff korostaakin tutkimuksensa yhteenvedossa, että taiteilijat toimivat tosiasiaassa useissa erilaisissa työmarkkina-asemissa jopa yhden vuoden aikana ja nämä työmarkkina-asemat ovat usein päällekkäisiä ja/tai vaihtuvia. Rensujeffin mukaan taitelijoiden asema työmarkkinoilla vaikuttaa olevan entistä epävakampi, kun verrataan vuoden 2000 ja 2010 tutkimustuloksia keskenään.⁴⁶

Edellä alaluvussa 2.1. määriteltiin prekaaria työtä, sen ulottuvuuksia ja haasteita. Myös Rensujeff on tutkimuksessaan korostanut prekaarin työn negatiivisia puolia. Rensujeff toteaa tutkimuksessaan, että työmarkkina-asema liittyy työoikeudellisen aseman lisäksi myös sosiaalipoliittiseen ja sosiologiseen asemaan työmarkkinoilla. Rensujeffin mukaan Suomessa

---

⁴³ Ruusuvirta et al. 2020, s. 109, 111, 114 ja 125.

⁴⁴ *ibid.*, s. 114 ja 125.

⁴⁵ Rensujeff 2015, s. 16.

⁴⁶ *ibid.*, s. 53–55 ja 168.

on sosiaaliturvan osalta ammattiasemaan, vakuutuksiin ja ansaintaan perustuva järjestelmä, jossa tärkein ero on perinteisesti tehty palkansaajien ja yrittäjien välillä. Rensujeff toteaa, että muut työmarkkina-asemaa kuvaavat kategoriat ovat selkeästi marginaalisempia ja tuottavat kokonaisuudessaan hankaluuksia kysymyksissä, jotka liittyvät esimerkiksi sosiaaliturvaan, työttömyyteen, eläkkeisiin ja verotukseen.⁴⁷

Taiteellisen työn prekaariutta ja prekaariin työhön liittyviä kielteisiä ilmiöitä on tutkittu myös koronaviruskriisin myötä. Beate Elstad, Erik Døving ja Dag Jansson teettivät kyselytutkimuksen Norjan suurimman kulttuurialan etujärjestön Creon jäsenille alkuvuonna 2021 eli hieman alle vuosi koronaviruskriisin alkamisesta Norjassa. Tutkimuksessa selvitettiin, vaikuttiko koronaviruskriisi kulttuurialalla erityisesti prekaaria työtä tekeviin ja toisaalta tutkittiin, miten viranomaisten tukitoimet onnistuivat koronaviruskriisissä.⁴⁸ Elstadin, Døvingin ja Janssonin mukaan ne kulttuurialan ammattilaiset, joilla oli epätyypillisiä työjärjestelyjä, kohtasivat koronaviruskriisin myötä merkittävästi enemmän epävarmuutta tulevista töistä ja taloustilanteesta, kun heitä verrattiin niihin kulttuurialan ammattilaisiin, jotka olivat vakituisissa palkkatöissä. Tutkimuksessa oli huomioitu freelancerit, yksityiset elinkeinonharjoittajat sekä määräaikaisessa työsuhteessa olevat sellaisiksi tahoiksi, jotka kuuluvat epätyypillisten työjärjestelyiden piiriin.⁴⁹

Myös kotimaassa on tarkasteltu epätyypillisten työjärjestelyjen piirissä olevien kulttuurialan ammattilaisten koronaviruskriisin myötä kohtaamia vaikeuksia. Ruusuvirta, Lahtinen, Rensujeff ja Kurlin Niiniaho totesivat barometrikyselynsä perusteella, että freelancereistä, osa-aikaisista työntekijöistä, apurahansaajista ja työttömistä hieman suurempi osa oli kokenut koronaviruskriisin vaikuttaneen heidän taiteelliseen työskentelyynsä kuin kokoaikaisista palkansaajista tai yrittäjänä työskentelevistä.⁵⁰

Doris Ruth Eikhof on puolestaan todennut, että koronaviruskriisi on vaikuttanut kulttuurialalla erityisen negatiivisesti jo valmiiksi epäsuotuisammassa asemassa oleviin ihmisryhmiin kuten esimerkiksi vammaisiin, tummaihoisiin, aasialaisiin, etnisiin vähemmistöihin ja ikäihmisiin. Eikhof viittaa negatiivisilla vaikutuksilla muun muassa työmahdollisuuksien merkittävään vähenemiseen.⁵¹ Hieman samansuuntaisesti asiaa ovat

---

⁴⁷ Rensujeff 2015, s. 53.

⁴⁸ Elstad et al. 2022, s. 467 ja 471.

⁴⁹ Elstad et al. 2022, s. 473 ja 475.

⁵⁰ Ruusuvirta et al. 2020, s. 109, 111 ja 125.

⁵¹ Eikhof 2020, s. 234–244.

tarkastelleet myös Ruusuvirta et al., jotka toteavat tutkimuksensa yhteenvedossa, että pandemian vaikutukset kotimaassa ovat kohdistuneet vahvimmin jo ennen pandemiaakin heikoimmissa ja epävarmimmista tilanteissa olleisiin taiteilijoihin kuten freelancereihin, osa-aikaisessa työssä oleviin, työttömiin, apurahojen saajiin sekä nuoriin.⁵²

Elstadin, Døvingin ja Janssonin tutkimuksesta ilmeni myös, että niillä kulttuurialan ammattilaisilla, joilla oli epätyypillisiä työjärjestelyjä, oli keskimäärin myös alempi tulotaso ja he menettivät enemmän tuloja sekä töitä koronaviruskriisin myötä kuin vakituisessa työsuhteessa olevat kulttuurialan ammattilaiset. Tutkijoiden mukaan Norjassa kulttuurialan freelancereista 77 % oli menettänyt töitä, yksityisistä elinkeinonharjoittajista 71 % oli menettänyt sopimuksia yritykseltään ja toisaalta ainoastaan 12 % vakituisissa työsuhteissa olevista oli ollut lomautettuna.⁵³

Elstad, Døving ja Jansson ovatkin tiivistäneet tutkimuksensa toteamalla, että ne kulttuurialan ammattilaiset, joilla oli epätyypillisiä työjärjestelyjä kärsivät huonommista työoloista jo ennen pandemiaa. Niin kutsuttu “Matteus-vaikutus” onkin tutkijoiden mukaan havaittavissa pandemian myötä eli vakituisessa työsuhteissa olevien ja epätyypillisten työjärjestelyiden piirissä olevien välinen kuilu on suurentunut ja negatiiviset vaikutukset vaikuttavat kertyneen erityisesti epätyypillisten työjärjestelyiden piirissä oleville.⁵⁴

Kulttuurialan prekaari työvoima on aiemman tutkimuskirjallisuuden perusteella kohdannut haasteita myös koronavirukseen liittyvää kompensatiota jaettaessa. Doustaly ja Roy laativat Isossa-Britanniassa kaksivaiheisen kuvataiteilijoille suunnatun kyselytutkimuksen pandemian alkuvaiheilla huhtikuussa 2020 sekä reilua vuotta myöhemmin elokuussa 2021. Tutkijoiden mukaan moni kuvataiteilija ei kyennyt saavuttamaan Isossa-Britanniassa jaettua rahallista tukea vaan ikään kuin päätyi useammassa tukimuodoissa “putoamaan” monimutkaisten kriteerien lävitse. Jo huhtikuun 2020 kyselytutkimuksen perusteella selvisi, että peräti 20 % kuvataiteen alalla työskentelevistä ei ollut oikeutettu saamaan niitä rahallisia tukimuotoja, joita kyseiseen hetkeen mennessä oli julkistettu. Tutkimusdatasta selvisi, että keskeinen syy tälle oli alan monimuotoiset työskentelymuodot ja vaihtelevat tulonlähteet.⁵⁵

---

⁵² Ruusuvirta et al. 2020, s. 114 ja 125.

⁵³ Elstad et al. 2022, s. 473 ja 475.

⁵⁴ *ibid.*, s. 478.

⁵⁵ Doustaly – Roy 2022, s. 79–92.

Taloudellisen yhteistyön ja kehityksen järjestö OECD on syyskuussa 2020 päätenyt Doustalyn ja Royn kanssa varsin yhteneväiseen näkemykseen. OECD onkin katsonut, että julkisten toimijoiden taloudellisen kompensaaion muodot eivät välttämättä aina ole parhaalla mahdollisella tavalla sopineet kulttuurialan tarpeisiin muun ohella siksi, että alan työskentelymuodot ovat epätyypillisiä ja usein hybridimuotoisia eli yhdistelevät useampaa työmarkkina-asemaa.⁵⁶ Elstad, Døving ja Jansson puolestaan ovat todenneet kompensaaioon liittyen, että ne kulttuurialan ammattilaiset, joilla oli epätyypillisiä työjärjestelyjä, kokivat taloudellisen kompensaaion huonommaksi kuin vakituudessa työsuhteessa olevat kulttuurialan ammattilaiset.⁵⁷

Doustalyn ja Royn mukaan Isossa-Britanniassa koronaviruskriisin myötä jaetut rahalliset tuet olivat kunnianhimoisia ja kulttuurialan osalta ne olivat jopa rahalliselta arvoltaan Iso-Britannian historian kaikkein suurimpia, mutta tukien jakaminen oli hidasta. Lisäksi tuet hyödyttivät tutkimuksen mukaan kuvataiteen alalla enemmän organisaatioita kuin alalla työskenteleviä yksittäisiä henkilöitä. Tutkijoiden mukaan kuvataiteen alalla työskentelevistä peräti 74 % ilmaisi, että he olivat pettynneitä jaettujen tukien määrään ja alalla työskentelevistä puolestaan 66 % koki, että tukea pitäisi jakaa muunlaisten keinojen kautta. Alan työntekijät toivoivat Doustalyn ja Royn mukaan myös, että apurahoja jaettaisiin oikea-aikaisemmin, apurahoista annettaisiin selkeämpää ja yhdenmukaisempaa tietoa ja, että apurahoja jaettaisiin siten, ettei jakaminen luo ikään kuin kilpailuasetelmaa alan työntekijöiden välille.⁵⁸

Taloudellisen yhteistyön ja kehityksen järjestö OECD on suositellut artikkelissaan julkisille toimijoille, että näiden tulisi varmistaa se, että koronaviruskriisin takia jaetut julkiset taloudelliset tuet tavoittavat myös kulttuurialan yritykset ja työntekijät eikä taloudellinen tuki mene alan ohitse johtuen epätyypillisistä työsuhteista ja liiketoimintamalleista.⁵⁹ Niin ikään Doustaly ja Roy ovat katsoneet tutkimustulostensa pohjalta, että on olemassa tarve löytää sellaisia taloudellisen tuen malleja, jotka tuottaisivat potentiaalisesti enemmän taloudellista vakautta ja hyvinvointia kulttuurialan työntekijöille joko kriisien aikana tai jopa pysyvästi myös normaalitilanteessa. Doustaly ja Roy nostavat esiin esimerkiksi perustulon (Universal Basic Income, UBI).⁶⁰ Eikhof puolestaan katsoo tutkimuksessaan perustuloratkaisun (UBI)

---

⁵⁶ OECD 2020, s. 2–4.

⁵⁷ Elstad et al. 2022, s. 473 ja 475.

⁵⁸ Doustaly – Roy 2022, s. 79–92.

⁵⁹ OECD 2020, s. 2–4.

⁶⁰ Doustaly – Roy 2022, s. 79–92.

olevan radikaali, mutta mahdollinen keino luoda vakaa talousmalli, joka rajoittaisi kulttuurialan työntekijöiden kokemaa epätasa-arvoa. Eikhof tarkastelee kulttuurialaa jo aiemmin rakenteeltaan haavoittuvana alana ja esittää siksi, että vakaammalla pohjalla olevia taloudellisia ratkaisuja tarvitaan kulttuurialalle, jotta varmistetaan kulttuurialan työntekijöiden aktiivisena säilyminen sekä elämänlaatu.⁶¹

Yhteenvedona edellä esitetystä aiemmasta tutkimuskirjallisuudesta voidaankin todeta, että musiikin esittäjät Suomessa kärsivät jo ennen pandemiaa epätyypillisistä työsuhteista. Prekaarin työn edellä alaluvussa 2.1. tarkemmin esitettyihin määritelmiin ja ulottuvuuksiin kuuluu muun ohella työllisyyden epävarmuutta, toimeentulon riittämättömyyttä sekä rajoitettuja sosiaalietuuksia ja lainsäädännöllistä suojaa. Tältä pohjalta voidaankin ajatella, että esittävän säveltaiteen ala oli tietyllä tapaa haavoittuvainen jo ennen koronaviruskriisiä. Lisäksi edellä esitetyt kansainväliset tutkimukset, tilastotiedot ja ensimmäiset kotimaiset kyselytutkimukset osoittavat, että koronaviruskriisi iski juuri kulttuurialalle ja vieläpä esittävän musiikin alalle erityisen vahvasti. Useammat tutkimuslähteet ovat myös antaneet samansuuntaista viestiä siitä, että koronaviruskriisi on aiheuttanut ongelmia erityisesti niille kulttuurialan työntekijöille, joilla on epätyypillisiä työjärjestelyjä.

Edellä esitetyn tutkimuskirjallisuuden pohjalta onkin tärkeää tarkastella, miten poikkeustilatoimet ja muut koronaviruskontrollin toimenpiteet vaikuttivat kotimaassa musiikin esittäjiin ja toisaalta, miten viranomaiset kotimaassa onnistuivat tukemaan musiikkialaa rahallisesti koronaviruskontrollin toimenpiteiden aikana. Käsillä oleva tutkimus ottaa myös nimenomaisesti näkökulmakseen sen, miten *poikkeustilatoimet* ja *koronaviruskontrollin toimenpiteet* ovat vaikuttaneet musiikin esittäjiin, kun useissa aiemmin laadituissa ja esimerkiksi edellä referoiduissa tutkimuksissa on tutkittu ainoastaan *koronaviruskriisin* vaikutuksia. Toisin sanoen käsillä olevan tutkimuksen näkökulma on nimenomaan viranomaisten tekemissä toimenpiteissä ja niiden seurauksissa. Siten tutkimuksen näkökulma on aiemmin esitettyyn tutkimushistoriaan nähden vahvemmin juridisluonteinen.

---

⁶¹ Eikhof 2020, s. 234–244.

2.3. Musiikin esittäjiin vaikuttaneet oikeudelliset ja hallinnolliset toimet koronaviruskriisin aikana

Tässä alaluvussa tarkastellaan niitä musiikin esittäjiin vaikuttaneita poikkeustilatoimia ja muita koronaviruskontrollin toimenpiteitä joihin valtioneuvosto ja toimivaltaiset viranomaiset ryhtyivät valmiuslain toimivaltuuksien voimassaoloaikana 16.3.2020–16.6.2020. Tarkastelun lähdeaineistona on käytetty valmiita viranomaisaineistoja valtioneuvostolta, aluehallintovirastoilta sekä muilta koronaviruskontrollin osalta toimivaltaisilta viranomaisilta.

Koronavirustauti iski kevään 2020 aikana myös Suomeen. Kuten muuallakin maailmassa, johti taudin leviämisen ehkäisy kotimaassakin poikkeuksellisen rajuihin oikeudellisiin ja hallinnollisiin toimiin. Valtioneuvosto totesi yhteistoiminnassa tasavallan presidentin kanssa Suomen olevan poikkeusoloissa koronavirustilanteesta johtuen ja ilmoitti tiedotustilaisuudessaan 16. maaliskuuta 2020 ottavansa asetuksen avulla käyttöön valmiuslain toimivaltuuksia.⁶²

Valmiuslain (1552/2011) tarkoituksena on suojata väestöä sota-aikana tai muissa poikkeusoloissa sekä taata viranomaisille riittävät toimintavaltuudet ja täten mahdollistaa oikeusjärjestyksen, perusoikeuksien ja ihmisoikeuksien ylläpitäminen sekä kansalaisten toimeentulon turvaaminen, alueellinen koskemattomuus ja itsenäisyys (valmiuslaki 1–2 §). Tämä olikin Suomen historiassa ensimmäinen kerta, kun valmiuslain toimivaltuuksia otettiin käyttöön rauhan aikana.⁶³ Valtiosääntöasiantuntija Pauli Rautiainen on kuvaillut valmiuslain käyttöönottopäivän olevan “yksi valtiosääntöhistoriamme keskeisiä päiviä”.⁶⁴

Edellä alaluvussa 2.1. kerrottuun tapaan valmiuslain 3 § säätelee poikkeusolojen käsilläolosta. Koronavirustilanteessa valtioneuvosto katsoi, että käsillä ovat kyseisen pykälän 1. momentin 3. kohdan mukainen väestön toimeentuloon tai maan talouselämän perusteisiin kohdistuva erityisen vakava tapahtuma tai uhka, jonka seurauksena yhteiskunnan toimivuudelle välttämättömät toiminnot olennaisesti vaarantuvat sekä eritoten saman momentin 5. kohdan mukainen vaikutuksiltaan erityisen vakavaa suuronnettomuutta vastaava hyvin laajalle levinnyt vaarallinen tartuntatauti.⁶⁵ Eduskunta päätti yksimielisesti, että valtioneuvoston asetus valmiuslain 86, 88, 93–95 ja 109 §:ssä säädettyjen toimivaltuuksien käyttöönotosta saa

---

⁶² VNK/2020/31, muistio, s. 1–2.

⁶³ PeVM 2/20 vp, s. 2.

⁶⁴ Rautiainen, Pauli, Twitter-julkaisu 16.3.2020.

⁶⁵ VNK/2020/31, muistio, s. 1 ja 11–14.

jäädä voimaan, mutta kumosi käyttöönottoasetuksen 5 §:n. Myös valtioneuvoston asetus valmiuslain 87 §:ssä säädettyjen toimivaltuuksien käyttöönotosta sai jäädä voimaan.⁶⁶

Valmiuslain toimivaltuuksilla sekä tartuntatautilain (1227/2016) ja muun lainsäädännön avulla valtioneuvosto linjasikin useita varsin voimakkaita toimenpiteitä, joiden tarkoituksena oli suojella riskiryhmiä, hidastaa koronavirustartuntojen leviämistä ja vähentää viruksen aiheuttamaa kuormitusta terveydenhuollolle.⁶⁷ Näistä toimenpiteistä kenties merkittävimmät suhteessa musiikin esittäjien työmahdollisuuksiin ja talouteen olivat julkisten kokoontumisten rajoittaminen kymmeneen henkilöön sekä valtion ja kuntien museoiden, teatterien, Kansallisoopperan, kulttuuritalojen, kirjastojen ja muiden vastaavien kulttuuripalveluiden sulkeminen sekä saman suositteluinen myös yksityisen ja kolmannen sektorin toimijoille ja uskonnollisille yhteisöille.⁶⁸

Aluehallintovirastot tekivätkin kukin alueillaan 17.3.2020 määräyksen, joilla yli 10 henkilön yleiset kokoukset ja yleisötilaisuudet kiellettiin. Nämä yleistiedoksiantoina annetut määräykset pohjautuivat tartuntatautilain 58 §:n suomiin toimivaltuuksiin. Jo aiemmin aluehallintovirastot olivat puolestaan valtioneuvoston suosituksen mukaisesti kieltäneet yli 500 ihmisen tapahtumat 13. maaliskuuta 2020.⁶⁹ Lisäksi musiikin esittäjien työmahdollisuuksiin vaikutettiin merkittävästi myös maaliskuun 2020 lopussa tehdyillä uusilla toimilla, kun valtioneuvosto antoi asetuksen ravitsemisliikkeiden aukiolon väliaikaisesta rajoittamisesta tartuntataudin leviämisen ehkäisemiseksi. Tällä asetuksella ravintoloiden ja anniskeluravintoloiden sisätilat suljettiin ruoan ulosmyyntiä lukuun ottamatta kaikissa Suomen maakunnissa 4.4.2020–31.5.2020 väliseksi ajaksi.⁷⁰ Kevään 2020 aikana erilaisia koronavirukseen liittyviä rajoitustoimia jatkettiin, lisättiin ja muutettiin sekä toisaalta viruksen leviämisen hidastuessa osa jo aiemmin tehdyistä koronaviruskontrollin toimista purettiin, kun esimerkiksi Uudenmaan väliaikainen eristys lopetettiin 15. huhtikuuta⁷¹ ja oppilaitoksien sulkeminen kumottiin perusopetuksessa ja varhaiskasvatuksessa 14. toukokuuta.⁷²

---

⁶⁶ PTK 27/2020 vp, s. 77–78.

⁶⁷ VNK/2020/31, muistio, s. 6 ja 12.

⁶⁸ Valtioneuvoston viestintäosaston tiedote 140/2020.

⁶⁹ Aluehallintovirastojen tiedote 17.3.2020. Ks. esimerkiksi Lounais-Suomen aluehallintoviraston määräys LSAVI 2788/2020, s. 1–2.

⁷⁰ Valtioneuvoston asetus 173/2020.

⁷¹ Valtioneuvoston asetus 217/2020.

⁷² VNK/2020/54, s. 3.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen 15. kesäkuuta 2020 päivittämien tietojen mukaan Suomessa oli kyseiseen päivään mennessä testattu yhteensä 219 900 koronavirusnäytettä, joista 7 108 näytteenantajaa todettiin sairaiksi. Tautiin liittyviä kuolemia oli samaan päivään mennessä raportoitu kotimaassa 326 ja kuolleiden mediaani-ikä oli 84 vuotta. Kokonaan parantuneiden määrä oli noin 85 % kaikista sairastuneista eli noin 6 200 ihmistä.⁷³ Maailman terveysjärjestö WHO:n 14. kesäkuuta 2020 julkaiseman tilannekatsauksen mukaan kyseiseen päivään mennessä oli globaalisti tilastoitu noin 7,7 miljoonaa tartuntatapausta ja lähes 430 000 kuolemantapausta. Euroopan osuus näistä tartunnoista oli noin 2,4 miljoonaa ja kuolemantapauksista noin 190 000.⁷⁴

Valtioneuvosto antoi valmiuslain toimivaltuuksien käytön kumoamisasetukset istunnossaan 15. kesäkuuta 2020, koska se katsoi saamansa tilannekuvan perusteella, ettei riittäviä edellytyksiä valmiuslain mukaisille toimivaltuuksille enää ollut koronavirusepidemian rauhoituttua kotimaassa merkittävästi. Valtioneuvoston mukaan koronavirusepidemia olikin kesäkuun 2020 puolivälissä hallittavissa viranomaisten säännönmukaisilla toimivaltuuksilla. Valmiuslain 3 §:n tarkoittamat poikkeusolot päätettiin Suomessa 16. kesäkuuta 2020 alkaen.⁷⁵

Kaikki koronaviruskontrolliin liittyvät rajoitukset eivät kuitenkaan poistuneet, sillä esimerkiksi kokoontumisrajoituksia ja ravintoloita koskevia rajoituksia jatkettiin tartuntatautilakiin nojaten. Myös ravintoloita koskevia rajoituksia kevennettiin kuitenkin 18. kesäkuuta 2020, kun 22. kesäkuuta alkaen ravitsemisliikkeiden aukioloaikojen sallittiin laajentua klo 04–02 välille, anniskeluaikoja pidennettiin klo 09–01 välille ja noutopöytäruokailut sallittiin. Lisäksi ravitsemisliikkeiden paikkamäärärajoitusta kevennettiin, kun anniskeluluvan tai rakennussuunnitelman mukaisesta henkilömäärästä sallittiin ulkotiloissa täyttää kaikki asiakaspaikat ja sisätiloissa kolme neljäsosaa täydestä asiakaspaikkamäärästä.⁷⁶

Valtioneuvosto antoi 17. kesäkuuta 2020 etenemissuunnitelman kokoontumisrajoitusten hallitusta purkamisesta, jonka mukaisesti kokoontumisrajoituksia lievennettiin 1. heinäkuuta 2020 alkaen siten, että yhteismäärältään yli 500 henkilön ulkotilaisuudet olivat sallittuja, jos

---

⁷³ Ajankohtaista koronaviruksesta 15.6.2020. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2020.

⁷⁴ COVID-19 Situation Report 14.6.2020. World Health Organization 2020 (b).

⁷⁵ VNK/2020/81, muistio, s. 10–11.

⁷⁶ Valtioneuvoston asetus 477/2020.

tilaisuuteen osallistuva yleisö voitiin sijoittaa omille istumapaikoille tai omille alueille enintään 500 henkilön erillisiin katsomolohkoihin. Lisäksi vaadittiin, että yleisön turvallisuus tuli voida varmistaa noudattamalla Terveys- ja hyvinvoinnin laitoksen sekä opetus- ja kulttuuriministeriön luomia turvallisuusohjeita. Niin ikään valtioneuvosto linjasi 17. kesäkuuta 2020, että epidemiatilanteen kehittyessä suotuisasti voidaan 1. elokuuta 2020 alkaen sallia yli 500 henkilön tilaisuudet myös sisätiloissa edellä mainittua ohjetta noudattaen. Edelleen todettiin, että epidemiatilanteen kehittyessä yhä suotuisasti voidaan kaikista kokoontumisrajoituksista luopua 1. lokakuuta 2020. Etenemissuunnitelman mukaan aluehallintoviranomaiset tekevät päätökset alueillaan kuukaudeksi kerrallaan ja linjauksia tarkastellaan lisäksi valtakunnallisella tasolla valtioneuvoston toimesta tilannekuvaan perustuen.⁷⁷

Tämän tutkimuksen aluvuossa 1.2. on lyhyesti todettu, että erilaiset koronaviruskontrollin toimenpiteet jatkuivat kuitenkin vielä loppuvuonna 2020, kalenterivuonna 2021 sekä alkuvuodesta 2022. Nämä ajanjaksot eivät kuitenkaan ole ajallisesti tämän tutkimuksen keskiössä.

Todettakoon vielä lopuksi, että koronaviruskriisi synnytti edellä kuvattujen rajoitustoimenpiteiden lisäksi esittävän säveltaiteen alalle myös erilaisia korvaavia toiminnanmuotoja, kuten erilaiset verkkoesiintymiset. Esimerkiksi Helsingin kaupunki järjesti yhteistyössä Fullsteam Agencyn ja virtuaaliteknoologiaan erikoistuneen Zoan Oy:n kanssa kansainvälisestikin katsoen poikkeuksellisen ison verkkomusiikkikonsertin vappuna 2020 virtuaalisella Senaatintorilla, jonka lavalla nähtiin rap-yhtye JVG.⁷⁸ Tämän lisäksi internettiin syntyi erityisiä virtuaalikeikkapalveluja lipunmyyntineen, joista esimerkkinä voidaan mainita Suomen Muusikkojen liitto ry:n, Lippu.fi:n ja musiikkikoulu Rockwayn perustama Keikalla.fi-livestream-palvelu.⁷⁹ Myös esimerkiksi Yleisradio pyrki työllistämään muusikoita Yle Olohuone -televisiokonserttien ja kotimaisen musiikin sisältöjen lisäämisen avulla.⁸⁰

---

⁷⁷ Valtioneuvoston etenemissuunnitelma kokoontumisrajoitusten hallitusta purkamisesta 17.6.2020, s. 1.

⁷⁸ Vappua juhlietaan JVG:n keikalla Virtuaalisessa Helsingissä - tallenne katsottavissa sunnuntai-iltaan. Helsingin kaupunki 2020.

⁷⁹ Keikalla.fi-livestream-palvelu julkistettu. Suomen Muusikkojen liitto ry 2020 (a).

⁸⁰ Ylen julkaisujohtaja: Kotimaista musiikkia lisättiin merkittävästi kanavillemme koronakeväänä. Yleisradio 15.6.2020.

Luonnollisesti myös lukuisat musiikin esittäjät taustajoukkoineen tekivät oma-aloitteisia esiintymisiä laajasti eri sosiaalisen median alustoja hyödyntäen.⁸¹

Lisäksi valtion, kuntien, kolmannen sektorin ja yksityistenkin toimijoiden taholta ryhdyttiin erilaisiin rahallisiin tukitoimiin, joista osa koski laajemmin yrityksiä sekä yksityisiä elinkeinonharjoittajia, ja toiset taas olivat kulttuurialalle tai jopa suoraan esiintyvän säveltaiteen alalle spesifejä. Rahallista tukeaan jakoivat muun ohella Business Finland⁸², ELY-keskukset⁸³, kunnat⁸⁴, Suomen Muusikkojen liitto ry⁸⁵, Musiikin edistämissäätiö⁸⁶, Taiteen edistämiskeskus Taike opetus- ja kulttuuriministeriön ja säätiöiden rahoituksella⁸⁷, Gramex⁸⁸ sekä Music Finland⁸⁹.

---

⁸¹ Ks. aiheesta esimerkiksi: Live-striimejä ja virtuaalitapahtumia: keikkakatoa paikataan nyt Suomessa erilaisilla nettitempauksilla. Yleisradio 15.3.2020.

⁸² Business Finland auttaa yrityksiä koronaepidemian keskellä. Business Finland 2020.

⁸³ ELY-keskusten rahoitus yrityksille koronaviruksen aiheuttamassa poikkeustilanteessa. ELY-keskus 2020.

⁸⁴ Kuntien myöntämä yksinyrittäjien korona-avustus. Kuntaliitto 2020.

⁸⁵ Korona-apuraha. Suomen Muusikkojen liitto ry 2020 (b).

⁸⁶ Erityistyöskentelytuki yksityishenkilöille tai yhteille/työryhmille. Musiikin edistämissäätiö 2020.

⁸⁷ Taike jakoi 533 korona-apurahaa ensimmäisellä hakukierroksella. Taiteen edistämiskeskus Taike 2020.

⁸⁸ Gramexilta uusi koronatukipaketti: miljoona euroa säätiöiden kautta ja 770 000 euroa aikaistettuina tilityksinä. Gramex 2020.

⁸⁹ Music Finland avaa tuen musiikkivientiin poikkeusoloissa. Music Finland ry 2020 (a).

3. Tutkimuskysymykset, aineisto ja metodi

3.1. Empiiriset tutkimuskysymykset

Käsillä olevan tutkimuksen pääasiallinen tavoite on analysoida, millä tavalla valtioneuvoston ja toimivaltaisten viranomaisten poikkeustilatoimet ja koronaviruskontrollin toimenpiteet vaikuttivat musiikin esittäjien taloudelliseen tilanteeseen sekä työmahdollisuuksiin valmiuslain toimivaltuuksien voimassaoloaikana 16.3.2020–16.6.2020 (empiirinen tutkimuskysymys 1).

Toiseksi käsillä olevassa tutkimuksessa analysoidaan, millaisia vaikutuksia valtion ja muiden instanssien toteuttamalla rahallisilla tukitoimilla (kompensaatiokeinot) oli musiikin esittäjiin samalla ajanjaksolla 16.3.2020–16.6.2020 (empiirinen tutkimuskysymys 2).

Alla olevassa kaaviossa on vielä esitelty käsillä olevan tutkimuksen empiiriset tutkimuskysymykset, tutkimusaineisto ja analyysimenetelmät. Tutkimusaineiston keruusta ja analyysimenetelmistä kerrotaan tarkemmin seuraavassa alaluvussa.

TUTKIMUSKYSYMYKSET		
Empiiriset tutkimuskysymykset	Tutkimusaineisto	Analyysimenetelmä
Miten valtioneuvoston ja toimivaltaisten viranomaisten poikkeustilatoimet ja koronaviruskontrollin toimenpiteet vaikuttivat musiikin esittäjien taloudelliseen tilanteeseen sekä työmahdollisuuksiin aikavälillä 16.3.2020–16.6.2020?	Webropol-ohjelmalla toteutettu internet-kysely (kerätty aineisto). Kysely on toteutettu yhteistyössä Suomen Muusikkojen liitto ry:n kanssa.	Kvantitatiivinen tutkimusote. Kvantitatiivinen analysointi tilastollisin menetelmin. Ristiintaulukointi taustamuuttujien sekä työ- ja talousvaikutusten välillä. Webropol-ohjelman vertailetoiminnon sekä Google

		Sheets -laskentataulukoinnin hyödyntäminen. Avoimien tekstivastausten osalta aineistolähtöinen sisällönanalyysi.
Millaisia vaikutuksia valtion ja muiden instanssien toteuttamalla rahallisilla tukitoimilla (kompensaatiokeinot) oli musiikin esittäjiin aikavälillä 16.3.2020–16.6.2020?	Webropol-ohjelmalla toteutettu internet-kysely (kerätty aineisto). Kysely on toteutettu yhteistyössä Suomen Muusikkojen liitto ry:n kanssa.	Kvantitatiivinen tutkimusote. Kvantitatiivinen analysointi tilastollisin menetelmin. Ristiintaulukointi taustamuuttujien ja saavutetun kompensaation välillä. Webropol-ohjelman vertailetoiminnon sekä Google Sheets -laskentataulukoinnin hyödyntäminen.

Kaavio 1. Käsillä olevan tutkimuksen empiiriset tutkimuskysymykset, tutkimusaineisto ja analyysimenetelmät.

3.2. Aineiston keruu, analyysimenetelmät ja tutkimuseettiset kysymykset

Edeltävässä alaluvussa esitettyihin empiirisiin tutkimuskysymyksiin vastataan kerätyn aineiston muodossa. Suomen Muusikkojen liitto ry:n kanssa on yhteistyössä toteutettu internet-kysely Webropol-ohjelmaa hyödyntäen. Suomen Muusikkojen liitto ry on välittänyt kyselyn sähköpostitse kaikille niille jäsenilleen, jotka ovat antaneet sähköpostiosoitteensa liiton käyttöön. Kysely on lähetetty 3 377:lle Suomen Muusikkojen liitto ry:n jäsenelle. Elokuussa 2020 Suomen Muusikkojen liitto ry:n viestintäpäällikkö Sanni Kahilainen on todennut sähköpostitse, että liiton kokonaisjäsenmäärä on ajankohtana ollut kaiken kaikkiaan noin 3 600 jäsentä. Kyselyn onkin siis vastaanottanut edellä esitettyjen tietojen pohjalta yli 90 % Suomen Muusikkojen liitto ry:n jäsenistä.

Käsillä olevan tutkimuksen perusjoukoksi eli tutkimuksen kohteena olevaksi ryhmäksi on valittu Suomen Muusikkojen liitto ry:n jäsenistöön kuuluvat musiikin esittäjät. Täysin yksiselitteistä tietoa siitä, kuinka paljon Suomessa on musiikin esittäjiä kokonaisuudessaan, ei ole saatavilla. Kaija Rensujeff on vuoden 2010 kyselytutkimuksen perusteella kuitenkin arvioinut, että säveltaiteen alalla on kokonaisuudessaan toiminut kyseisenä vuonna noin 4 500 henkilöä ja tutkimuksessa on niin ikään korostettu, että säveltaiteen alalla taiteilijoiden määrä on noussut 2000-luvun alussa erittäin maltillisesti (7 % vuosien 2000 ja 2010 välillä).⁹⁰ Rensujeffin tutkimustieto on käsillä olevan kyselytutkimuksen toteuttamisen hetkellä ollut noin 10 vuotta vanha, mutta sen voidaan katsoa antavan ainakin osviittaa siitä, että Suomen Muusikkojen liitto ry:n jäsenmäärä on varsin merkittävä suhteessa kaikkiin säveltaiteen alalla toimiviin musiikin esittäjiin Suomessa (liiton jäsenmäärä vuonna 2020 noin 3 600 henkilöä ja säveltaiteilijoiden kokonaismäärä vuonna 2010 noin 4 500 henkilöä).

Webropol-kyselyyn on ollut mahdollista vastata aikavälillä 25.8.2020–11.9.2020. Kysely on suljettu 11.9.2020 klo 23.59 manuaalisesti. Vastauksia kyselyyn on saatu yhteensä 707 kappaletta, joka vastaa 20,94 % kaikista kyselylomakkeen sähköpostitse saaneista henkilöistä ja noin 20 % kaikista Suomen Muusikkojen liitto ry:n jäsenistä. Kyselylomakkeeseen on ollut mahdollista vastata suomeksi tai englanniksi. Englanninkielinen vastaaminen on käsillä olevassa tutkimuksessa mahdollistettu, sillä esimerkiksi Rensujeffin tutkimuksen mukaan säveltaiteilijoista jo vuonna 2010 jopa 4 % on ollut äidinkieleltään muita kuin suomenkielisiä tai ruotsinkielisiä.⁹¹ Webropol-järjestelmästä ilmenevän tiedon perusteella 780 henkilöä aloitti lomakkeen täyttämisen eli kyselylomakkeen jätti kesken 73 henkilöä.

Kyselylomakkeen vastaamista tukeakseen Suomen Muusikkojen liitto ry on järjestänyt arvonnän. Lomakkeeseen vastaamisen jälkeen on halutessaan päässyt siirtymään erilliselle arvontasivulle, jossa osallistujien kesken on arvottu Genelecin 8320 SAM -kaiutinpäri sisältäen GLM-mittausohjelmiston sekä kalibrointimikrofonin. Palkinnon arvo on ollut noin 1 250,00 euroa.

Ennen Webropol-kyselyn julkistamista kysymysten lopullisia sanamuotoja ja kyselyn toimivuutta on hiottu yhdessä Suomen Muusikkojen liitto ry:n henkilökunnan kanssa. Erityisesti työssä ovat olleet mukana liiton puheenjohtajana toimiva oikeustieteen kandidaatti

---

⁹⁰ Rensujeff 2015, s. 150.

⁹¹ Rensujeff 2015, s. 152.

Ahti Vänttinen sekä liiton viestintäpäällikkö Sanni Kahilainen. Myös muu Suomen Muusikkojen liitto ry:n henkilökunta on testannut kyselylomakkeen sanamuotoja, ymmärrettävyyttä ja toimivuutta. Saadun palautteen pohjalta kyselyn sanamuotoja on hiottu lopulliseen muotoonsa. Kysely on resetoitu testivastauksista ennen varsinaisen kyselyn julkistamista. Varsin suuri osa kysymyksistä on noudattanut Likert-asteikkoa vastausvaihtoehtojen osalta. Tämän tutkimuksen liitteestä 1 löytyy Webropol-kyselylomake suomeksi ja liitteestä 2 löytyy puolestaan sama lomake englanniksi.

Käsillä olevan tutkimuksen tutkimusote on kvantitatiivinen eli määrällinen.

Analyysimenetelmä on kvantitatiivista eli määrällistä analysointia tilastollisin menetelmin. Analyysissä muun ohella ristiintaulukoidaan musiikin esittäjien antamia taustatietoja (taustamuuttujat) sekä poikkeustilatoimien ja koronaviruskontrollin synnyttämiä työ- ja talousvaikutuksia, jotta selvitetään, miten viranomaisten toimenpiteet vaikuttivat erilaisiin musiikin esittäjiin. Erityisesti ristiintaulukointia toteutetaan musiikin esittäjien ilmoittaman työmarkkina-aseman perusteella, jotta nähdään, millaisia työ- ja talousvaikutuksia erilaisissa työmarkkina-asemissa olevat musiikin esittäjät ovat kohdanneet. Analysoinnissa on hyödynnetty Webropol-ohjelman vertaile-toimintoa. Käsillä olevan tutkimuksen kaaviot on puolestaan luotu Google Sheets -laskentaulukointia hyödyntäen. Toisen empiirisen tutkimuskysymyksen osalta ristiintaulukoinnilla selvitetään taustamuuttujien sekä saadun kompensaaion välistä suhdetta. Tämänkin kysymyksen ristiintaulukointia toteutetaan erityisesti musiikin esittäjien ilmoittaman työmarkkina-asetatiedon pohjalta. Käsillä olevan tutkimuksen pyrkimyksenä on ollut löytää perusjoukossa (Suomen Muusikkojen liitto ry:n jäsenistöön kuuluvat musiikin esittäjät) yleistettäviä tuloksia.

Edellä esitetyn lisäksi avoimien tekstivastausten osalta analysoinnissa on käytetty aineistolähtöistä sisällönanalyysia. Tuomen ja Sarajärven mukaan sisällönanalyysin tavoitteena on saada tutkittavasta ilmiöstä kuvaus tiivistetyssä ja yleisessä muodossa.⁹² Analysoimisen alkuvaiheessa tutkittavien tekstivastaukset siirrettiin Webropolista Google Docs -pilvipalveluun. Koko aineisto luettiin muutaman kerran läpi alustavan kokonaiskäsityksen aikaansaamiseksi. Seuraavaksi aineistosta merkittiin ne olennaiset kohdat, jotka liittyivät kysymyksen kohteena oleviin seikkoihin. Edellä mainitut kohdat merkittiin alleviivauksin ja muiden muistiinpanomerkintöjen avulla. Merkintöjen jälkeen aineiston

---

⁹² Tuomi – Sarajärvi 2018, s. 117 ja 145.

ilmaisuja pelkistettiin ja tämän jälkeen aineistosta muodostettiin puolestaan alustavat teemat pohtimalla pelkistettyjen ilmausten suhdetta toisiinsa. Kullekin luodulle teemalle annettiin oma värikoodinsa ja aineistoon merkittiin vielä värikoodein teemat. Aineisto käytiin vielä useampaan otteeseen läpi ja varmistettiin teemojen sekä aineiston vastaavuus. Viimeiseksi teemat nimettiin lopulliseen muotoonsa.

Käsillä olevaan tutkimukseen oli alun perin tarkoitus lisätä kolmaskin empiirinen tutkimuskysymys, joka olisi käsitellyt niitä potentiaalisia juridisluonteisia ongelmakokemuksia, joita musiikin esittäjät kohtasivat koronaviruskontrollin toimenpiteiden myötä (esimerkiksi ongelmat sopimussuhteissa). Aiheen rajauksen ja pro gradu -tutkielman rajallisen pituuden vuoksi tämä kokonaisuus jätettiin käsillä olevasta tutkimuksesta pois. Tutkimuksen liitteenä olevissa kyselylomakkeissa (liitteet 1 ja 2) kuitenkin viitataan etähaastattelumahdollisuuteen. Aiheeseen liittyvät etähaastattelut on toteutettu ja litteroitu, mutta rajauksen vuoksi aineistoa ei analysoitu eikä sisällytetty käsillä olevaan tutkimukseen.

Käsillä oleva tutkimus paikantuu ensisijaisesti osaksi oikeussosiologiaa, sillä tarkoituksena on selvittää millaisia yhteiskunnallisia vaikutuksia oikeudellisten toimijoiden tekemillä juridis-hallinnollisilla päätöksillä oli musiikin esittäjiin. Anne Alvesalo ja Kaijus Ervasti ovatkin teoksessaan ”Oikeus yhteiskunnassa – näkökulmia oikeussosiologiaan” määritelleet oikeussosiologiaa muun ohella oikeuden yhteiskuntatieteellisenä lähestymistapana.⁹³

Merkittäväksi tutkimuseettiseksi kysymykseksi nousee kyselyyn vastanneiden henkilöiden tietosuojaa, kun tutkimus koskee taloutta melko sensitiivisenä ja yksityisenä aihepiirinä. Tietosuojaa on turvattu tutkimuksessa muun ohella laatimalla asianmukaisesti tietosuojailmoitus koskien Webropol-kyselyä. Tietosuojailmoitus on esitetty tämän tutkimuksen liitteenä 3. Aihepiirin sensitiivisyys on lisäksi huomioitu jo kyselylomakkeessa (liitteet 1 ja 2), jossa tutkittaville on kerrottu mahdollisimman selkeästi ja kattavasti, mitä käsillä oleva tutkimus selvittää.

Eskola ja Suoranta ovat katsoneet, että tutkijan on suojeltava tutkittavien anonymiteettiä sitä tiukemmin, mitä arkaluontoisempaa aihetta tutkimus koskee.⁹⁴ Aihepiirin osittaisen sensitiivisyyden takia käsillä olevan tutkimuksen Webropol-lomakkeessa ei kysytty tai

---

⁹³ Alvesalo – Ervasti 2006, s. 1.

⁹⁴ Eskola – Suoranta 2003, s. 57.

tallennettu lainkaan tutkittavien nimiä, sähköpostiosoitteita tai muita vastaavia seikkoja, joista tutkittavat voitaisiin tunnistaa. Samasta syystä myös tutkimuksen jälkeen toteutettu vapaaehtoinen arvonta ohjautui automaattisesti erilliseen ja vapaaehtoiseen arvontavälilehteen eikä arvannon ja kyselytutkimuksen tietoja pystynyt keskenään yhdistämään.

Tutkimuseettinen neuvottelukunta on julkaissut hyvän tieteellisen käytännön ohjeita ja periaatteita.⁹⁵ Käsillä olevaa tutkimusta tehdessä olen noudattanut sen kaikissa vaiheissa hyvän tieteellisen käytännön peruseriaatteita ja menettelytapoja. Erityisesti aineiston keruussa, tulosten analysoinnissa sekä raportoinnissa on pyritty korostuneeseen tarkkuuteen ja huolellisuuteen. Muun ohella tutkimuksen tekijän sidonnaisuudet ja tutkimuksen yhteistyötahot on kattavasti esitetty seuraavassa alaluvussa.

3.3. Sidonnaisuudet ja yhteistyötahot

Tämä pro gradu -tutkielma on laadittu yhteistyössä Suomen Muusikkojen liitto ry:n kanssa. Erityisesti yhteistyötä on tehty taustatietojen konsultoimisen muodossa ja kyselyn toteuttamisessa. Suomen Muusikkojen liitto ry on levittänyt internet-kyselyä sähköpostitse jäsenistölleen, järjestänyt kyselyyn osallistumista tukevan arvannon sekä markkinointi kyselyä monipuolisesti kanavissaan. Suomen Muusikkojen liitto ry on myös osallistunut kyselylomakkeen sanamuotojen ja toimivuuden hiomiseen (asiaa käsitellään tarkemmin edellä alaluvussa 3.2.). Alun perin pro gradu -tutkielma oli tarkoitus toteuttaa toimeksiantosuhteessa, mutta lopulta päädyttiin molemminpuoliseen yhteistyöhön.

Tämän pro gradu -tutkielman on laatinut Turun yliopiston oikeustieteellisen tiedekunnan opiskelija Viljami Sainio. Laatija toimii yksityisenä elinkeinonharjoittajana (Tmi Viljami Sainio, Y-tunnus 2662547-1) ja yritystoiminnan päätoimiala on ohjelmapalvelut. Tarkempi toimialaluokitus (TOL2008) Tmi Viljami Sainion toiminnalle on 90010 Esittävät taiteet. Tutkielman laatija on tutkimuksen toteuttamisen aikana ollut niin ikään musiikkialan perustutkinto-opiskelija Turun konservatoriossa pääaineenaan pop-jazz piano ja sivuaineenaan pop-jazz laulu. Tutkimuksen tekijän elanto on tutkimuksen laatimisen aikana koostunut osittain esiintyvän säveltaiteen tuloista ja yrittäjyydestä. Tutkimuksen laatija ei kuitenkaan ole Suomen Muusikkojen liitto ry:n jäsen. Pro gradu -tutkielman laatija on lisäksi 50 % omistusosuudella osakkaana Hupsista Keikkaa Oy:ssä, joka on kirjattu

---

⁹⁵ Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2023, s. 11–18.

kaupparekisteriin 29.9.2020 ja jonka päätoimialana on ohjelmatoimisto sekä tarkempaan toimialaluokituksena 74901 Ohjelmatoimistot ja manageripalvelut. Tutkimuksen laatija on saanut koronaviruskriisiin liittyvää kehittämistukea ELY-keskukselta vuonna 2020 yhteensä 4 800 euroa ja Taiteen edistämiskeskus Taikelta korona-avustusta taide-, kulttuuri- ja luovien alojen yksityisille elinkeinonharjoittajille ja yksinyrittäjille vuonna 2022 yhteensä 6 000 euroa.

Marraskuussa 2020 pro gradu -tutkielman kirjoittaja on suorittanut oikeustieteellisen harjoittelun Lounais-Suomen aluehallintoviraston opetus- ja kulttuuritoimen vastuualueella. Harjoittelun jälkeen tutkimuksen tekijä on päässyt töihin esittelijäksi Lounais-Suomen aluehallintoviraston opetus- ja kulttuuritoimen vastuualueelle. Esittelijän määräaikaista virkoja on jatkettu lopulta helmikuun 2022 loppuun asti. Edellä mainittu seikka nostetaan esille siksi, että aluehallintovirastot ovat olleet yksi merkittävä koronaviruskontrollia toteuttava toimivaltainen viranomaisalue Suomessa. Tutkimuksen tekijän määräaikaisessa virassa ei kuitenkaan ole toteutettu tehtäviä, jotka olisivat suoraan liittyneet koronaviruskontrollia koskeviin päätöksiin tai niiden toimeenpanoon.

Edellä on esitetty tämän pro gradu -tutkielman laatijan sidonnaisuudet liittyen esittävän säveltaiteen alaan sekä toisaalta koronaviruskontrollia toteuttaviin viranomaisiin. Molempipuolisista sidonnaisuuksista huolimatta tämä tutkimus on laadittu hyvän tieteellisen käytännön perusperiaatteita ja menettelytapoja täysimääräisesti noudattaen sekä mahdollisimman objektiivisella tavalla.

4. Tutkimuksen tulokset

4.1. Taustamuuttajat

Tätä tutkimusta varten laadittuun Webropol-kyselyyn vastasi aiemmin todettuun tapaan määräajan sisällä 707 musiikin esittäjää. Kyselylomakkeen aluksi vastaajilta kysyttiin yleisluontoisia taustatietoja. Näitä tietoja käytettiin ristiintaulukoinnin taustamuuttujina. Tutkittavilta selvitettiin taustamuuttujiksi sukupuoli, ikä, asuinmaakunta, asema työmarkkinoilla, korkein koulutus musiikkialalla, työkokemusvuodet musiikin esittäjänä sekä tyyllilajit, joiden parissa vastaajat työskentelevät musiikin esittäjänä.

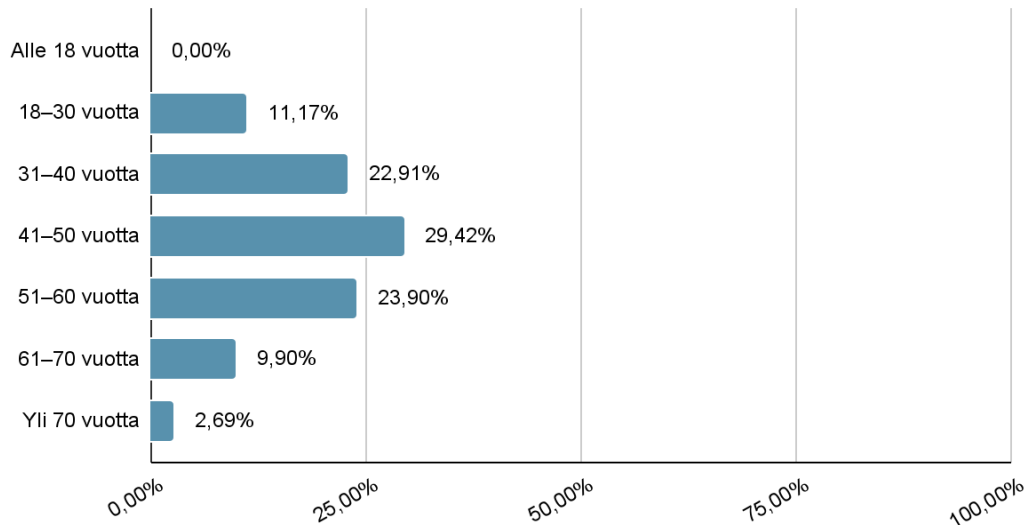
Vastaajista naisia oli 39,04 % eli 276 tutkittavaa ja miehiä oli puolestaan 60,25 % eli 426 tutkittavaa. Muun sukupuolisia vastaajia oli 0,71 % eli viisi tutkittavaa. Vastaajien miesvaltaisuutta saattaa osaltaan selittää se, että säveltaide on aiempien tutkimusten valossa ollut hyvin miesvaltainen taiteenala. Kaija Rensujeff on tutkimuksessaan todennut, että naisten osuus säveltaiteen alalla oli vuosien 2000 ja 2010 välillä noussut 20 prosentista 27 prosenttiin.⁹⁶ Rensujeffin teettämä kyselytutkimus on käsillä olevan kyselytutkimuksen toteuttamisen hetkellä ollut 10 vuotta vanha, mutta ainakin suuntaa antavana sen tuloksia voidaan yhä pitää.

Vastauksia saatiin varsin monipuolisesti eri ikäisiltä musiikin esittäjiltä. 18–30-vuotiaita vastaajia oli 79 eli 11,17 % kaikista vastaajista. 31–40-vuotiaita vastaajia oli 162 eli 22,91 % kaikista vastaajista. 41–50-vuotiaita vastaajia oli puolestaan 208 eli 29,42 % kaikista vastaajista. 51–60-vuotiailta vastauksia kerättiin 169 kappaletta eli 23,90 % kaikista vastaajista kuului tähän ikäryhmään. 61–70-vuotiailta vastauksia saatiin puolestaan 70 kappaletta eli 9,90 % kaikista vastaajista kuului tähän ikäryhmään. Viimeiseksi yli 70-vuotiaita vastaajia oli 19 eli 2,69 % kaikista vastaajista. Alle 18-vuotiaita vastaajia ei ollut lainkaan (0 tutkittavaa eli 0,00 % kaikista vastaajista).

---

⁹⁶ Rensujeff 2015, s. 150.

Vastaajien ikäjakauma

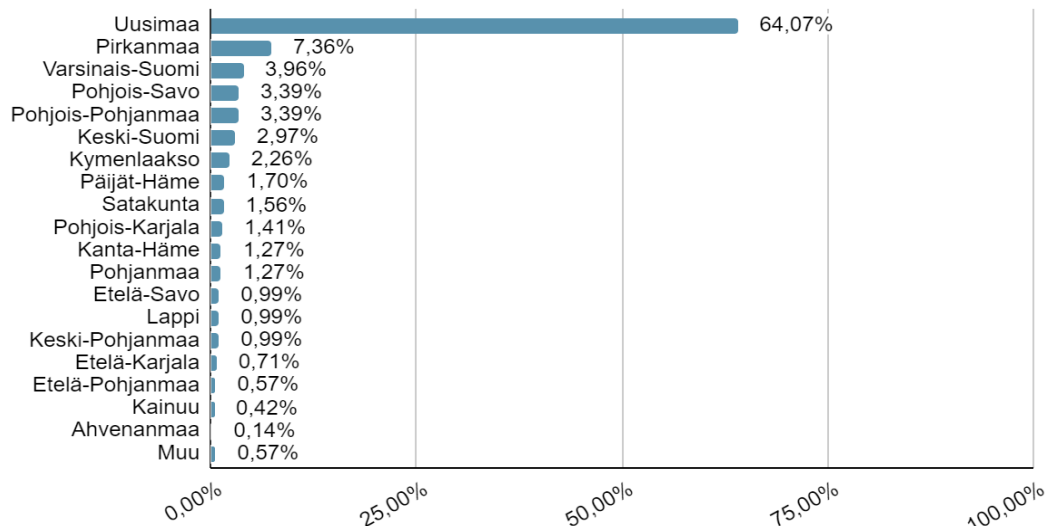
Kaavio 2. Kyselyyn vastaajien ikäjakauma.

Vastaajia pyydettiin ilmoittamaan taustatiedoksi myös asuinmaakuntansa. Selkeästi eniten vastauksia saatiin Uudeltamaalta (453 tutkittavaa eli 64,07 % kaikista vastaajista). Toiseksi eniten vastauksia tuli Pirkanmaalta (52 tutkittavaa eli 7,36 % kaikista vastaajista) ja kolmanneksi eniten Varsinais-Suomesta (28 tutkittavaa eli 3,96 % kaikista vastaajista). Pohjois-Savosta ja Pohjois-Pohjanmaalta vastauksia saatiin molemmista 24 eli 3,39 % kaikista vastaajista. Keski-Suomesta saatiin 21 vastausta (2,97 %), Kymenlaaksosta 16 vastausta (2,26 %), Päijät-Hämeestä 12 vastausta (1,70 %) ja Satakunnasta 11 vastausta (1,56 %). Vastauksia saatiin Pohjois-Karjalasta 10 kappaletta (1,41 %), Kanta-Hämeestä 9 kappaletta (1,27 %) ja Pohjanmaalta niin ikään 9 kappaletta (1,27 %). Etelä-Savosta, Lapista ja Keski-Pohjanmaalta saatiin kustakin 7 vastausta (0,99 %). Pienimmät vastauslukemat kerättiin Etelä-Karjalassa (viisi tutkittavaa eli 0,71 %), Etelä-Pohjanmaalla (neljä tutkittavaa eli 0,57 %), Kainuussa (kolme tutkittavaa eli 0,42 %) ja Ahvenanmaalta (yksi tutkittava eli 0,14 %). Asuinmaakunnan osalta vastauksen “Muu, mikä?” valitsi neljä tutkittavaa eli 0,57 % kaikista vastaajista. Lisätekstikentässä kolme näistä vastaajista kertoi asuvansa parhaillaan ulkomailla (Boston, Andalucia ja “ulkomaat”). Yksi vastaaja antoi puolestaan vastauksen “Österbotten” eli ruotsiksi Pohjanmaa.

Vastaajien merkittävää painottumista Uudellemaalle selittää taiteilijoiden keskittyminen suurkaupunkialueille, joka on aiempien tutkimusten valossa universaali ilmiö. Esimerkiksi Kaija Rensujeffin tutkimuksesta selviää, että jo vuonna 2010 säveltaiteilijoista noin 60,00 %

on asunut Uudellamaalla. Rensujeff viittaa tutkimuksessaan edelleen myös lukuisiin ulkomaisiin taiteilijatutkimuksiin ja toteaa, että taiteilijoiden keskittyminen metropolialueelle on kansainvälisesti havaittavissa oleva ilmiö.⁹⁷

Vastaajat asuinmaakunnan mukaan

Kaavio 3. Vastaajat asuinmaakunnan mukaan.

Käsillä olevassa tutkimuksessa selvitettiin taustakysymyksenä myös vastaajien asemaa työmarkkinoilla. Vastaajien annettiin kysymyksessä valita kaikki ne vaihtoehdot, jotka kuvaavat heidän asemaansa työmarkkinoilla. Palkansaaajaksi itsensä ilmoitti 369 tutkittavaa eli 52,19 % kaikista vastaajista. Toisaalta peräti 423 tutkittavaa koki itsensä freelanceriksi eli 59,83 % kaikista vastaajista. Yksityisiä elinkeinonharjoittajia eli toiminimiyrittäjiä oli 85 tutkittavaa eli 12,02 % kaikista vastaajista. Muita yrittäjiä (avoin yhtiö, kommandiittiyhtiö, osakeyhtiö) oli 61 tutkittavaa eli 8,63 % kaikista vastaajista. Työttömäksi itsensä ilmoitti 66 tutkittavaa (9,34 %), opiskelijaksi 70 tutkittavaa (9,90 %) ja eläkeläiseksi 43 tutkittavaa (6,08 %).

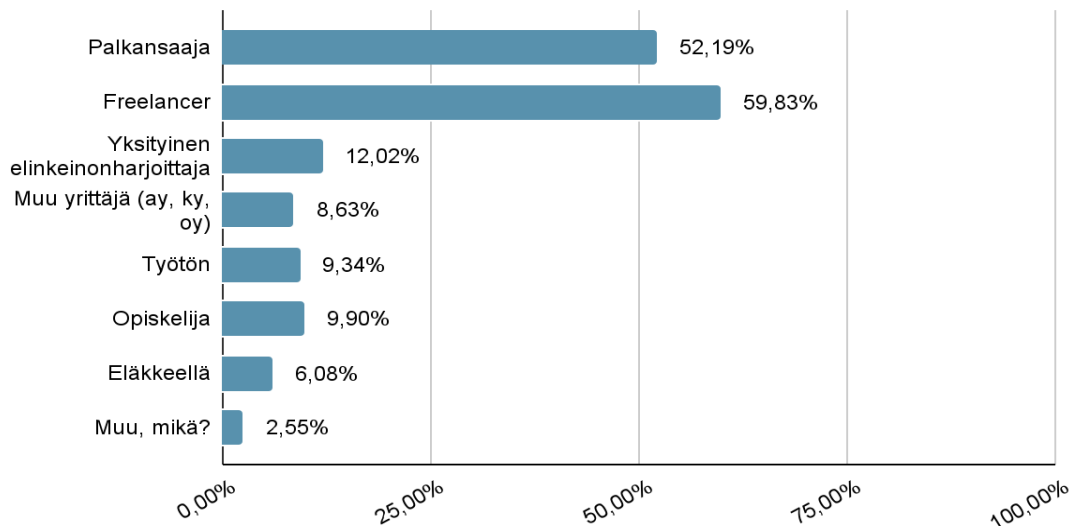
Tässä kysymyksessä “Muu, mikä?” -vastausvaihtoehdon valitsi 18 tutkittavaa eli 2,55 % kaikista vastaajista. Lisätekstikentässä neljä vastaajaa kertoi olevansa osa-aikaisessa työssä, kolme kertoi olevansa kevytyrittäjiä ja kaksi vastaajaa oli perhevapaalla. Lisäksi viidessä vastauksessa oli annettu ammatti tarkemmin (esimerkiksi “Soitinopettaja”). Yksittäinen vastaaja kertoi olevansa ammatillisessa kuntouksessa, toinen yksittäinen vastaaja määritteli

⁹⁷ Rensujeff 2015, s. 37–38.

itsensä puolestaan “itsensätyöllistäjä”-tittelillä ja kolmas täsmensi jääneensä palkansaajasta työttömäksi keväällä 2020. Ainoastaan yksi vastaaja määritteli itsensä harrastajaksi.

Vastaajien asema työmarkkinoilla

Kaavio 4. Vastaajien asema työmarkkinoilla.

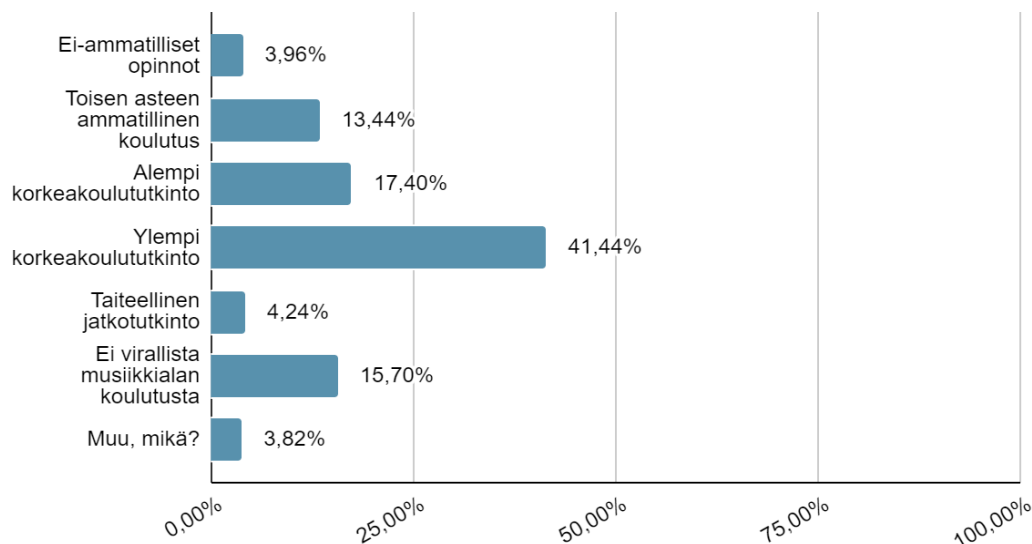
Vastaajilta kysyttiin korkeinta musiikkialan koulutusta. Valtaosa vastaajista oli korkeasti koulutettuja: alempi korkeakoulututkinto oli 123 tutkittavalla (17,40 %), ylempi korkeakoulututkinto 293 tutkittavalla (41,44 %) ja taiteellinen jatkotutkinto puolestaan 30 tutkittavalla (4,24 %). Toiseen asteen ammatillisen koulutuksen (esimerkiksi konservatorio) oli suorittanut 95 tutkittavaa eli 13,44 % kaikista vastaajista. Ei-ammattillisia opintoja (esimerkiksi vapaan sivistystyön oppilaitokset) oli suorittanut 28 tutkittavaa (3,96 %). Vastausvaihtoehdon “ei virallista musiikkialan koulutusta” antoi 111 tutkittavaa eli 15,70 % kaikista vastaajista.

Koulutuksen osalta “Muu, mikä?” -vaihtoehtoon päätyi 27 tutkittavaa (3,82 %). Vastaajista viisi ilmoitti lisättekstivastauksessa opiskelevansa korkeakoulussa, mutta ei ollut vielä valmistunut. Vastaavanlainen tilanne oli kahdella vastaajalla toisen asteen opintojen suhteen. Vastaajista yksi ilmoitti viralliseksi koulutukseksi teatteritaiteen maisteri, yksi kertoi olevansa taiteiden maisteri ja yksi ilmoitti omaavansa musiikkiterapeutin peruskoulutuksen. Muutoin avoimissa tekstivastauksissa lähinnä täsmennettiin tarkemmin omaa tutkintoa.

Edellä esitetyt koulutustiedot ovat hyvin linjassa Kaija Rensujeffin vuonna 2010 keräämän tutkimusdatan kanssa. Rensujeffin tutkimuksen mukaan 80 % säveltaiteen alalla toimivista oli

hankkinut koulutuksen taiteilija-ammattiinsa.⁹⁸ Tässä tutkimuksessa korkeasti koulutettuja tai ammatillisen koulutuksen saaneita musiikin esittäjiä oli kaiken kaikkiaan 76,52 %.

Vastaajien koulutus

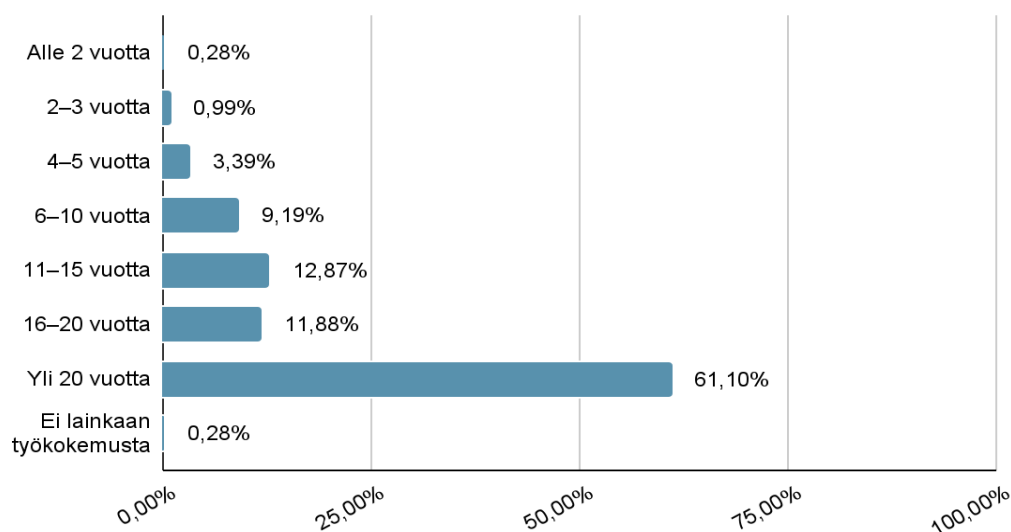

Kaavio 5. Vastaajien saama korkein koulutus musiikkialalla.

Tutkittavilta selvitettiin myös työkokemusvuosia musiikin esittäjänä. Valtaosa vastaajista ilmoitti omaavansa pitkän työkokemuksen. Peräti 432 tutkittavaa eli 61,10 % kaikista vastaajista kertoi omaavansa yli 20 vuoden työkokemuksen. Tutkittavista 91 henkilöä sanoi työkokemuksekseen 11–15 vuotta (12,87 %) ja 84 henkilöä puolestaan 16–20 vuotta (11,88 %). Työkokemuksekseen 6–10 vuotta ilmoitti 65 tutkittavaa (9,19 %) ja 4–5 vuotta puolestaan 24 tutkittavaa (3,39 %). Lyhyempiä työkokemuksia oli vain joillakin vastaajilla: 2–3 vuotta työkokemuksekseen ilmoitti seitsemän tutkittavaa (0,99 %) ja alle 2 vuotta työkokemusta oli puolestaan kahdella tutkittavalla (0,28 %). Vastausvaihtoehdon “ei lainkaan aiempaa työkokemusta musiikin esittäjänä” valitsi ainoastaan kaksi tutkittavaa (0,28 %).

⁹⁸ Rensujeff 2015, s. 150.

Vastaajien työkokemus musiikin esittäjinä

Kaavio 6. Vastaajien työkokemus musiikin esittäjinä.

Taustatietona kysyttiin myös niitä tyylilajeja, jonka parissa vastaajat työskentelevät musiikin esittäjinä. Kysymyksessä pystyi valitsemaan useamman vastausvaihtoehdon. Vastaajista 420 ilmoitti työskentelevänsä “rytmimusiikin / populaarimusiikin” parissa (59,41 %). Niin ikään suuri osa vastaajista kertoi työskentelevänsä “klassisen musiikin / taidemusiikin” parissa. Tämän vastausvaihtoehdon valitsi 367 vastaajaa eli 51,91 % kaikista vastaajista.

Vastausvaihtoehdon “Muu, mikä?” antoi 105 vastaajaa eli 14,85 % kaikista vastaajista. Lisätekstivastauksissa kansanmusiikkia ilmoitti esittävänsä 28 vastaajaa (3,96 %), 24 vastaajaa puolestaan antoi tyylilajikseen teatterimusiikin, näyttämömusiikin, musikaalit tai elokuvamusiiikin (3,39 %) ja lastenmusiikkia kertoi esittävänsä kahdeksan vastaajaa (1,13 %). Maailmanmusiikin tyylilajikseen antoi seitsemän vastaajaa (0,99 %), kokeellista musiikkia kertoi esittävänsä neljä vastaajaa (0,57 %) ja kristillistä musiikkia tai kirkkomusiikkia puolestaan esitti kolme vastaajaa (0,42 %). Yksittäinen vastaaja kertoi esittävänsä videopelimusiiikkia (0,14 %). Muissa lisätekstivastauksissa täsmennettiin lähinnä erilaisia rytmimusiikin alagenrejä (esimerkiksi “iskelmämusiikki”, “jazz ja improvisoitu musiikki” ja “perinteinen tanssimusiikki”). Yksittäisissä vastauksissa täsmennettiin myös klassisen musiikin alagenrejä (esimerkiksi “ooppera”).

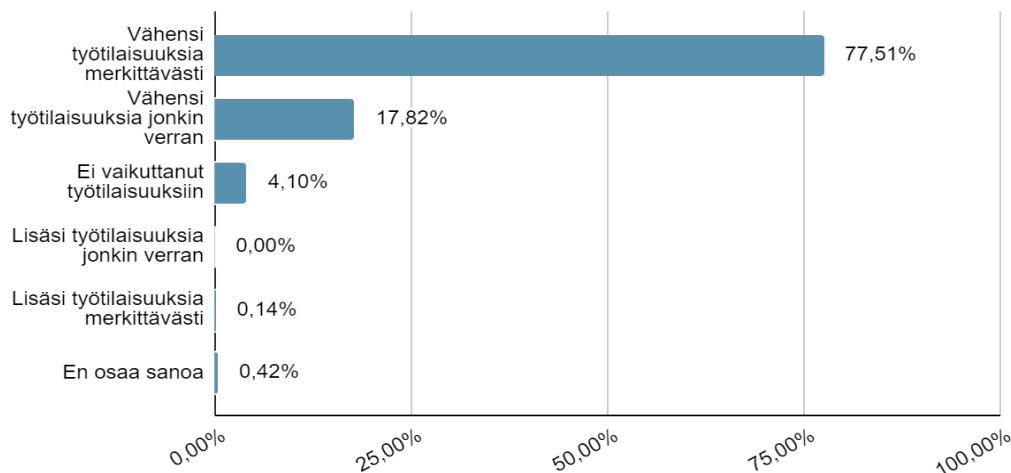
4.2. Poikkeustilatoimien ja koronaviruskontrollin toimenpiteiden vaikutukset musiikin esittäjien työ- ja taloustilanteisiin

4.2.1. Prosentuaalisia tuloksia ja ristiintaulukoiteja

Tämän tutkimuksen ensimmäisenä empiirisenä tutkimuskysymyksenä esitettiin: ”Millä tavalla valtioneuvoston ja toimivaltaisten viranomaisten poikkeustilatoimet ja koronaviruskontrollin toimenpiteet vaikuttivat musiikin esittäjien taloudelliseen tilanteeseen sekä työmahdollisuuksiin valmiuslain toimivaltuuksien voimassaoloaikana 16.3.2020–16.6.2020?”

Webropol-kyselylomakkeessa musiikin esittäjiltä tiedusteltiin ensin, miten koronaviruskriisi ja koronaviruksen leviämisen ehkäisemiseksi tehdyt viranomaistoimet (esimerkiksi ravintoloiden sulkeminen, julkisten kokoontumisten ja yleisötilaisuuksien rajoittaminen sekä palveluiden sulkeminen) vaikuttivat vastaajien *työmahdollisuuksiin* musiikin esittäjänä poikkeusolojen aikana. Saatujen vastausten perusteella poikkeustilatoimilla ja koronaviruskontrollin toimenpiteillä oli selkeitä negatiivisia vaikutuksia musiikin esittäjien työmahdollisuuksiin. Tutkittavista peräti 77,51 % ilmoitti, että koronaviruskriisi vähensi heidän työtilaisuuksiaan merkittävästi (548 tutkittavaa) ja 17,82 % puolestaan totesi, että koronaviruskriisi vähensi heidän työtilaisuuksiaan jonkin verran (126 tutkittavaa). Ainoastaan 4,10 % tutkittavista koki, että koronaviruskriisi ei vaikuttanut heidän työtilaisuuksiensa määrään (29 tutkittavaa). Yhden vastaajan mukaan koronaviruskriisi lisäsi hänen työtilaisuuksiaan merkittävästi (0,14 %). Vaihtoehdolle “koronaviruskriisi lisäsi työtilaisuuksiani jonkin verran” ei tullut lainkaan vastauksia (0,00 %). “En osaa sanoa” - vastausvaihtoehtoon päätyi puolestaan kolme tutkittavaa eli 0,42 % kaikista vastaajista.

Koronaviruskriisin ja viranomaistoimien vaikutukset musiikin esittäjien työmahdollisuuksiin

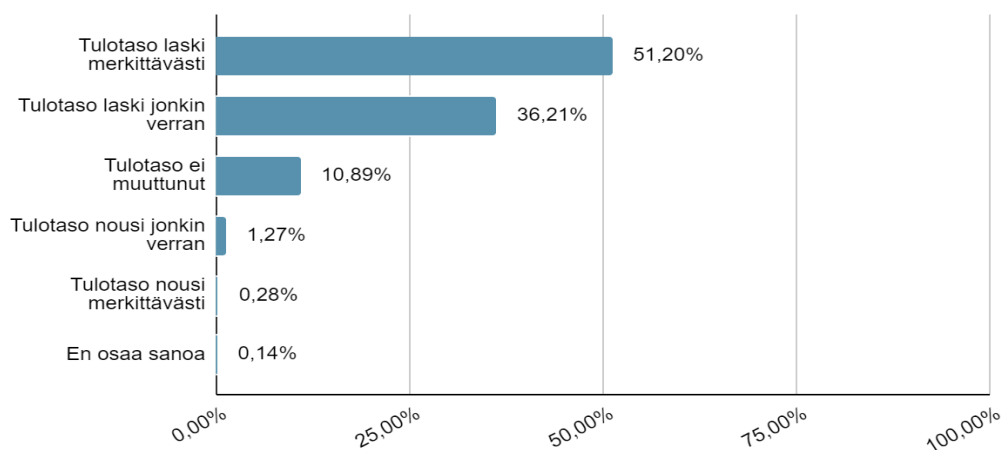
Kaavio 7. Koronaviruskriisin ja viranomaistoimien vaikutukset musiikin esittäjien työmahdollisuuksiin.

Tutkimuksessa ristiintaulukoitiin taustamuuttujaksi annettua työmarkkina-asemaa sekä koronaviruskontrollin tuomia vaikutuksia vastaajan työmahdollisuuksiin. Yksityisistä elinkeinonharjoittajista peräti 92 % koki, että koronaviruskriisi vähensi heidän työmahdollisuuksiaan merkittävästi. Freelancereista samaan päätyi 85 %, muista yrittäjistä 88 %, työttömistä 83 %, opiskelijoista 74 % ja toisaalta palkansaajista ainoastaan 73 %. Tämän ristiintaulukoinnin perusteella erityisesti yksityiset elinkeinonharjoittajat, muut yrittäjät, freelancerit ja työttömät nousivat selkeästi esille verrattuna palkansaajiin. Toisaalta opiskelijoilla tulos oli varsin samansuuntainen kuin palkansaajilla.

Ristiintaulukoinnin avulla tarkasteltiin myös eri sukupuolien tilannetta koronaviruskriisin myötä. Merkittäviä eroja ei tämän ristiintaulukoinnin perusteella ollut havaittavissa eri sukupuolten välillä. Naisten, miesten ja muun sukupuolisten raportoimat koronaviruskontrollin vaikutukset työtilaisuuksiin olivatkin varsin samansuuntaisia, vaikka muutamien prosenttiyksiköiden suuruisia eroja löytyikin. Naisista 76 %, miehistä 79 % ja muun sukupuolisista 80 % kertoi koronaviruskriisin vähentäneen heidän työtilaisuuksiaan merkittävästi. Vastaavasti naisista 20 %, miehistä 16 % ja muun sukupuolisista 20 % koki koronaviruskriisin vähentäneen heidän työtilaisuuksiaan jonkin verran. Todettakoon vielä, että muun sukupuolisista vastaajia oli tutkimuksessa ainoastaan viisi, jolloin yhden vastaajan painoarvo on peräti 20 % koko ryhmästä.

Webropol-kyselyssä musiikin esittäjät pääsivät toisena kertomaan, miten koronaviruskriisin hillitsemiseksi tehdyt viranomaistoimet vaikuttivat heidän *tulotasoonsa* musiikin esittäjänä poikkeusolojen aikana. Tulosten perusteella poikkeustilatoimilla ja koronaviruskontrollin toimenpiteillä oli niin ikään selkeitä negatiivisia vaikutuksia musiikin esittäjien tulotasaan, joskin vaikutukset eivät prosentuaalisten tulosten perusteella olleet yhtä voimakkaita kuin edellä esitetyt vaikutukset työmahdollisuuksiin. Tutkittavista 51,20 % totesi, että heidän tulotasonsa laski poikkeusolojen aikana merkittävästi (362 tutkittavaa) ja 36,21 % päätyi puolestaan siihen, että heidän tulotasonsa laski poikkeusolojen aikana jonkin verran (256 tutkittavaa). Ainoastaan 10,89 % tutkittavista totesi, että heidän tulotasonsa ei muuttunut poikkeusolojen aikana (77 tutkittavaa). Muutamilla vastaajilla tulotaso myös nousi poikkeusolojen aikana, sillä tutkittavista yhdeksän totesi, että heidän tulotasonsa nousi poikkeusolojen aikana jonkin verran (1,27 %) ja kahdella vastaajalla tulotaso nousi poikkeusolojen aikana puolestaan merkittävästi (0,28 %). “En osaa sanoa” -vastausvaihtoehtoon päätyi yksi tutkittava (0,14 %).

Koronaviruskriisin johdosta tehtyjen viranomaistoimien vaikutukset musiikin esittäjien tulotasaan

Kaavio 8. Koronaviruskriisin johdosta tehtyjen viranomaistoimien vaikutukset musiikin esittäjien tulotasaan.

Tutkimuksessa ristiintaulukoitiin niin ikään musiikin esittäjän ilmoittaman työmarkkina-aseman suhdetta tulotasaan poikkeusolojen aikana. Freelancereista jopa 64 % koki tulotasonsa laskeneen merkittävästi koronaviruskontrollin toimenpiteiden myötä. Samassa ryhmässä 30 % puolestaan koki tulotason laskeneen jonkin verran ja ainoastaan 5 % puolestaan koki, että heidän tulotasonsa ei muuttunut poikkeusolojen aikana. Freelancereista 1 % koki tulotasonsa nousseen poikkeusolojen aikana jonkin verran ja yhdelläkään

freelancerilla (0 %) tulotaso ei noussut poikkeusolojen aikana merkittävästi. Freelancereista yksikään (0 %) ei myöskään päätenyt “En osaa sanoa” -vastausvaihtoehtoon.

Ristiintaulukoinnin perusteella palkansaajien ryhmässä tilanne oli freelancereihin verrattuna merkittävästi parempi: ainoastaan 38 % palkansaajista ilmoitti tulojensa laskeneen merkittävästi poikkeusolojen aikana, 47 % palkansaajista ilmoitti tulojensa laskeneen jonkin verran, 14 %:lla palkansaajista tulotaso ei muuttunut ja 1 %:lla palkansaajista tulotaso nousi. Yksityisillä elinkeinonharjoittajilla tilanne oli ristiintaulukoinnin perusteella puolestaan vielä hieman freelancereitakin heikompi: peräti 67 % yksityisistä elinkeinonharjoittajista ilmoitti tulojensa laskeneen merkittävästi, 31 % ilmoitti tulojen laskeneen jonkin verran ja ainoastaan 1 %:lla tulotaso ei muuttunut poikkeusolojen aikana.

Muiden yrittäjien (avoin yhtiö, kommandiittiyhtiö ja osakeyhtiö) osalta tilanne oli hieman jakautuneempi. Muista yrittäjistä peräti 75 % ilmoitti tulojensa laskeneen merkittävästi ja 15 % puolestaan ilmoitti tulojensa laskeneen jonkin verran poikkeusolojen aikana. Toisaalta muista yrittäjistä 5 %:lla tulotaso ei muuttunut poikkeusolojen aikana, 3 %:lla tulotaso nousi jonkin verran ja 2 %:lla tulotaso nousi merkittävästi. Työttömistä 64 % totesi tulojensa laskeneen merkittävästi poikkeusolojen aikana, 29 % totesi tulojensa laskeneen jonkin verran ja 6 %:lla tulotaso ei muuttunut poikkeusolojen aikana. Työttömistä 1 %:lla tulotaso nousi poikkeusolojen aikana jonkin verran. Opiskelijoista 57 % ilmoitti tulotasonsa laskeneen poikkeusolojen aikana merkittävästi, 31 % kertoi tulotasonsa laskeneen jonkin verran, 9 %:lla tulotaso ei muuttunut poikkeusolojen aikana, 2 %:lla tulotaso nousi jonkin verran ja 1 %:lla tulotaso nousi merkittävästi.

Ristiintaulukoinnin avulla tarkasteltiin myös, miten koronaviruskontrolli vaikutti eri sukupuolisten ihmisten tulotasoon. Sukupuolten väliset erot olivat suurempia kuin aiemmin työmahdollisuusvaikutuksia analysoitaessa. Naisista 46 % koki tulotason laskeneen poikkeusolojen aikana merkittävästi, kun taas miehillä vastaava lukema oli selvästi suurempi (54 %) ja muun sukupuolisilla peräti 60 %. Naisista 39 %, miehistä 34 % ja muun sukupuolisista 40 % kertoi tulotasonsa laskeneen jonkin verran. Edellä esitettyjen lukujen osalta on jälleen huomioitava, että tutkittavista ainoastaan viisi kertoi olevansa muun sukupuolisia, jolloin yksittäisen vastaajan painoarvo on 20 % ryhmän sisällä.

Kolmantena musiikin esittäjiä pyydettiin kyselytutkimuksessa arvioimaan, kuinka paljon heidän tulonsa olivat vähentyneet prosentuaalisesti, kun verrataan musiikkiesiintymistuloja

poikkeusolojen aikana eli 16.3.2020–16.6.2020 välisenä aikana sekä musiikkiesiintymistuloja vuotta aiemmin samana ajanjaksona eli 16.3.2019–16.6.2019.

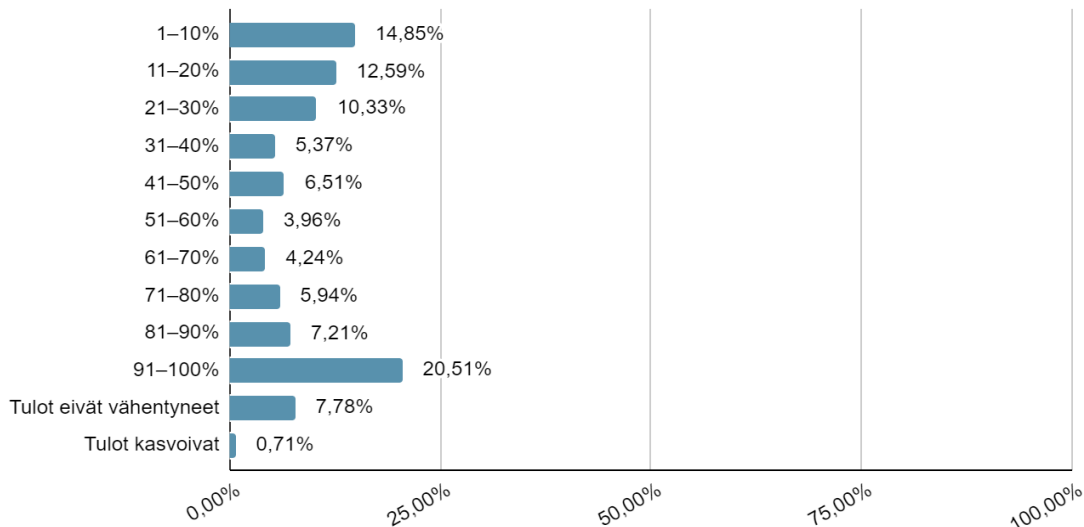
Tuloksista ilmenee suurta hajontaa. Peräti 145 tutkittavaa eli 20,51 % kaikista vastaajista kertoi tulojensa vähentyneen 91–100 prosenttia ajanjaksojen välisessä vertailussa. Toisaalta toiseksi yleisimmäksi vastausluokaksi nousi puolestaan 1–10 prosenttia menetettyjä tuloja, johon päätyi 105 tutkittavaa eli 14,85 % kaikista vastaajista. Tutkittavista 89 henkilöä eli 12,59 % kaikista vastaajista totesi puolestaan tulojensa vähentyneen 11–20 prosenttia. Tulonmenetykset 21–30 prosentin luokkaan arvioi 73 tutkittavaa eli 10,33 % kaikista vastaajista.

Muut tulonmenetykset jakaantuivat varsin tasaisesti: 38 vastaajaa (5,37 %) kertoi tulojensa pudonneen 31–40 prosenttia, 46 vastaajaa (6,51 %) kertoi tulojensa pudonneen 41–50 prosenttia, 28 vastaajaa (3,96 %) kertoi tulojensa pudonneen 51–60 prosenttia, 30 vastaajaa (4,24 %) kertoi tulojensa pudonneen 61–70 prosenttia, 42 vastaajaa (5,94 %) kertoi tulojensa pudonneen 71–80 prosenttia ja 51 vastaajaa (7,21 %) kertoi tulojensa pudonneen 81–90 prosenttia.

Tutkittavista 55 henkilöä totesi, että heidän tulonsa eivät vähentyneet ajanjaksojen välisessä vertailussa eli tähän vaihtoehtoon päätyi 7,78 % kaikista vastaajista. Myös tulojen kasvua ilmeni muutamien tutkittavien kohdalla, sillä viisi tutkittavaa eli 0,71 % kaikista vastaajista kertoi heidän tulojensa kasvaneen ajanjaksojen välisessä vertailussa. Lisätekstissä nämä vastaajat kertoivat prosentuaalisesta muutoksesta seuraavasti: yhdellä vastaajalla tulot olivat nousseet edellä mainittujen ajanjaksojen välisessä vertailussa 10 %, toinen kertoi tulojen kasvaneen 33 %, kolmannella tulojen kasvu oli 100 %, neljännellä 200 % ja viidennellä puolestaan 280 %. Vastaajat eivät kuitenkaan lisäteksteissään täsmentäneet mahdollisia syitä tulojen nousun taustalla.

Musiikkiesiintymistulojen vähentyminen verrattessa ajanjaksoja 16.3.2020–16.6.2020 sekä 16.3.2019–16.6.2019

Kaavio 9. Musiikkiesiintymistulojen vähentyminen prosentuaalisesti, kun verrataan ajanjaksoja 16.3.2020–16.6.2020 sekä 16.3.2019–16.6.2019.

Myös edellä esitetyn kysymyksen kohdalla toteutettiin ristiintaulukointi suhteessa tutkittavien ilmoittamaan työmarkkina-asemaan. Ajanjaksojen välisessä vertailussa palkansaajista 11 % kertoi tulojensa pysyneen ennallaan tai kasvaneen. Muissa työmarkkina-asemissa prosenttiluvut olivat selkeästi pienempiä: freelancereista ainoastaan 4 % kertoi tulojen pysyneen ennallaan tai kasvaneen ajanjaksojen välisessä vertailussa, yksityisistä elinkeinonharjoittajista 0 % kertoi tulojen pysyneen ennallaan tai kasvaneen ajanjaksojen välisessä vertailussa ja muista yrittäjistä 5 % kertoi tulojen pysyneen ennallaan tai kasvaneen ajanjaksojen välisessä vertailussa. Työttömällä vastaava prosenttiosuus oli 8 % ja opiskelijoilla puolestaan 6 %.

Palkansaajista ainoastaan 14 % kertoi menettäneensä 91–100 prosenttia tuloistaan edellä mainittujen ajanjaksojen välisessä vertailussa. Muissa työmarkkina-asemissa huomattavasti suurempi osa vastaajista menetti 91–100 prosenttia tuloistaan. Vastaukseen päätyi freelancereista 24 %, yksityisistä elinkeinonharjoittajista 23 %, muista yrittäjistä 38 %, työttömistä 27 % ja opiskelijoista 27 %. Vastaavasti 81–90 prosenttia tulonmenetyksiä ajanjaksojen välisessä vertailussa koitui ainoastaan 5 %:lle palkansaajista. Samaan prosenttivaliiniin päätyi puolestaan freelancereista 10 %, yksityisistä elinkeinonharjoittajista 11 %, muista yrittäjistä 16 %, työttömistä 8 % ja opiskelijoista 10 %.

Yhteenvedona edellä esitetyistä tutkimustuloksista voidaan todeta, että tämän tutkimuksen tulosten perusteella poikkeustilatoimilla ja koronaviruskontrollin toimenpiteillä oli merkittäviä negatiivisia vaikutuksia musiikin esittäjien työmahdollisuuksiin sekä tulotasoon poikkeusolojen aikana. Edellä esitetyt ristiintaulukoinnit puolestaan osoittavat, että palkansaajien ryhmässä koronaviruskontrollin toimenpiteet vaikuttivat selkeästi vähemmän kuin kaikissa muissa työmarkkina-asemissa. Palkansaajissa muun muassa tulotason merkittävä laskeminen oli selvästi harvinaisempaa kuin kaikissa muissa työmarkkina-asemissa poikkeusolojen aikana. Tulosten perusteella voidaankin todeta, että jo valmiiksi heikommissa työmarkkina-asemissa olevat kuten freelancerit, yksityiset elinkeinonharjoittajat, työttömät ja opiskelijat kärsivät koronaviruskriisistä ja tehdyistä viranomaistoimista selkeästi enemmän kuin palkansaajat. Myös muissa yrittäjäasemissa (osakeyhtiö, avoin yhtiö ja kommandiittiyhtiö) olevat kärsivät tehdyistä viranomaistoimista selkeästi palkansaajia enemmän.

Tutkimuksen lopussa annettiin tutkittaville vielä mahdollisuus vapaaseen sanaan. Tässä osiossa saatu yksittäinen avovastaus on päätyntä käsillä olevan tutkimuksen otsikoksi, sillä se kiteyttää mainiosti koronaviruskontrollin ja poikkeustilatoimien voimakkaat negatiiviset työ- ja talousvaikutukset musiikin esittäjille. Edellä mainittu avovastaus kuuluu: ”Vuosi vei keikat, autot, kaatane yrityksen, käy mielenterveydelle ja vielä jännitetään pitääkö asuntokin myydä. Takana 20 vuotta aktiivista keikkatoimintaa 150-200 esityksen vuosivauhtia.”

4.2.2. Avoimet tekstivastaukset

Musiikin esittäjille toteutetun kyselylomakkeen kohdassa 15 vastaajia pyydettiin vielä omin sanoin kertomaan, miten poikkeustilatoimet ja muut koronaviruskontrollin toimenpiteet vaikuttivat heidän taloudelliseen tilanteeseensa ja työmahdollisuuksiinsa kokonaisuudessaan poikkeusolojen aikana eli 16.3.2020–16.6.2020. Kysymykseen vastaaminen ei ollut pakollista, mutta kysymykseen vastasi tästä huolimatta 80,06 % kaikista tutkittavista (566 tutkittavaa). Kysymykseen pystyi vastaamaan vapaamuotoisella lyhyellä tekstillä (ei vastausvaihtoehtoja).

Tutkittavilta saadut avoimet tekstivastaukset luokiteltiin aineistolähtöisen sisällönanalyysin keinoin. Käytettyä menetelmää on tarkemmin avattu tämän tutkimuksen 3.2. alaluvussa. Sisällönanalyysin pohjalta muodostettiin viisi vastausluokkaa: 1. Työmahdollisuuksien vähentyminen, joka heikensi merkittävästi tuloja, 2. Työmahdollisuuksien vähentyminen, joka

heikensi jonkin verran tuloja, 3. Työmahdollisuuksien vähentyminen, mutta tulotaso säilyi ennallaan tai lähes ennallaan, 4. Ei vaikutusta työmahdollisuuksiin ja taloudelliseen tilanteeseen sekä 5. Muut.

Ensimmäinen aineistolähtöisen sisällönanalyysin perusteella syntynyt luokka nimettiin: 1. Työmahdollisuuksien vähentyminen, joka heikensi merkittävästi tuloja. Tähän vastausluokkaan luokiteltiin kaikki ne vastaajat, joille koronaviruksen rajoittamiseksi tehdyt viranomaistoimet aiheuttivat työmahdollisuuksien vähentymistä sekä merkittävää tulojen heikentymistä. Luokittelun keskiössä oli erityisesti merkittävä tulojen heikentyminen. Yhteensä 56,54 % vastauksista luokiteltiin käsillä olevaan luokkaan (320 tutkittavaa).

Useat edellä mainittuun luokkaan kuuluvat vastaajat korostivat, että viranomaisten toteuttamat rajoitustoimenpiteet vaikuttivat heidän työmahdollisuuksiinsa ja taloustilanteeseensa voimakkaasti, jopa kokonaisvaltaisesti.

”Rajoitustoimenpiteet romahduttivat taloustilanteeni sekä työmahdollisuuteni välillä 16.3.2020-16.6.2020.” Vastaaja 57

”Vaikutti dramaattisesti sekä työmahdollisuuksiin että taloudelliseen tilanteeseen. Tuon aikavälin kaikki sovitut esiintymiset peruttiin. En voinut harjoittaa ammattiani.” Vastaaja 178

”They wiped out my ability to make a living as a musician pretty much entirely.” Vastaaja 191

Useat ensimmäiseen luokkaan luokitellut vastaajat korostivat vastauksissaan lisäksi, ettei heikko työ- ja taloustilanne ole muuttunut myöskään poikkeusolojen päättymisen jälkeen.

”Menetin kaikki sovitut työt ja paljon enemmän. Tilannehan ei freelancerille ole yhtään helpompi nyt syksyllä kun orkesterit soittavat pääsääntöisesti 40 hengen kokoonpanoilla.” Vastaaja 85

”Keikka-auto myytiin pois ja ostettiin rahalla ruokaa ja maksettiin yel maksuja. Se oli pakko tehdä siksikin koska toinen aalto vie syksyn keikat. Kakkosautolla onneksi pääsee vielä ajamaan. Asumme maaseudulla ja täällä ei ilman autoa pärjää. Toinen aalto on jo täällä. Muusikkojen liiton jäsenmaksuja ole mahdollista enää maksaa koska ei ole rahaa. Kaikki ylimääräiset menot mitä vain keksii karsittava.” Vastaaja 73

Ensimmäisen vastausluokan vastauksissa ilmeni myös runsaasti erilaisia negatiivisia tunteita, kuten lohduttomuutta, masennusta ja ahdinkoa.

“Kaikki tulot menivät ja jouduin ensimmäistä kertaa elämässäni hakemaan toimeentulotukea. Oli lohduton ja merkityksetön olo.” Vastaja 422

“Velkaantuminen .Kiertueiden peruuntuminen ja niiden etukäteisvalmistelu kulut muuttuivat velaksi, Eikä vieläkään tilanne ole muuttunut . Suuri taloudellinen ahdinko.” Vastaja 498

“Ihan kaikella tavalla. Olin erittäin ahdistunut ensimmäiset kaks viikkoa. Lainat on edelleen lyhennysvapailta ja ruoan hintoja katsotaan ja vaatteita en osta.” Vastaja 15

Moni ensimmäiseen luokkaan luokitelluista vastaajista korosti avoimissa tekstivastauksissaan myös muita lieveilmiöitä, joita koronaviruskontrolli aiheutti. Osa vastaajista toi esille esimerkiksi sen, että suurista taloudellisista menetyksistä huolimatta apurahahauista ei välttämättä saavutettu kompensatiota ja osa puolestaan kuvasi sitä, miten töiden ja tulojen loppumisesta huolimatta musiikin esittäjän tulee kuitenkin pitää ammattitaitoaan yllä.

“Työtilaisuudet käytännössä loppuivat kokonaan. Kaikki matkustaminen ulkomaankeikoille oli mahdotonta ja festivaaliesiintymiset peruttiin. Koronatukea sekä apurahahakuja tuli tehtyä 11 kpl, joista yksikään ei tuonut tuloja.” Vastaja 246

“Minulta käytännöllisesti katsoen loppui kaikki työ, mutta ammattitaitoa on koko ajan pidettävä yllä.” Vastaja 240

Toinen aineistolähtöisen sisällönanalyysin pohjalta syntynyt vastausluokka nimettiin: 2. Työmahdollisuuksien vähentyminen, joka heikensi jonkin verran tuloja. Vastausluokkaan katsottiin kuuluvaksi kaikki ne vastaajat, joille koronaviruksen rajoittamiseksi tehdyt viranomaistoimet aiheuttivat työmahdollisuuksien vähentymistä sekä tulojen vähentymistä jonkin verran. Luokittelun keskiössä oli tulojen vähentyminen jonkin verran. Tutkittavista 17,67 % luokiteltiin edellä esitettyyn luokkaan (100 tutkittavaa).

Luokkaan kuului varsin runsaasti muun muassa sellaisia palkansaajia, jotka olivat tulleet poikkeusolojen aikana lomautetuksi, mutta saivat lomautuksen ajalta työttömyysturvaa, joko työttömyyskassasta tai Kansaneläkelaitokselta.

“Viiden viikon lomautus iski päätoimesta. Sivutoimiset keikat loppuivat. Talous ei hirveästi kärsinyt, koska sain kuitenkin Finkalta nopeasti työttömyyskorvaukset.” Vastaja 408

“Lost gigs, lay off, salary decrease, support from Finka.” Vastaja 81

“Olimme lomautettuna 17.4.-24.5. mutta sain Finkalta korvauksen kyseiseltä ajalta.” Vastaja 62

Niin ikään luokassa kaksi nousi esille varsin runsaasti sellaisia tutkittavia, joiden tuloista vain osa tulee musiikin esittämisestä ja osa puolestaan muista lähteistä, jolloin tulonmenetykset eivät nousseet niin suuriksi.

“Taloudellinen tilanteeni ei järkkynyt niin pahasti, koska iso osa tuloistani tulee opetustyöstä, joka jatkui poikkeusaikana etänä. Konserttien peruminen vaikutti kuitenkin todennäköisesti tuleviin työmahdollisuuksiini, koska freelancerina jokainen työmahdollisuus toimii myös ikäänkuin koesoittona ja käyntikorttina.” Vastaja 266

Kolmas aineistolähtöisen sisällönanalyysin pohjalta syntynyt luokka nimettiin: 3.

Työmahdollisuuksien vähentyminen, mutta tulotaso säilyi ennallaan tai lähes ennallaan.

Tähän vastausluokkaan luokiteltiin kaikki ne vastaajat, joille koronaviruksen rajoittamiseksi tehdyt viranomaistoimet aiheuttivat työmahdollisuuksien vähentymistä, mutta joilla tulotaso säilyi tästä huolimatta ennallaan tai lähes ennallaan. Luokittelun keskiössä oli tutkittavien tulotason säilyminen ennallaan tai lähes ennallaan. Tutkittavista 12,01 % luokiteltiin kolmanteen vastausluokkaan (68 tutkittavaa).

Kolmannesta luokasta erityisen merkittävän osan muodostivat sellaiset palkansaajat, joilla työhön tavanomaisesti kuuluva esiintymistoiminta väheni tai loppui kokonaan, mutta kuukausipalkan maksaminen ei kuitenkaan keskeytynyt esimerkiksi korvaavan työn takia.

“Vakivirka, tulot pysyi tilanteesta huolimatta. Konserttitoiminta toki jäi pois.” Vastaja 340

“Koska työskentelin määräaikaisena sijaisena ison kaupungin orkesterissa ja korvaava työ katsottiin merkitykselliseksi, ei tullut lomautusta. Selvisin säikähdyksellä keväästä, vaikka uhka oli koko ajan päällä.” Vastaja 151

Useissa kolmannen vastausluokan vastauksissa korostettiin työn luonteen muuttumista ja etätöiden mukanaan tuomia muutoksia.

“Sain koko ajalta täyttä palkkaa, eli taloudellisesti eivät vaikuttaneet juuri lainkaan. Lähes koko poikkeusolojen ajan olimme kokonaan etätöissä, eli kukaan ei soittanut fyysisesti yhdessä kenenkään kanssa (oma perhe ja asuinkumppanit pois lukien) ennen toukokuun puoliväliä, jolloin meillä sallittiin 3-5 hengen kokoonpanot turvaväleillä ja jousisoittajat tekivät yhden esiintymisvideon niin ikään turvaväleillä. Taloudellisesta turvallisuudesta huolimatta työnteko mullistui

täysin, oli opeteltava nopeasti käyttämään uusia ohjelmia ja etätyövälineitä.”
Vastaja 185

Neljäs aineistolähtöisen sisällönanalyysin pohjalta syntynyt luokka nimettiin: 4. Ei vaikutusta työmahdollisuuksiin ja taloudelliseen tilanteeseen. Tähän vastausluokkaan luokiteltiin kaikki ne tutkittavat, joille koronaviruksen rajoittamiseksi tehdyt viranomaistoimet eivät aiheuttaneet vaikutusta työmahdollisuuksiin eivätkä myöskään taloudelliseen tilanteeseen. Tutkittavista 4,06 % luokiteltiin neljänteen vastausluokkaan (23 tutkittavaa). Neljännen vastausluokan vastauksissa korostuivat lyhyet ja ytimekkäät vastaukset.

”Ei vaikutusta ko. aikavälillä.” Vastaja 11

Viides ja viimeinen vastausluokka nimettiin: 5. Muut. Luokkaan sisällytettiin kaikki ne vastaukset, joita ei pystytty luokittelemaan edellä mainittuihin luokkiin yksiselitteisesti. Vastauksista 9,72 % luokiteltiin viidenteen vastausluokkaan (55 tutkittavaa). Vastausluokkaan sijoitetuista tutkittavista 13 oli käytännössä jättänyt kysymyksen väliin esimerkiksi jättämällä kohtaan vastaukseksi viivan (2,30 % kysymykseen vastanneista).

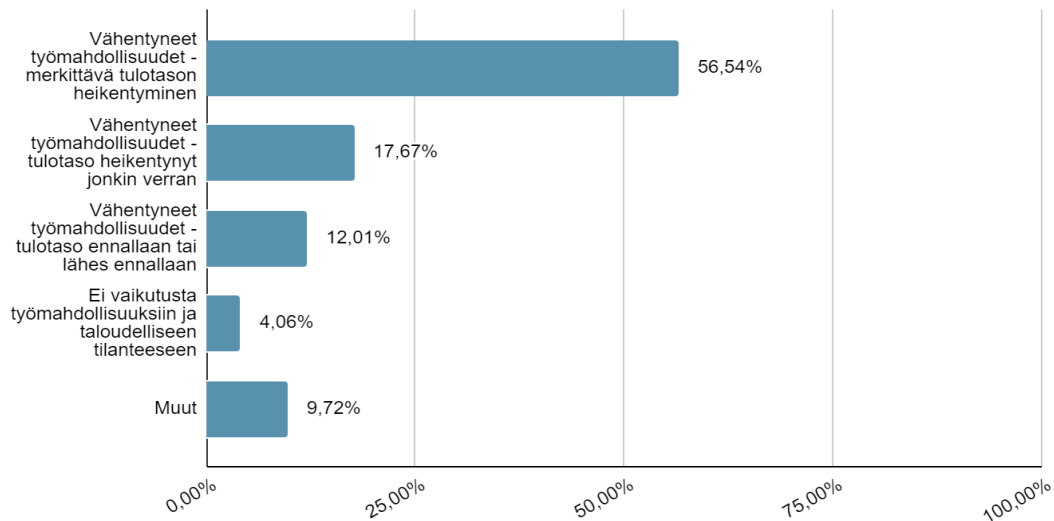
Viidennen vastausluokan vastauksista 22 ei puolestaan sisältänyt riittäviä tietoja selkeän luokittelun tekemiseksi (3,89 % kysymykseen vastanneista). Näissä vastauksissa kerrottiin esimerkiksi työtilaisuuksien vähenemisestä, mutta ei kysymyksenasettelusta huolimatta otettu kantaa tulovaikutuksiin.

”Työmahdollisuudet vähenivät” Vastaja 345

Viidennessä vastausluokassa korostuivat myös erilaiset poikkeukselliset elämäntilanteet. Tutkittavista 20 luokiteltiin viidenteen vastausluokkaan muutoin poikkeuksellisen elämäntilanteen takia (3,53 % kysymykseen vastanneista).

“Minulla on syöpä ja joudun välttelemään kaikkea esiintymisiäni myös jatkossa”.
Vastaja 86

Koronaviruskontrollin vaikutukset taloudelliseen tilanteeseen sekä työmahdollisuuksiin

Kaavio 10. Avovastauksiin perustuvat koronaviruskontrollin vaikutukset musiikin esittäjien taloudelliseen tilanteeseen sekä työmahdollisuuksiin poikkeusolojen aikana.

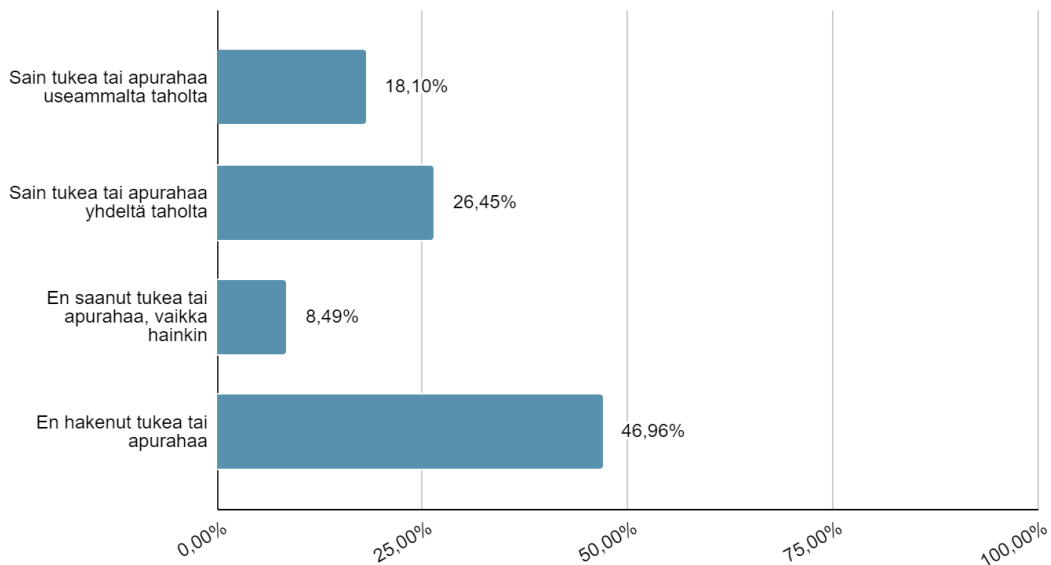
4.3. Poikkeustilatoimien ja koronaviruskontrollin toimenpiteiden rahallinen kompensointi

Käsillä olevan tutkimuksen toisena empiirisenä tutkimuskysymyksenä esitettiin: ”Millaisia vaikutuksia valtion ja muiden instanssien toteuttamilla rahallisilla tukitoimilla (kompensaatiokeinot) oli musiikin esittäjiin valmiuslain toimivaltuuksien voimassaoloaikana 16.3.2020–16.6.2020?”

Webropol-kyselylomakkeessa musiikin esittäjiltä kysyttiin, myönnettiinkö heille poikkeusolojen aikana koronaviruskriisiin liittyvää tukea tai apurahaa työhön musiikin esittäjänä. Vastausvaihtoehtoiksi annettiin: “Sain tukea tai apurahaa useammalta taholta”, “Sain tukea tai apurahaa yhdeltä taholta”, “En saanut tukea tai apurahaa, vaikka hainkin” sekä “En hakenut tukea tai apurahaa”.

Musiikin esittäjistä peräti 46,96 % kertoi, ettei hakenut lainkaan tukea tai apurahaa (332 tutkittavaa). Yhdeltä taholta tukea tai apurahaa sai 26,45 % tutkittavista (187 tutkittavaa). Useammalta taholta tukea tai apurahaa puolestaan sai 18,10 % tutkittavista (128 tutkittavaa). Tutkittavista 8,49 % kertoi, ettei saanut tukea tai apurahaa, vaikka olikin näitä hakenut (60 tutkittavaa).

Myönnetyt tuet ja apurahat

Kaavio 11. Poikkeusolojen aikana myönnetyt tuet ja apurahat.

Kyselytutkimuksessa saatuja vastauksia myös ristiintaulukoitiin Webropol-ohjelman vertaile-toimintoa käyttäen. Ristiintaulukoinnin avulla tarkasteltiin musiikin esittäjän ilmoittaman työmarkkina-aseman suhdetta saavutettuun rahalliseen kompensaatioon. Ristiintaulukoinnin perusteella tukea tai apurahaa ei hakenut lainkaan palkansaajista 60 %, freelancereista 36 %, yksityisistä elinkeinonharjoittajista 19 %, muista yrittäjistä 18 %, työttömistä 30 % ja opiskelijoista 39 %.

Tämän tutkimuksen osiossa 4.2.1. todettiin ristiintaulukoinnin perusteella, että yksityisistä elinkeinonharjoittajista peräti 98 %:lla tulotaso oli laskenut joko jonkin verran tai merkittävästi koronaviruskontrollin toimenpiteiden myötä ja samaan päätyi freelancereista 94 %, muista yrittäjistä 90 %, työttömistä 93 % ja opiskelijoista 88 %. Tätä taustaa vasten peilaten nousee erityisen mielenkiintoiseksi se, miksi peräti 36 % freelancereista, 19 % yksityisistä elinkeinonharjoittajista, 18 % muista yrittäjistä, 30 % työttömistä ja 39 % opiskelijoista ei kuitenkaan hakenut lainkaan tukea tai apurahaa poikkeusolojen aikana. Asian pohdintaa on tarkemmin syvennetty tämän tutkimuksen 5. luvun johtopäätöksissä.

Ristiintaulukoinnin perusteella ilmeni myös, että palkansaajista ainoastaan 5 % ei saanut lainkaan tukea tai apurahaa, vaikka olikin näitä hakenut. Muissa työmarkkina-asemissa vastaava tilanne oli selvästi yleisempi: freelancereista 11 %, yksityisistä elinkeinonharjoittajista 12 %, muista yrittäjistä 8 %, työttömistä 18 % ja opiskelijoista 14 % ei

saanut lainkaan tukea tai apurahaa, vaikka olikin näitä hakenut. Voidaankin todeta, että varsin iso joukko epätyypillisessä työmarkkina-asemassa olevista musiikin esittäjistä ei ole saanut lainkaan tukea tai apurahaa poikkeusolojen aikana, vaikka olikin näitä hakenut.

Ristiintaulukoinnin avulla tarkasteltiin niin ikään, miten kompensatiokeinot tavoittivat eri sukupuolien edustajia. Naisten ja miesten välille ei tämän ristiintaulukoinnin perusteella syntynyt isoja eroja. Naisista 48 %, miehistä 46 % ja muun sukupuolisista 40 % totesi, ettei hakenut lainkaan tukea tai apurahaa. Tukea tai apurahaa yhdeltä taholta sai puolestaan naisista 26 %, miehistä 27 % ja muun sukupuolisista 40 %. Useammalta taholta tukea tai apurahaa sai naisista 19 %, miehistä 18 % ja muun sukupuolisista 20 %. Naisista 7 %, miehistä 9 % ja muun sukupuolisista 0 % ei saanut tukea tai apurahaa, vaikka olikin niitä hakenut. Edelleen korostettakoon, että muun sukupuolisten vastaajien määrä tutkimuksessa oli ainoastaan viisi henkilöä, jolloin yhden vastauksen painoarvo on peräti 20 % koko ryhmästä.

Toisena tutkittavia pyydettiin kertomaan, miltä tahoilta he saivat koronaviruskriisiin liittyvää rahallista tukea poikkeusolojen aikana. Kysymyksessä oli mahdollista valita useampi vastausvaihtoehto. Kysymys ei ollut pakollinen, mutta siihen vastasi tästä huolimatta 695 eri tutkittavaa, joka vastaa 98,30 % kaikista tutkittavista. Valittujen vastausten yhteismäärä puolestaan oli 866 vastausta. Tämän kysymyksen kohdalla 361 tutkittavaa ilmoitti, että ei saanut tukea tai apurahaa lainkaan (51,94 % kaikista kysymykseen vastanneista).

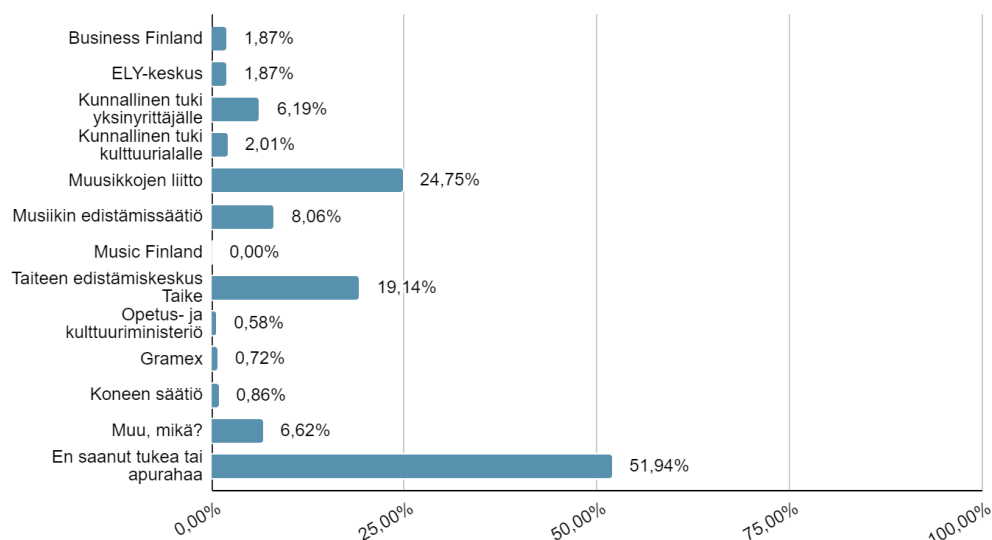
Eniten tukea saatiin Suomen Muusikkojen liitto ry:ltä, josta tukea tai apurahaa oli saanut peräti 24,75 % kaikista kysymykseen vastanneista (172 tutkittavaa). Toiseksi eniten tukea tai apurahaa oli saatu Taiteen edistämiskeskus Taikelta. Taikelta tukea tai apurahaa oli saanut 19,14 % kaikista kysymykseen vastanneista (133 tutkittavaa). Edellä mainitut kaksi tahoa erottuivat tuloksissa selkeästi, sillä kolmanneksi eniten tukea jakanut Musiikin edistämissäätiö (MES) oli myöntänyt tukea tai apurahaa vain 8,06 %:lle kysymykseen vastanneista (56 tutkittavaa). Kunnallista tukea yksityisrittäjälle kertoi puolestaan saaneensa 43 tutkittavaa eli 6,19 % kaikista kysymykseen vastanneista.

Tämän tutkimuksen perusteella muilta tahoilta saatiin huomattavasti vähemmän tukea. Kunnallista tukea kulttuurialalle kertoi saaneensa 14 tutkittavaa eli 2,01 % kaikista kysymykseen vastanneista. Business Finlandilta tukea oli saanut 13 tutkittavaa eli 1,87 % kaikista kysymykseen vastanneista ja niin ikään 13 tutkittavaa eli 1,87 % kaikista kysymykseen vastanneista oli saanut tukea ELY-keskuksilta. Koneen säätiöltä tukea tai

apurahaa oli saanut kuusi tutkittavaa eli 0,86 % kaikista kysymykseen vastanneista ja Gramexilta viisi tutkittavaa eli 0,72 % kaikista kysymykseen vastanneista. Opetus- ja kulttuuriministeriöltä tukea tai apurahaa oli saanut neljä tutkittavaa eli 0,58 % kaikista kysymykseen vastanneista. Yksikään tutkittava ei ollut saanut tukea Music Finlandilta (0,00 % kaikista kysymykseen vastanneista).

Tutkittavista 46 henkilöä kertoi saaneensa tukea muulta taholta. Tämä vastaa 6,62 % kaikista kysymykseen vastanneista. Avoimissa tekstivastauksissa neljä tutkittavaa kertoi saaneensa tukea Svenska Kulturfondenilta (0,58 % kaikista kysymykseen vastanneista) ja kolme tutkittavaa puolestaan Alfred Kordelinin säätiöltä (0,43 % kaikista kysymykseen vastanneista). Avoimissa tekstivastauksissa yksittäisiä mainintoja saivat seuraavat tukea tai apurahaa myöntäneet tahot: Helsingin muusikot ry, Alli Paasikiven Säätiö, Sibelius Akatemia, Helsingin kaupunki, Musiikintekijöiden rahasto, Oopperakoulutuksen kummit ry, Pro Musica säätiö, Ålands Kulturdelegation sekä Paulon säätiö. Eniten avovastauksissa nousi kuitenkin esille Kansaneläkelaitokselta saatu työttömyysetuus tai toimeentulotuki sekä Finka-työttömyyskassan tarjoama tuki. Kansaneläkelaitoksen nosti esille 10 avovastaaajaa (1,44 %) ja Finka-työttömyyskassan puolestaan 12 avovastaaajaa (1,73 %). Yksittäisissä vastauksissa kerrottiin lisäksi poikkeusolojen jälkeen myönnetystä tuesta tai käsittelyssä olevista hakemuksista.

Tuen tai apurahan myöntäjät

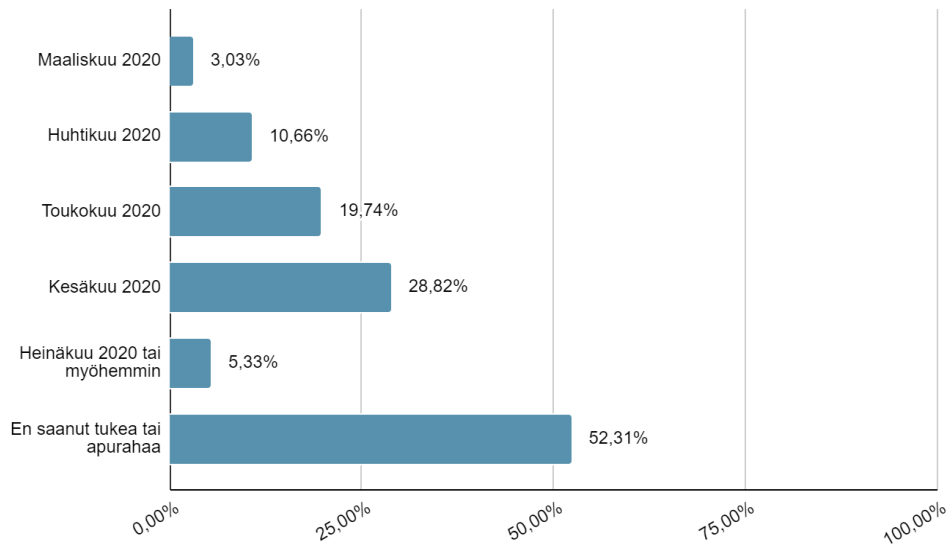
Kaavio 12. Tukia ja apurahoja myöntäneet tahot.

Webropol-kyselyssä selvitettiin myös missä kuussa musiikin esittäjille myönnettiin koronaviruskriisiin liittyvää tukea tai apurahaa sekä lisäksi, missä kuussa tällainen tuki tai apuraha maksettiin. Pyrkimyksenä oli analysoida tukien myöntämisen ja maksatuksen nopeutta sekä oikea-aikaisuutta.

Ensin musiikin esittäjiltä kysyttiin, missä kuussa heille *myönnettiin* koronaviruskriisiin liittyvää tukea tai apurahaa. Koska tukia ja apurahoja pystyi saamaan useammalta taholta ja useampana eri aikana, oli kysymyksessä myös mahdollisuus valita useampi vastausvaihtoehto. Kysymykseen vastaaminen ei ollut pakollista, mutta kysymykseen vastasi tästä huolimatta 694 eri tutkittavaa eli 98,16 % kaikista kyselytutkimuksen vastanneista. Valittujen vastausten yhteismäärä oli puolestaan 832 vastausta.

Tässä kysymyksessä 52,31 % tutkittavista ilmoitti, ettei saanut tukea tai apurahaa lainkaan (363 tutkittavaa). Selkeästi eniten tukea tai apurahaa myönnettiin kesäkuussa 2020, sillä peräti 200 tutkittavaa ilmoitti saaneensa myönteisen päätöksen kesäkuussa. Tämä vastaa 28,82 % kaikista kysymykseen vastanneista. Toiseksi eniten tukea tai apurahaa myönnettiin toukokuussa 2020, sillä 137 tutkittavaa ilmoitti saaneensa toukokuussa myönteisen päätöksen. Tämä vastaa 19,74 % kaikista kysymykseen vastanneista. Huhtikuussa 2020 myönteisen päätöksen tuesta tai apurahasta sai puolestaan 74 tutkittavaa eli 10,66 % kaikista kysymykseen vastanneista. Maaliskuussa 2020 myönteisen päätöksen sai ainoastaan 21 tutkittavaa eli 3,03 % kaikista kysymykseen vastanneista. Heinäkuun 2020 ja kyselylomakkeen täyttöhetken välillä myönteisen päätöksen tuesta tai apurahasta oli saanut 37 tutkittavaa eli 5,33 % kaikista kysymykseen vastanneista. Kyselyyn oli mahdollista vastata aikavälillä 25.8.2020–11.9.2020.

Tuen tai apurahan myöntämiskuukausi

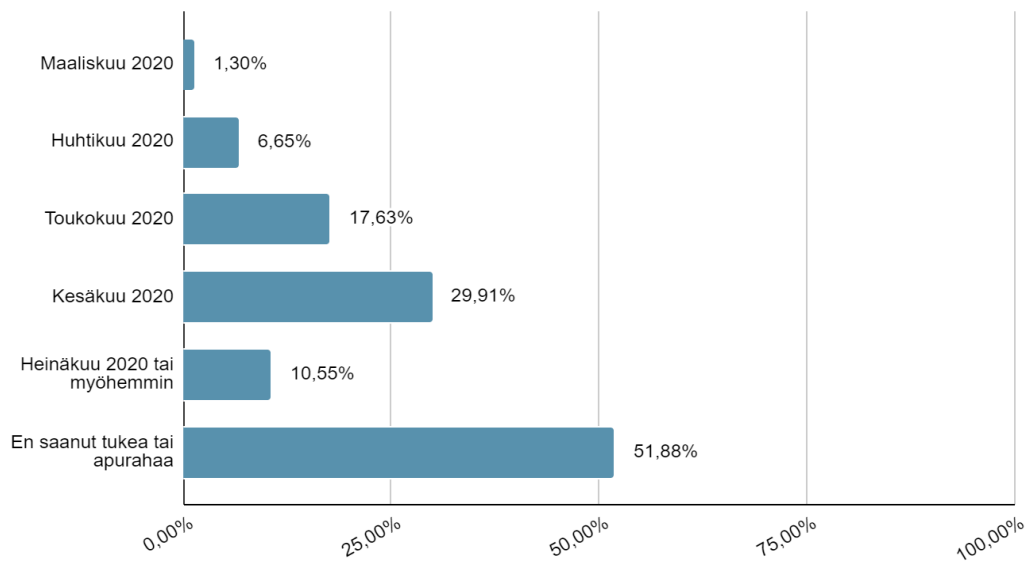
Kaavio 13. Tuen tai apurahan myöntämiskuukausi.

Edellisen kysymyksen tematiikkaa jatkettiin Webropol-lomakkeen kysymyksessä 19, kun selvitettiin, milloin vastaajien koronaviruksen takia saama tuki tai apuraha *maksettiin*.

Tässäkin kysymyksessä oli mahdollista valita useampi vaihtoehto eikä tähänkään kysymykseen vastaaminen ollut pakollista. Kysymykseen vastasi yhteensä 692 eri tutkittavaa eli 97,88 % kaikista kyselylomakkeeseen vastanneista. Valittujen vastausten yhteismäärä oli puolestaan 816 vastausta.

Tämän kysymyksen kohdalla 51,88 % kysymykseen vastanneista ilmaisi, ettei saanut tukea tai apurahaa (359 tutkittavaa). Aiemman kysymyksen tuloksia mukailien tukia tai apurahoja myös *maksettiin* selkeästi eniten kesäkuussa 2020. Kysymykseen vastanneista 29,91 % kertoi maksatuksen tapahtuneen kesäkuussa 2020 (207 tutkittavaa). Toukokuussa 2020 maksettiin tukia tai apurahoja 17,63 %:lle kysymykseen vastanneista (122 tutkittavaa). Tutkittavista 73 henkilöä puolestaan ilmoitti, että heille myönnetty tuki tai apuraha maksettiin heinäkuussa 2020 tai myöhemmin. Tämä vastaa 10,55 % kaikista kysymykseen vastanneista henkilöistä. Edelleen korostettakoon, että kyselyyn oli mahdollista vastata aikavälillä 25.8.2020–11.9.2020. Huhtikuussa 2020 tukea maksettiin 46 tutkittavalle eli 6,65 %:lle kaikista kysymykseen vastanneista ja maaliskuussa 2020 tukea maksettiin ainoastaan yhdeksälle tutkittavalle eli 1,30 %:lle kaikista kysymykseen vastanneista.

Tuen tai apurahan maksamiskuukausi

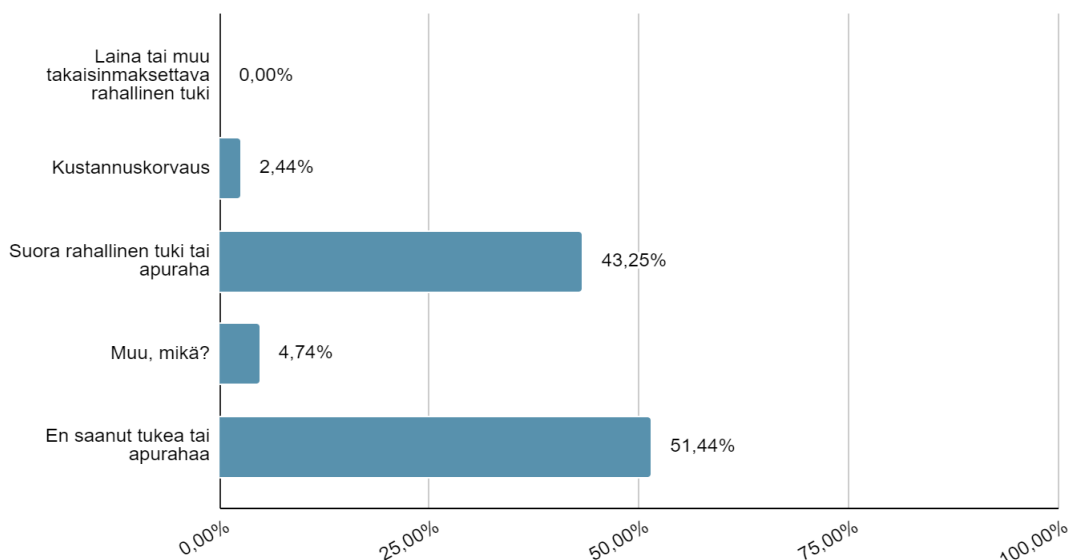

Kaavio 14. Tuen tai apurahan maksamisen kuukausi.

Musiikin esittäjiltä kysyttiin niin ikään, millainen oli koronaviruskriisin takia saadun tuen tai apurahan muoto. Kysymykseen vastaaminen ei ollut pakollista, mutta kysymys sai yhteensä 696 eri tutkittavan vastausta (98,44 % kaikista tutkittavista). Kysymykseen oli mahdollista valita useampi vastausvaihtoehto ja valittujen vastausten yhteismääräksi muodostui 709.

Kysymykseen vastanneista 51,44 % ilmoitti, ettei saanut tukea tai apurahaa (358 tutkittavaa). Suoraa rahallista tukea tai apurahaa sai 43,25 % kaikista kysymykseen vastanneista (301 tutkittavaa). Kustannuskorvauksia sai 17 tutkittavaa eli 2,44 % kaikista kysymykseen vastanneista. Lainaa tai muuta takaisinmaksettavaa rahallista tukea ei saanut yksikään tutkittava (0,00 % kaikista kysymykseen vastanneista). “Muu, mikä?” -vastausvaihtoehdon valitsi 33 tutkittavaa eli 4,74 % kaikista kysymykseen vastanneista. Avoimissa lisätekstivastauksissa korostuivat Kansaneläkelaitokselta saadut tuet sekä Finka-työttömyyskassan ansiosidonnainen työttömyyspäiväraha. Edellä mainittuihin ilmiöihin viittasi tekstivastauksissaan yhteensä 22 tutkittavaa (3,16 % kaikista kysymykseen vastanneista). Muissa lisätekstivastauksissa täsmennettiin lähinnä, millaista suoraa rahallista tukea oli saatu (esimerkiksi “Muusikkoliiton tuki 1000 €”). Toisaalta muutamissa yksittäisissä vastauksissa myös kerrottiin omasta muutoin poikkeavasta tilanteesta (esimerkiksi “Minulla on koronatilanteesta riippumaton 5 vuotinen taiteilija-apuraha”).

Tuen tai apurahan muoto

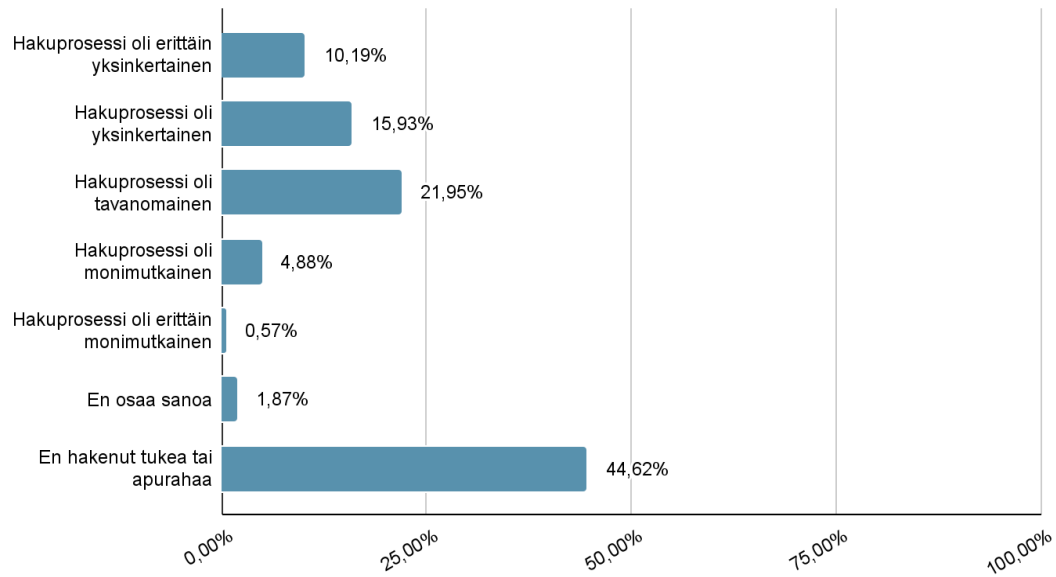

Kaavio 15. Tuen tai apurahan muoto.

Viimeisenä tutkimuksessa selvitettiin, millaisena tutkittavat kokivat koronaviruskriisiin liittyvän tuen tai apurahan hakuprosessin. Kysymykseen vastaaminen ei ollut pakollista, mutta kysymykseen vastasi peräti 98,59 % kaikista tutkittavista (697 tutkittavaa). Kysymykseen oli mahdollista valita ainoastaan yksi vastausvaihtoehto. Annetut vastausvaihtoehdot olivat: “Hakuprosessi oli erittäin yksinkertainen”, “Hakuprosessi oli yksinkertainen”, “Hakuprosessi oli tavanomainen”, “Hakuprosessi oli monimutkainen”, “Hakuprosessi oli erittäin monimutkainen”, “En osaa sanoa” sekä “En hakenut tukea tai apurahaa”.

Vastaajista 44,62 % ilmoitti tämän kysymyksen kohdalla, ettei hakenut lainkaan tukea tai apurahaa (311 tutkittavaa). Varsin suuri osa tutkittavista piti hakuprosessia tavanomaisena. Tähän vaihtoehtoon päätyikin 21,95 % kaikista kysymykseen vastanneista (153 tutkittavaa). Vastaajista 15,93 % piti hakuprosessia yksinkertaisena (111 tutkittavaa) ja 10,19 % puolestaan piti hakuprosessia erittäin yksinkertaisena (71 tutkittavaa). Monimutkaisena hakuprosessia piti 4,88 % kaikista kysymykseen vastanneista (34 tutkittavaa) ja ainoastaan neljä tutkittavaa eli 0,57 % kaikista kysymykseen vastanneista piti hakuprosessia erittäin monimutkaisena. “En osaa sanoa” -vaihtoehtoon päätyi 13 tutkittavaa eli 1,87 % kaikista kysymykseen vastanneista.

Tukien ja apurahojen hakuprosessin luonne

Kaavio 16. Tukien ja apurahojen hakuprosessin luonne.

Yhteenvedona edellä esitetyistä tutkimustuloksista voidaan todeta, että lähes puolet musiikin esittäjistä ei lainkaan hakenut tukea tai apurahaa poikkeusolojen aikana, vaikka edeltävästä alaluvusta ilmenevään tapaan valtaosa musiikin esittäjistä kohtasikin samaan aikaan koronaviruskontrollin myötä tulotason laskua. Lisäksi edellä esitetyistä tutkimustuloksista ilmeni, että osa musiikin esittäjistä ei lainkaan saanut tukea tai apurahaa poikkeusolojen aikana, vaikka olikin näitä hakenut. Ristiintaulukoinnin perusteella tilanne, jossa tukea tai apurahaa ei hakemisesta huolimatta myönnetty, oli selvästi yleisempi epätyypillisessä työmarkkina-asemassa olevilla kuin palkansaajilla. Tukia ja apurahoja myönnettiin sekä maksettiin tyypillisimmin kesäkuussa 2020 eli vasta kolmantena kuukautena poikkeusolojen alkamisesta. Toisaalta tulosten perusteella voidaan myös todeta, että selvästi suurin osa jaetusta tuesta oli suoraa rahallista tukea eikä esimerkiksi takaisinmaksettavaa lainaa ja lisäksi musiikin esittäjät kokivat koronavirusspesifien tukien tai apurahojen hakuprosessit pääosin tavanomaisiksi, yksinkertaisiksi tai jopa erittäin yksinkertaisiksi.

5. Yhteenveto ja johtopäätökset

5.1. Tulosten yhteenveto

Käsillä olevan tutkimuksen ensimmäisenä empiirisenä tutkimuskysymyksenä esitettiin:

”Millä tavalla valtioneuvoston ja toimivaltaisten viranomaisten poikkeustilatoimet ja muut koronaviruskontrollin toimenpiteet vaikuttivat musiikin esittäjien taloudelliseen tilanteeseen sekä työmahdollisuuksiin valmiuslain toimivaltuuksien voimassaoloaikana eli 16.3.2020–16.6.2020?” Edellä alaluvussa 4.2. on esitetty kattavaa tutkimusdataa, kyselytuloksia, kaavioita ja ristiintaulukointeja aiheeseen liittyen.

Yhteenvetona ja vastauksena ensimmäiseen empiiriseen tutkimuskysymykseen voidaan todeta, että valtioneuvoston ja toimivaltaisten viranomaisten poikkeustilatoimilla ja muilla koronaviruskontrollin toimenpiteillä oli erittäin merkittäviä negatiivisia vaikutuksia musiikin esittäjien taloudelliseen tilanteeseen sekä työmahdollisuuksiin valmiuslain toimivaltuuksien voimassaoloaikana eli 16.3.2020–16.6.2020. Kyselyyn vastanneista musiikin esittäjistä peräti 77,51 % kertoi, että koronakriisi ja koronaviruskontrolli oli vähentänyt heidän työtilaisuuksiaan merkittävästi ja 17,82 % musiikin esittäjistä puolestaan totesi, että koronakriisi ja koronaviruskontrolli oli vähentänyt heidän työtilaisuuksiaan jonkin verran. Musiikin esittäjistä yli puolet eli 51,20 % koki, että koronakriisin hillitsemiseksi tehdyt viranomaistoimet laskivat merkittävästi heidän tulotasoaan poikkeusolojen aikana ja 36,21 % puolestaan koki, että viranomaistoimet laskivat heidän tulotasoaan jonkin verran poikkeusolojen aikana. Ajanjaksojen 16.3.2019–16.6.2019 ja 16.3.2020–16.6.2020 välisessä vertailussa jopa 20,51 % kaikista musiikin esittäjistä kertoi tulojensa vähentyneen peräti 91–100 prosenttia. Ristiintaulukointien perusteella puolestaan ilmeni, että negatiivisimmat työ- ja talousvaikutukset olivat selvästi yleisempiä muissa työmarkkina-asemissa kuin palkansaajilla.

Käsillä olevan tutkimuksen toisena empiirisenä tutkimuskysymyksenä esitettiin: ”Millaisia vaikutuksia valtion ja muiden instanssien toteuttamilla rahallisilla tukitoimilla (kompensaatiokeinot) oli musiikin esittäjiin aikavälillä 16.3.2020–16.6.2020?” Edellä alaluvussa 4.3. on esitetty kattavaa tutkimusdataa, kyselytuloksia, kaavioita ja ristiintaulukointeja aiheeseen liittyen.

Tuloksien perusteella on todettavissa, että peräti 55,45 % tutkittavista musiikin esittäjistä ei saanut tai hakenut lainkaan tukea tai apurahaa poikkeusolojen aikana. Prosentuaalinen osuus on erityisen suuri, kun sitä peilataan edellä esitettyihin lukuihin, joiden mukaan musiikin

esittäjistä 87,41 % oli kuitenkin menettänyt koronaviruskontrollin myötä merkittävästi tai jonkin verran tuloja poikkeusolojen aikana. Ristiintaulukointien perusteella puolestaan ilmeni, että peräti 36 % freelancereista, 19 % yksityisistä elinkeinonharjoittajista, 18 % muista yrittäjistä, 30 % työttömistä ja 39 % opiskelijoista ei *hakenut* lainkaan tukea tai apurahaa poikkeusolojen aikana, vaikka alaluvussa 4.2. todettiin ristiintaulukoinnin perusteella, että yksityisistä elinkeinonharjoittajista 98 %:lla tulotaso oli laskenut joko jonkin verran tai merkittävästi koronaviruskontrollin toimenpiteiden myötä ja samaan päätyi freelancereista 94 %, muista yrittäjistä 90 %, työttömistä 93 % sekä opiskelijoista 88 %

Edellä esitetyn valossa voidaankin esittää ainakin spekulatiivinen kysymys siitä, olivatko eri tukimuotojen hakukriteerit lähtökohtaisesti sen suuntaisia, että edellä mainituissa työmarkkina-asemissa olevat henkilöt eivät kokeneet niitä itselleen saavutettaviksi. Tämän tutkimuksen keräämän datan valossa ei kuitenkaan pystytä antamaan suoraa vastausta sille, miksi niin iso osa freelancereista, yksityisistä elinkeinonharjoittajista, muista yrittäjistä, työttömistä sekä opiskelijoista ei hakenut lainkaan tukea tai apurahaa, vaikka he laajalla skaalalla kokivatkin tulonmenetyksiä koronaviruskontrollin toimenpiteiden myötä.

Käsillä olevan tutkimuksen tuloksista ilmeni myös, että ainakin osa musiikin esittäjistä ei saanut lainkaan tukea tai apurahaa poikkeusolojen aikana, vaikka olikin näitä hakenut. Ristiintaulukoinnin perusteella palkansaaajista ainoastaan 5 % ei saanut lainkaan tukea tai apurahaa, vaikka olikin näitä hakenut. Muissa työmarkkina-asemissa ilmiö oli selvästi yleisempi: freelancereilla vastaava prosenttilukema oli 11 %, yksityisillä elinkeinonharjoittajilla 12 %, muilla yrittäjillä 8 %, työttömillä 18 % ja opiskelijoilla 14 %.

Tulosten perusteella ilmeni myös, että selkeästi eniten tukia ja apurahoja myönnettiin sekä maksettiin vasta kesäkuussa 2020. Vapaaehtoiseen kysymykseen vastanneista tutkittavista 28,82 % kertoi saaneensa *myöntävän päätöksen* tuesta tai apurahasta kesäkuussa 2020 ja 29,91 % puolestaan totesi saamansa tuen tai apurahan *maksatuksen* tapahtuneen kesäkuussa 2020. Toiseksi yleisimmäksi kuukaudeksi nousi sekä myöntöjen että maksatusten osalta toukokuu 2020. Maaliskuussa 2020 tukea tai apurahaa maksettiin vain yhdeksälle tutkittavalle, joka vastaa ainoastaan 1,30 % kaikista vapaaehtoiseen kysymykseen vastanneista. Huhtikuussa 2020 tukea tai apurahaa maksettiin vain 46 tutkittavalle eli 6,65 %:lle kaikista kysymykseen vastanneista. Edellä esitetyn perusteella vaikuttaa siltä, että tukien ja apurahojen luomisprosessi, hakuprosessi ja maksatusprosessi on ollut varsin pitkäkestoinen, kun suuri osa myöntävistä päätöksistä ja maksatuksista on tapahtunut vasta

kolmantena kuukautena poikkeusolojen alkamisen jälkeen. Tuloksista onkin pääteltävissä ainakin jonkinasteista hitautta tukien myöntämisessä ja maksatuksessa.

Jaetun kompensaation osalta selkeäksi positiiviseksi ilmiöksi nousi kuitenkin se, että musiikin esittäjien mukaan koronaviruskriisiin liittyvien tukien ja apurahojen hakuprosessi ei ollut monimutkainen. Tutkittavista ainoastaan 4,88 % piti hakuprosessia monimutkaisena ja 0,57 % puolestaan erittäin monimutkaisena. Jaettu tuki oli myös suurelta osin suoraa rahallista tukea eikä esimerkiksi takaisinmaksettavaa lainaa jaettu yhdellekään vastaajalle valtion tai muiden instanssien toimesta.

Tämän tutkimuksen ajatuspohjassa todettiin muun ohella Kaija Rensujeffin tutkimustyöhön viitaten, että musiikin esittäjät kärsivät Suomessa jo ennen pandemiaa epätyypillisistä työsuhteista.⁹⁹ Epätyypillisen eli prekaarin työn määritelmät ja käytetty terminologia ovat vaihdelleet riippuen maasta ja kontekstista¹⁰⁰, mutta prekaarin työn määritelmiin ja olennaispiirteisiin on usein liitetty muun muassa työllisyyden epävarmuutta, toimeentulon riittämättömyyttä, työn riskien kantamista yritysten tai valtion sijaan sekä rajoitettuja sosiaalietuksia ja lainsäädännöllistä suojaa.¹⁰¹ Aiemman tutkimuskirjallisuuden pohjalta voidaankin ajatella, että esittävän säveltaiteen ala oli tietyllä tapaa haavoittuvainen jo ennen koronaviruskriisiä.

Lisäksi ensimmäiset kansainväliset tutkimukset, tilastotiedot ja kotimaiset kyselytutkimukset osoittivat, että koronaviruskriisi iski juuri kulttuurialalle ja vieläpä esittävän musiikin alalle erityisen vahvasti.¹⁰² Tutkimuskirjallisuudessa on esitetty myös näkemyksiä siitä, että ne kulttuurialan ammattilaiset, joilla oli epätyypillisiä työjärjestelyjä, kohtasivat merkittävästi enemmän negatiivisia työ- ja talousvaikutuksia koronaviruskriisin myötä, kun heitä verrataan niihin kulttuurialan ammattilaisiin, jotka olivat vakituisissa palkkatöissä.¹⁰³

Käsillä olevan tutkimuksen tulokset ovat samansuuntaisia kuin kansainvälisten tutkimustietojen, tilastotietojen ja ensimmäisten kotimaisten kyselytutkimuksien tulokset ja näkemykset. Käsillä oleva tutkimus vahvistaakin aiemman tutkimuskirjallisuuden antamaa kuvaa siitä, että koronaviruskriisi ja sen johdosta tehdyt poikkeustilatoimet sekä

---

⁹⁹ Rensujeff 2015, s. 16, 53–55, 151 ja 168.

¹⁰⁰ Kreshpaj et al. 2020, s. 236, Quinlan 2012, s. 3–23.

¹⁰¹ Kalleberg – Vallas 2018, s. 1, Kreshpaj et al. 2020, s. 235–247.

¹⁰² OECD 2020, s. 2–4, Cultural statistics – cultural employment. Eurostat 2021, Ruusuvirta et al. 2020, s. 109, 111, 114 ja 125.

¹⁰³ Elstad et al. 2022, s. 473, 475 ja 478, Ruusuvirta et al. 2020, s. 114 ja 125.

koronaviruskontrollin muut toimenpiteet vaikuttivat erityisen negatiivisesti musiikin esittäjien työmahdollisuuksiin sekä talouteen. Niin ikään käsillä oleva tutkimus vahvistaa aiemman tutkimuskirjallisuuden jo luomaa kuvaa siitä, että negatiivisimmat vaikutukset koronaviruskiirisiin ja koronaviruskontrollin myötä kertyivät jo valmiiksi epätyypillisissä ja siten haavoittuvissa työmarkkina-asemissa oleville, kuten freelancereille ja yksityisille elinkeinonharjoittajille palkansaajien sijaan.

Kansainvälisessä tutkimuskirjallisuudessa on niin ikään esitetty kritiikkiä koronaviruskriisin myötä jaettuja rahallisia tukia kohtaan. Tukitoimia on muun muassa moitittu hitaudesta, tukien on katsottu hyödyntäneen enemmän organisaatioita kuin kulttuurialan työntekijöitä ja ennen kaikkea tukitoimien on katsottu ainakin osittain “valuvan” kulttuurialan ohitse johtuen nimenomaisesti epätyypillisistä työsuhteista ja liiketoimintamalleista.¹⁰⁴

Käsillä olevassa tutkimuksessa ilmeni myös tiettyjä puutteita kotimaassa toteutettujen kompensatiokeinojen osalta. Peräti 55,45 % tutkittavista musiikin esittäjistä ei saanut tai hakenut lainkaan tukea tai apurahaa poikkeusolojen aikana, vaikka samasta joukosta peräti 87,41 % oli kuitenkin menettänyt koronaviruskontrollin myötä jonkin verran tai merkittävästi tuloja poikkeusolojen aikana. Tuloksista ilmeni myös, että ainakin osa epätyypillisessä työmarkkina-asemassa olevista musiikin esittäjistä ei saanut lainkaan tukea tai apurahaa, vaikka olikin näitä hakenut. Niin ikään tuloksista ilmeni myös ainakin tietynlaista hitautta kompensation myöntämisen ja maksatuksen osalta, kun yleisin tuen myöntämis- ja maksamiskuukausi oli tutkittavien joukossa selkeästi kesäkuu 2020 eli vasta kolmas kuukausi poikkeusolojen alkamisen jälkeen.

Edellä esitettyjen tulosten perusteella voidaan esittää toimenpidesuosituksena, että mahdollisten tulevien yhteiskunnallisten kriisien ja poikkeusolojen aikana valtioneuvoston ja toimivaltaisten viranomaisten tulisi kehittää paremmin suunnattuja toimintamalleja, joilla taloudellista kompensatiota jaetaan oikea-aikaisesti musiikin esittäjille. Kompensaation jakamisessa viranomaisten tulisi paremmin huomioida musiikin esittäjien epätyypilliset ja usein päällekkäiset työmarkkina-asetat.

---

¹⁰⁴ Doustaly – Roy 2022, s. 79–92, OECD 2020, s. 2–4.

5.2. Tutkimuksen luotettavuus

Käsillä olevan tutkimuksen luotettavuutta lisää se, että tutkimuksen perusjoukko on tavoitettu onnistuneesti. Tutkimuksen perusjoukoksi on valittu Suomen Muusikkojen liitto ry:n jäsenistöön kuuluvat musiikin esittäjät. Tässä tutkimuksessa “musiikin esittäjä” -käsite rajattiin esittävän säveltaiteen alalla tapahtuvan työnteon ja alalta saatujen tulojen perusteella. Suomen Muusikkojen liitto ry välitti kyselyn sähköpostitse kaikille niille jäsenilleen, jotka olivat antaneet sähköpostiosoitteensa liiton käyttöön. Kyselyn vastaanotti 3 377 henkilöä, kun Suomen Muusikkojen liitto ry:n kokonaisjäsenmäärä on kyselytutkimuksen toteuttamisen ajankohtana ollut noin 3 600 jäsentä. Kyselyn onkin siis vastaanottanut yli 90 % perusjoukosta. Vastaaajia saatiin puolestaan peräti 707, joka tarkoittaa, että tutkimukseen on osallistunut lähes 20 % perusjoukosta. Vastausprosentin ollessa näin korkea voidaan katsoa, että tulokset ovat yleistettävissä koko perusjoukossa eli Suomen Muusikkojen liitto ry:n jäsenistöön kuuluvien musiikin esittäjien joukossa.

Todettakoon vielä, että täysin yksiselitteistä tietoa musiikin esittäjien kokonaismäärästä Suomessa ei ole saatavilla. Kaija Rensujeff on kuitenkin arvioinut, että säveltaiteen alalla on vuonna 2010 toiminut noin 4 500 henkilöä. Rensujeff on saman tutkimuksen yhteydessä arvioinut, että säveltaiteen alalla taitelijoiden määrä on noussut 2000-luvun alussa erittäin maltillisesti (noin 7 %).¹⁰⁵ Rensujeffin tutkimustulos on ollut tätä tutkimusta koskevan kyselytutkimuksen toteuttamisen hetkellä noin 10 vuotta vanha, mutta ainakin suuntaa antavana lukemana sitä voidaan pitää musiikin esittäjien kokonaismäärästä Suomessa. Rensujeffin tutkimustiedon perusteella voidaankin todeta, että varsin iso osa kotimaisista musiikin esittäjistä on Suomen Muusikkojen liitto ry:n jäseniä.

Kyselylomakkeen taustakysymysten perusteella pystytään myös toteamaan, että vastaajat edustivat kaiken kaikkiaan monipuolisesti ja varsin tasapainoisesti koko musiikin esittäjien joukkoa. Taustakysymysten vastausten perusteella vastaajia saatiin varsin tasapuolisesti kaikista eri työikäisten ikäluokista ja toisaalta työikäisen väestön ulkopuolisia vastauksia (ikäspektrin ääripäät) ei tullut juuri lainkaan. Taustakysymysten vastausten perusteella voidaan myös todeta, että eri sukupuolet olivat hyvin edustettuina otoksessa. Tutkimus onnistui taustakysymysten perusteella tavoittamaan myös musiikin eri tyyllilajien edustajat perusjoukon sisällä ja niin ikään musiikin esittäjiä tavoitettiin myös monipuolisesti erilaisista

---

¹⁰⁵ Rensujeff 2015, s. 150.

työmarkkina-aseamista. Taustakysymyksiin saatujen vastausten perusteella voidaan edelleen lausua, että kyselytutkimus onnistui tavoittamaan monipuolisesti myös eri koulutustaustan omaavia musiikin esittäjiä.

Valtaosa vastaajista ilmoitti taustakysymyksessä numero 6 omaavansa pitkän työkokemuksen musiikin esittäjänä. Lisäksi erityisen huomionarvoista taustakysymyksen numero 6 vastauksissa on se, että vastaajista ainoastaan kaksi kertoi, että heillä ei ole lainkaan aiempaa työkokemusta musiikin esittäjänä. Tämä vastaa ainoastaan 0,28 % kaikista vastaajista (n = 707). Työmarkkina-asemaa koskevassa taustakysymyksessä ainoastaan yksi vastaaja määritteli itsensä “Muu, mikä?” -vaihtoehdon kautta harrastajaksi, joka entisestään vahvistaa kuvaa siitä, että tutkimus on onnistunut perusjoukkonsa tavoittamisessa hyvin. Otokseen ei vaikuta tulleen juurikaan sellaisia vastaajia, jotka eivät sinne tämän tutkimuksen musiikin esittäjän -käsitteenmäärittelyn perusteella (ammattimainen työtoiminta) kuulu. Edellä referoitujen vastausten pohjalta voidaankin todeta, että kyselytutkimus vaikuttaa tavoittaneen hyvin perusjoukoksi valitut Suomen Muusikkojen liitto ry:n jäsenistöön kuuluvat musiikin esittäjät.

Kyselylomakkeen taustakysymyksissä vastaajia pyydettiin edellä esitettyjen tietojen ohella kertomaan asuinmaakuntansa. Vastausten määrä painottui selkeästi Uudellemaalle (64,07 % kaikista vastaajista), joka vaikuttaa ensisilmäyksellä varsin huomionarvoisen suurelta lukemalta. Kaija Rensujeffin tutkimuksesta kuitenkin selviää, että jo vuonna 2010 säveltaiteilijoista noin 60 % on asunut Uudellamaalla. Rensujeff viittaa tutkimuksessaan edelleen myös ulkomaisiin taiteilijatutkimuksiin ja toteaa, että taiteilijoiden keskittyminen metropolialueelle on universaali ilmiö.¹⁰⁶ Edellä esitetty Rensujeffin tutkimustieto säveltaiteilijoiden painottumisesta Uudellemaalle on hyvin linjassa myös tämän tutkimuksen vastausten kanssa, joten Uudenmaan suurta vastausprosenttia ei tästä syystä voi pitää käsillä olevan tutkimuksen luotettavuutta vähentävänä seikkana, pikemminkin jopa päinvastoin, sillä tämäkin tutkimus toistaa vanhaa tietoa siitä, että säveltaiteen edustajat ovat keskittyneet Suomessa vahvasti Uudenmaan alueelle.

Käsillä oleva tutkimus on toistanut myös muita aiempia tutkimustuloksia. Rensujeff on viitannut oman kyselytutkimuksensa tuloksiin sekä aiempiin tutkimuksiin ja todennut, että säveltaide on ollut hyvin miesvaltainen taiteenala.¹⁰⁷ Lisäksi Rensujeff on todennut, että noin

---

¹⁰⁶ Rensujeff 2015, s. 37–38.

¹⁰⁷ Rensujeff 2015, s. 150.

80 % säveltaiteen alalla toimivista on hankkinut koulutuksen taiteilija-ammattiinsa.¹⁰⁸ Myös tämän tutkimuksen taustakysymysten vastaukset ovat toistaneet tietoa musiikin esittäjien miesvaltaisuudesta sekä noin 80 % kouluttautumisasasteesta säveltaiteen alalla. Voidaankin katsoa, että käsillä olevan tutkimuksen luotettavuutta lisää se, että tutkimus on onnistunut toistamaan useita aiempien tutkimusten mukaisia tuloksia säveltaiteen edustajista.

Kyselylomakkeen lopussa olleessa ”Sana on vapaa” -kohdassa kaksi vastaajaa esitti palautetta kyselyn kielivalinnoista toivoen myös ruotsinkielistä lomaketta. Lisäksi yksi vastaaja antoi asuinmaakuntaa koskevassa kysymyksessä vastauksen ”Österbotten” eli ruotsiksi Pohjanmaa. Voidaankin varsin perustellusti pohtia sitä, olisiko kyselylomakkeesta tullut laatia myös ruotsinkielinen kieliversio suomenkielisen ja englanninkielisen kieliversion ohelle. Ruotsinkielisellä versiolla olisi mahdollisesti tavoitettu ruotsinkielisten alueiden musiikin esittäjiä paremmin. Voidaan ainakin esittää kysymys siitä, onko tutkimuksen tulos tältä osin hieman vääristynyt, mikäli ruotsinkielisiä musiikin esittäjiä ei ole täysimääräisesti tavoitettu kyselytutkimuksella. Kaija Rensujeffin tutkimuksen mukaan ruotsinkielisten osuus säveltaiteen alalla vuonna 2010 oli 4 %¹⁰⁹ eli tähän tietoon peilaten erityisen merkittävää otantaa ei kuitenkaan liene menetetty.

Käsillä olevan tutkimuksen luotettavuutta lisää niin ikään se, että valtaosa kyselylomakkeen lopullisista sanamuodoista oli luonteeltaan objektiivisia, varsin selkeäsanaisia sekä yksiselitteisiä. Tätä käsitystä vahvistaa myös kyselylomakkeen lopussa ollut ”Sana on vapaa” -kohta, jossa ei juurikaan esitetty kritiikkiä kyselylomakkeen sanamuodoista tai vaikeaselkoisuudesta. Kolme yksittäistä kritiikkiä (0,42 % kaikista tutkittavista) kuitenkin saatiin. Näissä palautteissa esitettiin parannusehdotuksia kyselylomakkeen sisältöön. Yksi palautetta antaneista oli kuukausipalkkainen työntekijä ja koki epävarmaksi sen, että lasketaanko esittämättä jääneet palkkatyöhön kuuluvat näytökset menetetyiksi työtilaisuuksiksi. Toinen vastaaja puolestaan toivoi, että kompensatiota koskevissa kysymyksissä olisi annettu ”lomautus ja ansiopäiväraha” suoraan vastausvaihtoehdoksi. Kolmannessa palautteessa korostettiin puolestaan sitä, että musiikin esittäjän omistaman osakeyhtiön saama Business Finlandin tuki ei välttämättä ole yhteydessä musiikin esittäjän henkilökohtaisiin tuloihin.

---

¹⁰⁸ Rensujeff 2015, s. 150.

¹⁰⁹ *ibid.*, s. 150.

Kolme vastaajaa kertoi ”Sana on vapaa” -kohdassa, että heillä oli teknisiä ongelmia kyselyyn vastaamisessa tai kyselyn jälkeiseen arvontaan osallistumisessa. Tekniset haasteet eivät kuitenkaan ole merkittävästi heikentäneet käsillä olevan tutkimuksen luotettavuutta, sillä teknisistä haasteista on raportoinut ainoastaan kolme vastaajaa eli 0,42 % kaikista tutkittavista. Tutkimuksen tekijä ei ole myöskään saanut muita yhteydenottoja teknisistä haasteista, vaikka tekijän yhteystiedot ovat olleet esillä kyselylomakkeessa sekä myös Suomen Muusikkojen liitto ry:n sähköpostiviesteissä, joilla kyselylomaketta on välitetty.

Käsillä olevan pro gradu -tutkielman luotettavuutta heikentää osaltaan kyselylomakkeessa paikoitellen käytetyt sanamuodot. Osa kyselylomakkeen kysymyksistä olisi kaivannut vielä objektiivisluontoisempaa kysymyksenasettelua, sillä lopullista muotoilua voidaan pitää muutamissa kysymyksissä hieman vastaajaa johdattelevana. Esimerkiksi kyselylomakkeen kohdassa 12 kysyttiin: ”Kuinka paljon arvioit tulojesi vähentyneen prosentuaalisesti, jos vertaat musiikkiesiintymistulojasi poikkeusolojen aikana 16.3.2020–16.6.2020 sekä musiikkiesiintymistulojasi vuotta aiemmin samana ajanjaksona eli 16.3.2019–16.6.2019?”

Edellä mainitun kysymyksen problematiikaksi nousee kysymyksenasettelun negatiivinen sanamuoto, jossa ikään kuin on sisäänrakennettuna oletamus, että tulot ovat vähentyneet ajanjaksojen välisessä tarkastelussa. Vastausvaihtoehdoissa on toki annettu tutkittaville selkeä ja asianmukainen mahdollisuus todeta, että tulotaso ei muuttunut ja lisäksi vaihtoehtona on voinut myös kertoa tulojen noususta sekä avata tulojen nousun prosentuaalisuutta avoimen tekstivastauksen muodossa. Tieteellisesti objektiivisempaa ja tutkimuksen luotettavuuden kannalta parempaa olisi ollut kuitenkin esittää koko kysymys esimerkiksi muodossa: ”Miten tulotasosi muuttui prosentuaalisesti, jos vertaat musiikkiesiintymistulojasi poikkeusolojen aikana 16.3.2020–16.6.2020 sekä musiikkiesiintymistulojasi vuotta aiemmin samana ajanjaksona eli 16.3.2019–16.6.2019?” Voidaan perustellusti pohtia, onko kysymyksen negatiivinen sanamuoto ja tietty johdatteleva sävy ollut omiaan vääristämään vastauksia. Toisaalta on korostettava, että kysymys numero 12 ei ole saanut tämän tutkimuksen analyysissä erityisen merkittävää painoarvoa.

Käsillä olevan tutkimuksen luotettavuutta lisää myös se, että kyselytutkimus on toteutettu varsin pian tutkimuksen kohteena olevan ajanjakson jälkeen. Käsillä oleva tutkimus kohdistuu poikkeusolojen ajanjaksolle eli 16.3.2020–16.6.2020 ja kyselyyn on ollut mahdollista vastata aikavälillä 25.8.2020–11.9.2020. Kyselyn kohteena olevan ajanjakson ja kyselyyn

vastaamisen välinen aika onkin ollut varsin maltillinen ja siten se on ollut omiaan tukemaan esimerkiksi vastaajan muistia ja tätä kautta vastausten todenperäisyyttä.

Toisaalta tutkimuksen luotettavuuteen vaikuttavat myös toisenlaiset ajalliset seikat: tutkimuksen kyselyvastaukset on kerätty edellä mainittuun tapaan alkusyksystä 2020, mutta analyysi- ja kirjoitustyö on tehty vasta alkuvuonna 2023. Voidaan ajatella, että kulunut aika antaa tutkijalle mahdollisuuden tarkastella ja reflektoida omia aiempia valintoja (esimerkiksi kysymyksenasetteluiden osalta) objektiivisluontoisemmin, kun aiemmasta työstä on paljon aikaa, mutta yhtä lailla voidaan nostaa esille se, voiko tutkimuksen parissa pois vietetty varsin pitkä ajanjakso tuoda huonollakin tavalla etäisyyttä tutkittavaan aiheeseen.

Tutkimuksen luotettavuutta arvioidessa on hyvä kiinnittää huomiota alaluvussa 3.3. kerrottuihin sidonnaisuuksiin. Tutkimuksen laatijalla on ollut sidonnaisuuksia niin esittävän säveltaiteen alaan kuin koronaviruskontrollia toteuttaneeseen viranomaistahoon. Käsillä olevan tutkimuksen sidonnaisuudet on esitetty avoimesti ja mahdollisimman laajamittaisesti. Molemmipuolisista sidonnaisuuksista huolimatta tutkimus on laadittu hyvän tieteellisen käytännön peruseriaatteita ja menettelytapoja noudattaen sekä mahdollisimman objektiivisella tavalla. Vertaisarvioinnin varaan jääkin analysoida, mitkä sidonnaisuuksien vaikutukset tutkimuksen lopulliselle luotettavuudelle ovat.

Avoimien tekstivastausten osalta tutkimusmenetelmänä on käytetty aineistolähtöistä sisällönanalyysiä, joka asettaa luonnollisesti omat rajoitteensa tutkimukselle. Tuomi ja Sarajärvi ovat todenneet, että sisällönanalyysi mahdollistaa ainoastaan aineiston järjestämisen johtopäätöksiä varten ja tutkijan vastuulle jää johtopäätösten tekeminen.¹¹⁰ Olen aineistolähtöisen sisällönanalyysin osalta perehtynyt syvällisesti aineistoon ja pyrkinyt toteuttamaan aineiston analyysin mahdollisimman huolellisesti. Toimimalla edellä kuvattuun tapaan olen pyrkinyt parantamaan tehdyn analyysin ja tulkinnan luotettavuutta. Olen niin ikään pyrkinyt edellä tämän tutkimuksen alaluvussa 3.2. avaamaan käyttämäni menetelmää mahdollisimman kattavasti ja selkeästi.

---

¹¹⁰ Tuomi – Sarajärvi 2018, s. 117.

5.3. Jatkotutkimusehdotukset

Tässä tutkimuksessa ristiintaulukoitiin musiikin esittäjien ilmoittamaa työmarkkina-asemaa sekä koronaviruskontrollin aiheuttamia talous- ja työllisyysvaikutuksia. Lisäksi ristiintaulukointia tehtiin musiikin esittäjien ilmoittaman sukupuolen perusteella. Tulevaisuudessa saman kyselyn dataa olisikin mielenkiintoista käyttää lisää ristiintaulukointiin. Mielenkiintoista olisikin tarkastella, miten koronaviruskriisin vaikutukset jakaantuivat esimerkiksi eri maakunnissa asuvien kohdalla, eri ikäryhmissä, työkokemusvuosien perusteella, koulutustaustan perusteella sekä musiikin esittäjien edustamien tyyllilajien perusteella. Tältä pohjalta voitaisiinkin toteuttaa analyysia siitä, ovatko koronaviruskriisi sekä sen johdosta tehdyt toimenpiteet lisänneet musiikkialalla eriarvoisuutta. Esimerkiksi Eikhof on nähnyt tutkimuksessaan viitteitä siitä, että koronaviruskriisi olisi lisännyt kulttuurialan eriarvoisuutta.¹¹¹

Niin ikään mielenkiintoinen jatkotutkimuksen aihe olisi selvittää, miten koronaviruskontrolli vaikutti 16.6.2020 päiväyksen jälkeen musiikin esittäjien tilanteeseen. Koronaviruskriisi ja sen hillitsemiseksi tehdyt viranomaistoimet jatkuivat Suomessa aktiivisimmin alkuvuoteen 2022 saakka, kuten tämän tutkimuksen alaluvussa 2.3. todettiin, joten mielenkiintoista olisi toteuttaa esimerkiksi tämän pro gradu -tutkielman kanssa samansuuntainen kyselylomake uudemman kerran, mutta tällä kertaa koskien koronaviruskriisin myöhempiä vaiheita. Tutkimuksessa voitaisiinkin selvittää, jatkuivatko samat ja samanlaajuiset ongelmat myös kalenterivuoden 2020 loppupuoliskolla, kalenterivuoden 2021 aikana sekä alkuvuonna 2022 vai lievenivätkö kenties musiikin esittäjien kohtaamat työ- ja talousvaikutukset pandemian loppupuolella.

Mielenkiintoista olisi myös selvittää, onnistuiko valtio koronaviruskriisin myöhemmissä vaiheissa paremmin kompensoimaan musiikin esittäjien kokemia tulonmenetyksiä. Jatkotutkimuksena olisi niin ikään kiinnostavaa tutkia, saiko koronaviruskriisi ja sen hillitseminen viranomaistoimin aikaan pysyviä muutoksia koko musiikkialalle. Syntyikö esimerkiksi “aivovuotoa” joko perinteisessä mielessä siten, että musiikkialan asiantuntijat vaihtoivat asuinvaltiota tai syntyikö “aivovuotoa” siten, että musiikkialan asiantuntijat vaihtoivat alaa esimerkiksi uudelleen kouluttautumisen merkeissä.

---

¹¹¹ Eikhof 2020, s. 234–244.